

Naslov dokumenta: Strateška procjena uticaja na životnu sredinu za Izmjene i dopune Prostorno-urbanističkog plana Opštine Andrijevica

Odluka o izradi: 101-479/41 od 10.09.2019.godine, Podgorica („Službeni list CG“, br.53/19)

➤➤ OBRAĐIVAČ:
“OSNOVA engineering” d.o.o., Podgorica

➤➤ NARUČILAC:
Ministarstvo održivog razvoja i turizma Crne Gore

➤➤ RADNI TIM:
Marko Martinović, dipl.inž.arh - koordinator tima
Miroslav Vukčević, spec.sci. arh.- član tima
Marijana Kaluđerović, dipl.ing. metalurgije – član tima
Dr Snežana Dragičević, biolog– član tima
Vasilije Gazivoda, dipl.ing. građ. – član tima

Podgorica, maj 2020. godine

IZVRŠNI DIREKTOR,
arh. Marko Martinović, dipl.inž.

1272.

Na osnovu člana 9 Zakona o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu ("Službeni list RCG", broj 80/05 i "Službeni list CG", br. 59/11 i 52/16), Ministarstvo održivog razvoja i turizma donijelo je

**ODLUKU
O IZRADI STRATEŠKE PROCJENE UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU ZA
IZMJENE I DOPUNE
PROSTORNO URBANISTIČKOG PLANA OPŠTINE ANDRIJEVICA**

1. Pristupa se izradi Strateške procjene uticaja na životnu sredinu (u daljem tekstu: Strateška procjena) za Izmjene i dopune Prostorno urbanističkog plana opštine Andrijevica (u daljem tekstu: Izmjene i dopune PUP-a).

2. Planski osnov za izradu Izmjena i dopuna PUP-a predstavlja Prostorni plan Crne Gore, Prostorni plan posebne namjene Bjelasica i Komovi, Detaljni prostorni plan Autoput Bar – Boljare i druga dokumentacija (razvojna dokumenta, master planovi, studije).

3. Područje za koje se izrađuju Izmjene i dopune PUP-a obuhvata katastarske parcele br. 659/1, 660, 661/1, 661/2, 2317, K.O. Andrijevica, i 1296/5, 1758/1, 1758/15, 1759/2, 1760/1, 1768/4 i 1768/5, K.O. Slatina.

4. O izvršenoj Strateškoj procjeni izradiće se Izvještaj o strateškoj procjeni (u daljem tekstu: Izvještaj) u skladu sa članom 15 Zakona o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu.

5. Izvještajem treba dati poseban osvrt na identifikaciju negativnih uticaja, propisivanje mjera zaštite i preporuka za razmatranje i izbor najboljeg varijantnog rješenja, a poseban akcenat treba da bude na očuvanju biodiverziteta, prirodnih i kulturnih dobara, te zaštite zemljišta i očuvanje prirodnog pejzaža.

6. Ministarstvo održivog razvoja i turizma, kao organ nadležan za pripremu predmetnog plana i programa, odlučuje o izboru nosioca izrade Izvještaja u postupku javnih nabavki.

7. Izvještaj će se izraditi u roku predviđenom za izradu Izmjena i dopuna PUP-a.

8. U postupku izrade Strateške procjene obezbijediće se učešće javnosti, zainteresovanih organa i organizacija i organizovati javna rasprava u skladu sa Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu.

9. Finansijska sredstva potrebna za izradu Izvještaja obezbijediće se iz Budžeta Crne Gore u iznosu od 5.000,00 eura.

10. Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 101- 479/41

Podgorica, 10. septembra 2019. godine

Ministar,
Pavle Radulović, s.r.

SADRŽAJ

1. UVOD	6
2. KRATAK PREGLED SADRŽAJA I GLAVNIH CILJEVA PLANA I ODNOS PREMA DRUGIM PLANOVIMA I PROGRAMIMA	7
2.1. PRAVNI I PLANSKI OSNOV, SADRŽAJI I CILJEVI PLANA	7
2.1.1. <i>Pravni osnov</i>	7
2.1.2. <i>Planski osnov</i>	7
2.1.3. <i>Povod i cilj izrade plana</i>	7
2.2. KONCEPT PLANSKOG RJEŠENJA	8
2.2.1. <i>Opis granice zahvata IID PUP Opštine Andrijevica</i>	8
2.2.2. <i>Pregled planske dokumentacije na području IID PUP Opštine Andrijevica</i>	9
2.2.3. <i>Analiza kontaktnih zona područja koja su predmet IID PUP Opštine Andrijevica</i>	14
2.2.4. <i>Postojeće korišćenje zemljišta</i>	15
2.2.5. <i>Pregled inicijativa</i>	16
2.2.6. <i>Ograničenja, konflikti i potencijali za IID PUP Opštine Andrijevica</i>	17
2.2.7. <i>Koncept oraganizacije prostora na lokacijama koje su predmet IID PUP Opštine Andrijevica</i>	19
2.2.8. <i>Infrastruktura</i>	27
3. OPIS POSTOJEĆEG STANJE ŽIVOTNE SREDINE I NJEGNOG MOGUĆEG RAZVOJA, UKOLIKO SE PLAN NE REALIZUJE	30
3.1. GEOGRAFSKI POLOŽAJ	30
3.2. GEOLOŠKE KARAKTERISTIKE TERENA	30
3.1. SEIZMIČKE KARAKTERISTIKE	31
3.2. GEOMORFOLOŠKE I HIDROLOŠKE KARAKTERISTIKE	31
3.3. KLIMATSKE KARAKTERISTIKE	32
3.4. PEDOLOŠKE KARAKTERISTIKE	33
3.5. FLORA I FAUNA	33
3.6. ANALIZA PODRUČJA KOJA SU ZAŠTIĆENA PROPISIMA	37
3.7. PEJZAŽNE KARAKTERISTIKE	39
3.8. KULTURNA DOBRA	40
3.9. STANJE KVALITETA ZEMLJIŠTA	40
3.10. STANJE KVALITETA VODA	41
3.10.1. <i>Stanje kvaliteta površinskih voda</i>	42
3.10.2. <i>Stanje kvaliteta podzemnih voda</i>	43
3.10.3. <i>Kvalitet vode za piće</i>	44
3.11. BUKA I VIBRACIJE	46
3.12. STANJE KVALITETA VAZDUHA	48
3.13. KLIMATSKE PROMJENE	49
4. IDENTIFIKACIJA PODRUČJA ZA KOJA POSTOJI MOGUĆNOST DA BUDU IZLOŽENE ZNAČAJNOM RIZIKU I KARAKTERISTIKE ŽIVOTNE SREDINE U TIM PODRUČJIMA	52
5. POSTOJEĆI PROBLEM U POGLEDU ŽIVONE SREDINE U PLANU, UKLJUČUJUĆI NAROČITO ONE KOJI SE ODOSE NA OBLASTI KOJE SU POSEBNO ZNAČAJNE ZA ŽIVOTNU SREDINU, KAO ŠTO SU STANIŠTA DIVLJIH VRSTA BILJNOG I ŽIVOTINJSKOG SVIJETA SA ASPEKTA NJIHOVOG OČUVANJA, POSEBNO ZAŠTIĆENA PORUČJA, NACIONALNI PARKOVI...	56
6. OPŠTI I POSEBNI CILJEVI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE USTANOVljeni NA DRŽAVNOM ILI MEĐUNARODNOM NIVOU KOJI SU OD ZNAČAJA ZA PLAN KAO I NAČIN NA KOJI SU OVI CILJEVI, KAO I SVI OSTALI ASPEKTI,	

OD ZNAČAJA ZA ŽIVOTNU SREDINU, BILI UZETI U RAZMATRANJE U PROCESU PRIPREME	56
6.1. OPŠTI CILJEVI STRATEŠKE PROCJENE	57
6.2. POSEBNI CILJEVI STRATEŠKE PROCJENE UTICAJA I NJIHOVI INDIKATORI	58
7. PROCJENA MOGUĆIH UTICAJA/ MOGUĆE ZNAČAJNE POSLEDICE PO ZDRAVLJE LJUDI I ŽIVOTNU SREDINU, UKLJUČUJUĆI FAKTORE KAO ŠTO SU: BIOLOŠKA RAZNOVRNOST, STANOVNIŠTVO, FAUNA, FLORA, ZEMLJIŠTE, VODA, KLIMATSKI ČINIOCI KOJI UTIČU NA KLIMATSKIE PROMJENE, MATERIJALNI RESURSI, KULTURNO NASLEĐE, UKLJUČUJUĆI ARHITEKTONSKO I ARHEOLOŠKO NASLEĐE, PEJZAŽ I MEĐUSOBNI ODNOS OVIH FAKTORA/	59
8. MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE (PREDVIĐENE U CILJU SPREČAVANJA, SMANJENJA ILI OTKLANJANJA ZNAČAJNIH NEGATIVNIH UTICAJA NA ZDRAVLJE LJUDI I ŽIVOTNU SREDINU, DO KOJIH DOVODI REALIZACIJA PLANA)	64
8.1. PROSTORNO-PLANSKE MJERE	64
8.2. MJERE VEZANE ZA GRAĐENJE OBJEKATA	65
8.3. MJERE ZA ZAŠTITU PRIRODE	66
9. PREGLED RAZLOGA KOJI SU POSLUŽILI KAO OSNOVA ZA IZBOR VARIJANTNIH REŠENJA	67
9.1. USLOVLJENOST PLANSKIM RJEŠENJEM.....	67
9.2. PROSTORNI USLOVI NA SAMOJ LOKACIJI	68
9.3. ALTERNATIVNA RJEŠENJA	69
10. PRIKAZ MOGUĆIH ZNAČAJNIJIH PREKOGRANIČNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU I PROBLEMI U IZRADI SPU PREKOGRANIČNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU	69
11. OPIS PROGRAMA PRAĆENJA STANJA ŽIVOTNE SREDINE, UKLJUČUJUĆI I ZDRAVLJE LJUDI U TOKU REALIZACIJE PLANA (MONITORING)	69
12. ZAKLJUČCI	70
13. REZIME	72
13.1. PLANSKI OSNOV.....	73
13.2. KONCEPT PLANA.....	73
13.3. OPIS POSTOJEĆEG STANJA ŽIVOTNE SREDINE	74
13.4. IDENTIFIKACIJA PODRUČJA ZA KOJA POSTOJI MOGUĆNOST DA BUDU IZLOŽENE ZNAČAJNOM RIZIKU I KARAKTERISTIKE ŽIVOTNE SREDINE U TIM PODRUČJIMA.....	74
13.5. OPŠTI I POSEBNI CILJEVI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE	77
13.6. MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE	77
13.7. PREGLED RAZLOGA KOJI SU POSLUŽILI KAO OSNOVA ZA IZBOR VARIJANTNIH REŠENJA	79
13.8. PRIKAZ MOGUĆIH ZNAČAJNIJIH PREKOGRANIČNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU I PROBLEMI U IZRADI STRATEŠKE PROCJENE UTICAJA PREKOGRANIČNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU.....	79
13.9. OPIS PROGRAMA PRAĆENJA STANJA ŽIVOTNE SREDINE, UKLJUČUJUĆI ZDRAVLJE LJUDI U TOKU REALIZACIJE PLANA (MONITORING).....	79

SADRŽAJ SLIKA:

Slika 1. Orjentacioni obuhvat Izmjena i dopuna PUP-a Andrijevica za K.O. Andrijevica i	8
Slika 2. Orjentacioni obuhvat Izmjena i dopuna PUP-a Andrijevica za	9
Slika 3. Izvod iz PPCG za područja u obihvatu ID PUP Andrijevica – karta br. 3 Struktura prostornog razvoja	10
Slika 4. Izvod iz PPPN „Bjelasica i Komovi“ za područje u obihvatu ID PUP Andrijevica (lokacija 1) – karta br. 10 Namjena površina-plan	10
Slika 5. Izvod iz PPPN „Bjelasica i Komovi“ za područje u obihvatu ID PUP Andrijevica (lokacija 2) – karta br. 10 Namjena površina-plan	11
Slika 6. Izvod iz DPP autoputa Bar.Boljare za područje u obihvatu ID PUP Andrijevica (lokacija 1) – karta br. 17 A_B Struktura prostornog razvoja-projekcija	12
Slika 7. Izvod iz PUP Andrijevica sa označenim položajem lokacija koje su predmet Izmjena i dopuna PUP – karta br. 2: Plan namjene površina	13
Slika 8. Izvod iz GUR Andrijevica sa označenim položajem lokacije 1 koja je predmet Izmjena i dopuna PUP – karta br. 2: Plan namjene površina	13
Slika 9. Kontaktna zona sa položajem Lokacije 1, koja je predmet Izmjena i dopuna PUP	14
Slika 10. Šira kontaktna zona sa položajem Lokacije 2, koja je predmet Izmjena i dopuna PUP	15
Slika 11. Uža kontaktna zona sa položajem Lokacije, 2 koja je predmet Izmjena i dopuna PUP	15
Slika 12. Postojeće korišćenje zemljišta na lokacijama koja su predmet Izmjena i dopuna PUP	16
Slika 13. Izvod iz PUP Andrijevica sa označenim položajem lokacija koje su predmet Izmjena i dopuna PUP – karta br. 1: Topografska podloga sa prostornim cjelinama i granicom zahvata	20
Slika 14. Izvod iz PUP Andrijevica sa označenim promjenama trasa saobraćajnica na lokaciji koja je predmet Izmjena i dopuna PUP	21
Slika 15. Izmjene i dopuna PUP Andrijevica (lokacija 1) – Plan namjene površina	22
Slika 16. Izmjene i dopuna PUP Andrijevica (lokacija 2) – Plan namjene površina	25
Slika 17. Emerald sajt „Komovi“ i pozicija Lokacije 2	37
Slika 18. Regionalni park „Komovi“ –na teritoriji opštine Andrijevica, zone zaštite i pozicija Lokacije 2	38
Slika 19. Sadržaj arsena (As) i nikla (Ni) u uzorku zemljišta uzorkovanom na lokaciji u blizini industrijske zone, 2009-2018	41
Slika 20. Rezultati fizičko-hemijskih ispitivanja uzoraka hlorisane vode za piće u 2018. godini	45
Slika 21. Rezultati mikrobioloških ispitivanja uzoraka hlorisane vode za piće u 2018.godini	45
Slika 22. Rezultati fizičko – hemijskih ispitivanja uzoraka nehlorisane vode za piće u 2018.godini	46
Slika 23. Rezultati mikrobioloških ispitivanja uzoraka nehlorisane vode za piće u 2018.godini	46
Slika 24. Ukupne GHG emisije izražene kao CO ₂ eq s ponorima, 1990-2015 (Gg)	50
Slika 25. Ukupne GHG emisije izražene kao CO ₂ eq bez ponora, 1990-2015 (Gg)	50
Slika 26. GHG emisije izražene kao CO ₂ eq po sektorima, 1990-2015 (Gg)	51

SADRŽAJ TABELA:

Tabela 1. Planirani urbanistički parametri - površine od interesa za odbranu	24
Tabela 2. Planirani urbanistički parametri - površine za turizam T3 (planinarski dom)	27

1. UVOD

Strateška procjena uticaja na životnu sredinu, kao mehanizam procjene i kontrole mogućih značajnih uticaja na životnu sredinu, obezbjeđuje održivo korišćenje i upravljanje prostorom i životnom sredinom, u toku i postupku pripreme, izrade, usvajanja i implementacije planskog dokumenta. Proces strateške procjene uticaja i Izveštaj o Strateškoj procjeni predstavlja kompleksan i cjelovit proces i postupak koji omogućava i obezbeđuje ukupno sagledavanje planskog dokumenta sa aspekta zaštite životne sredine i daje mogućnost za izbor najprihvatljivijeg varijantnog rešenja sa uslovima i mjerama kojima će zaštita životne sredine biti ostvarena na optimalan i racionalan način. Takođe, strateškom procjenom uticaja na životnu sredinu se određuju mjere: prevencije, minimizacije, ublažavanja, remedijacije ili kompenzacije štetnih uticaja na životnu sredinu i zdravlje ljudi, tj. određuju se mjere za smanjenje negativnih uticaja na životnu sredinu i zdravlje ljudi.

Postupak, u pravilu, uključuje analizu mogućih uticaja na životnu sredinu, njihovo prikazivanje u Izvještaju o strateškoj procjeni, te sprovođenje postupka konsultovanja javnosti o načinjenoj Strateškoj procjeni. Nadalje, pri donošenju konačne odluke o prihvatanju razvojnog dokumenta postupak osigurava da se uzmu u obzir dobijena mišljenja te da se obavijesti javnost o konačnoj odluci.

Procjene u svojoj suštini trebaju biti javne, jer su sastavni dio procesa donošenja razvojnih odluka. Povećavaju transparentnost u postupku odlučivanja i osiguravaju učestvovanje javnosti u samom postupku.

Odredbama člana 5. Zakona o Strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu propisano je da se postupak Strateške procjene obavezno primjenjuje za planove ili programe iz „urbanističkog ili prostornog planiranja ili korišćenja zemljišta, a koji daju okvir za budući razvoj projekata koji podliježu izradi procjene uticaja na životnu sredinu u skladu sa posebnim zakonom, kao i za one planove i programe koji, s obzirom na područje u kome se realizuju, mogu uticati na zaštićena područja, prirodna staništa i očuvanje divlje flore i faune“.

Osnovni ciljevi izrade Strateške procjene, propisani Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu, su:

- Obezbeđivanje da pitanja životne sredine i zdravlja ljudi budu potpuno uzeta u obzir prilikom razvoja planova ili programa,
- Uspostavljanje jasnih, transparentnih i efikasnih postupaka za stratešku procjenu,
- Obezbeđivanje učešća javnosti,
- Obezbeđivanje održivog razvoja,
- Unaprijeđivanje nivoa zaštite zdravlja ljudi i životne sredine.

Izvještajem je opisan predloženi planski koncept, kao i analiza postojećeg stanja segmenata životne sredine u zahvatu plana. Posebna poglavlja Izvještaja odnose se na opis značajnih uticaja koje realizacija planskog rješenja može imati na životnu sredinu, kao i definisanje mjera za njihovo sprječavanje i ublažavanje. Takođe, dat je opis programa praćenja stanja (monitoring) segmenata životne sredine.

Izvještaj o Strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu je sastavni dio planskog dokumenta.

2. KRATAK PREGLED SADRŽAJA I GLAVNIH CILJEVA PLANA I ODNOS PREMA DRUGIM PLANOVIMA I PROGRAMIMA

2.1. PRAVNI I PLANSKI OSNOV, SADRŽAJI I CILJEVI PLANA

2.1.1. Pravni osnov

Pravni osnov za izradu i donošenje IID PUP Opštine Andrijevica sadržan je u članu 218 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata ("Službeni list CG", br. 64/17, 44/18 i 63/18) kojim je propisano da se državni i lokalni planski dokumenti predviđeni Zakonom o uređenju prostora i izgradnji objekata ("Službeni list CG", br. 51/08, 34/11, 35/13 i 33/14) mogu, do donošenja plana generalne regulacije Crne Gore, izrađivati odnosno mijenjati po postupku propisanom ovim zakonom.

IID PUP Opštine Andrijevica se radi na osnovu:

- Odluke o izradi Izmjena i dopuna Prostorno - urbanističkog plana Opštine Andrijevica, broj 07- 1640 ("Sl. list CG", broj 27/19),
- Programskog zadatka, koji je sastavni dio Odluke o izradi IID PUP Opštine Andrijevica,
- Odluke o određivanju rukovodioca izrade Izmjena i dopuna Prostorno-urbanističkog plana Opštine Andrijevica i visini naknade za rukovodioca izrade i stručni tim za izradu Izmjena i dopuna prostorno-urbanističkog plana, broj 07- 1640 ("Sl. list CG", broj 27/19), i
- Ugovora o izradi Izmjena i dopuna Prostorno – urbanističkog plana Opštine Andrijevica, zaključenog između Ministarstva održivog razvoja i turizma i Rukovodioca izrade.

ID PUP Andrijevica se radi za period do donošenja Plana generalne regulacije Crne Gore.

2.1.2. Planski osnov

Planski osnov za izradu IID PUP Opštine Andrijevica čini:

- Prostorni plan Crne Gore do 2020.g. (u daljem tekstu: PPCG), kojim su određeni državni ciljevi i mjere prostornog razvoja u skladu sa ukupnim ekonomskim, socijalnim, ekološkim i kulturno-istorijskim razvojem, kao i
- Prostorni plan posebne namjene Bjelasica i Komovi (u daljem tekstu: PPPN Bjelasica i Komovi), kojim su utvrđeni režimi zaštite i korišćenja na području Bjelasice i Komova.
- Detaljni prostorni plan autoputa Bar-Boljare (u daljem tekstu DPP Bar-Boljare, DPP BB), kojim je definisan koridor autoputa.

Prostorni plan Crne Gore i PPPN Bjelasica i Komovi predstavljaju planske dokumente višeg reda sa kojim IID PUP Opštine Andrijevica mora da bude usklađen. Ovo znači da moraju da se poštuju osnovna opredjeljenja, utvrđene politike, smjernice, pravila i režimi utvrđeni planovima višeg reda, koji će se sprovesti i kroz dalju razradu u IID PUP Opštine Andrijevica.

2.1.3. Povod i cilj izrade plana

Prostorno urbanistički plan opštine Andrijevica je donešen 2011. godine („Sl. list CG- o.p.“, broj 40/11) na period do 2020. godine. Cilj izrade Izmjena i dopuna Prostorno – urbanističkog plana opštine Andrijevica je da se opredijeli prostor posebne namjene za potrebe odbrane, na osnovu inicijative Ministarstva odbrane Crne Gore, kao i da se predvidi prostor za izgradnju planinarskog doma, na osnovu inicijative Opštine Andrijevica.

2.2. KONCEPT PLANSKOG RJEŠENJA

2.2.1. Opis granice zahvata IID PUP Opštine Andrijevica

Područje Izmjena i dopuna Prostorno-urbanističkog plana Opštine Andrijevica se radi za dvije lokacije:

- **Lokacija 1** obuhvata cijele katastarske parcele br. 659/1, 660, 661/1, 661/2, i dio kat.parc. 2317, sve u K.O. Andrijevica, kao i cijele katastarske parcele 1296/5, 1758/1, 1758/15, 1759/2, 1760/1, 1768/4 i 1768/5, sve u K.O. Slatina I, ukupne površine 4,88 ha.
- **Lokacija 2** obuhvata cijele katastarske parcele br. 30 i 32, sve u K.O. Jošanica, ukupne površine 3,19 ha.

Na osnovu Programskog zadatka, orijentacioni obuhvat Izmjena i dopuna PUP-a iznosi oko 10,2 ha i dat je na Slikama 1 i 2.

Slika 1. Orijentacioni obuhvat Izmjena i dopuna PUP-a Andrijevica za K.O. Andrijevica i K.O. Slatina - Lokacija 1

Izvor: Geoportal Uprave za nekretnine CG i Analize radnog tima za izradu Plana

Slika 2. Orientacioni obuhvat Izmjena i dopuna PUP-a Andrijevica za K.O. Jošanica – Lokacija 2

Izvor: Geoportal Uprave za nekretnine CG i Analize radnog tima za izradu Plana

Zbog potrebe korekcije saobraćajnog rješenja, predlaže se proširenje obuhvata Izmjena i dopuna PUP za lokaciju 1, tako da površina za ovu lokaciju iznosi 9,43 ha.

2.2.2. Pregled planske dokumentacije na području IID PUP Opštine Andrijevica

Prva lokacija koje je predmet Izmjena i dopuna PUP Opštine Andrijevica se nalazi u gradskom području Andrijevice, u zoni uticaja dionice autoputa Bar-Boljare (dio trase prema Murinu), dok se druga lokacija nalazi u planinskom području Komova.

Državni planski dokumenti (planovi višeg reda) koji važe na lokacijama za koje se rade Izmjene i dopune PUP Andrijevice su:

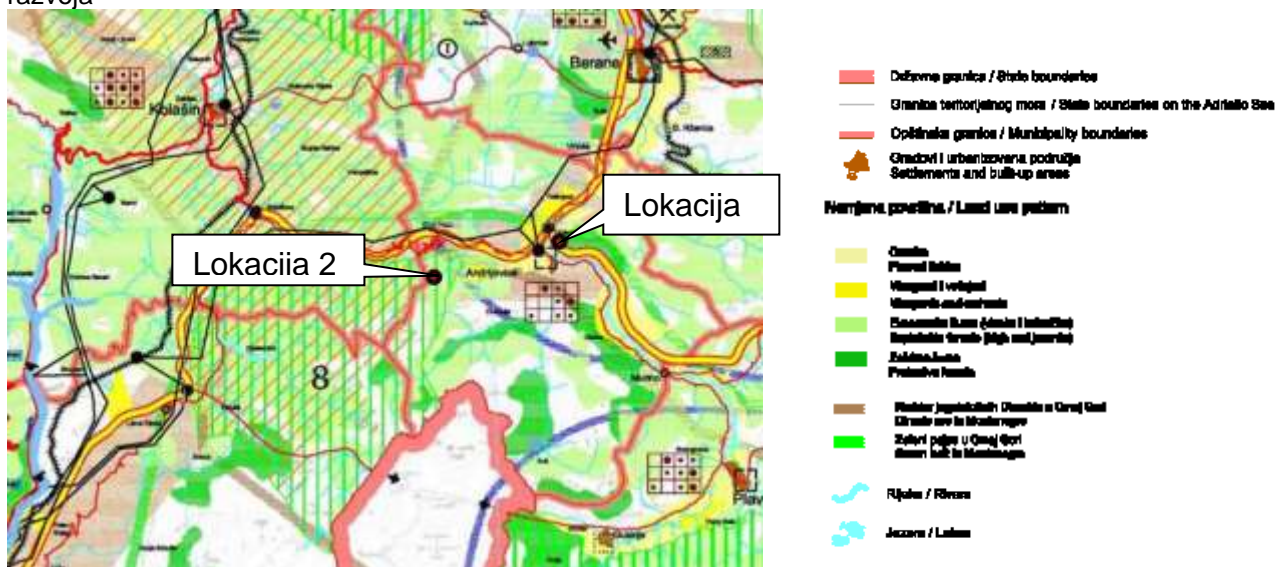
- **Prostorni plan Crne Gore do 2020.godine** („Sl. list CG”, br. 24/08 i 44/12)
- **Prostorni plan područja posebne namjene „Bjelasica i Komovi”** („Sl. list CG”, broj 4/11);
- **Detaljni prostorni plan autoputa Bar-Boljare** („Sl. list CG”, broj 64/08);

Lokalni planski dokumenti koji važe na lokacijama za koje se rade Izmjene i dopune PUP Opštine Andrijevice su:

- **Prostorno-urbanistički plan opštine Andrijevica do 2020. godine** („Sl. list CG – o.p.“, broj 40/11).

Planski osnov za izradu IID PUP Opštine Andrijevica čini **Prostorni plan Crne Gore do 2020.g.** kojim su određeni državni ciljevi kao i mjere prostornog razvoja u skladu sa ukupnim ekonomskim, socijalnim, ekološkim i kulturno-istorijskim razvojem. Prostorni plan Crne Gore predstavlja planski dokument višeg reda sa kojim IID PUP Opštine Andrijevica mora da bude usklađen. Ovo obavezuje na poštovanje osnovnih opredjeljenja i utvrđene politike u PPCG uz mogućnost njihove dalje razrade kroz planove nižeg reda.

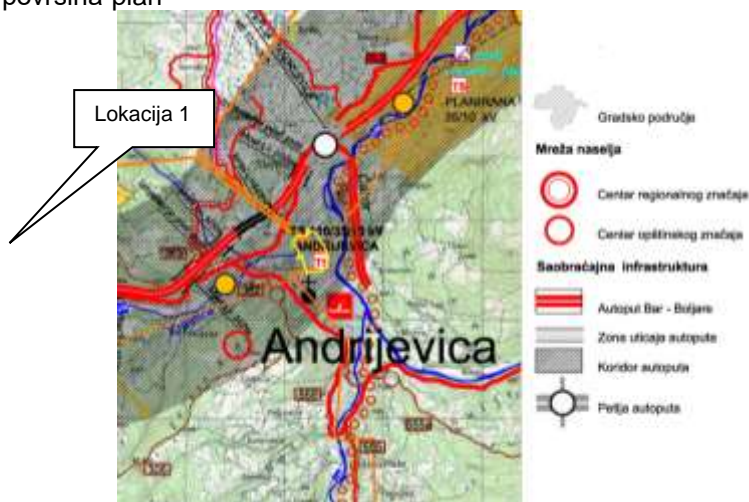
Slika 3. Izvod iz PPCG za područja u obihvatu ID PUP Andrijevica – karta br. 3 Struktura prostornog razvoja

Izvor: Prostorni plan Crne Gore do 2020. i Analize radnog tima za izradu Plana

Obje lokacije, koje su predmet IID PUP Opštine Andrijevica se nalaze u granicama **PPPN Bjelasica i Komovi**. Prostornim planom je naglasak stavljen na razvoj planinske oblasti na području Komova u opštini Andrijevica, dok naseljske strukture nisu detaljnije razmatrane.

Slika 4. Izvod iz PPPN „Bjelasica i Komovi“ za područje u obihvatu ID PUP Andrijevica (lokacija 1) – karta br. 10 Namjena površina-plan

Izvor: PPPN „Bjelasica i Komovi“ i Analize radnog tima za izradu Plana

Slika 5. Izvod iz PPPN „Bjelasica i Komovi“ za područje u obihvatu ID PUP Andrijevica (lokacija 2) – karta br. 10 Namjena površina-plan

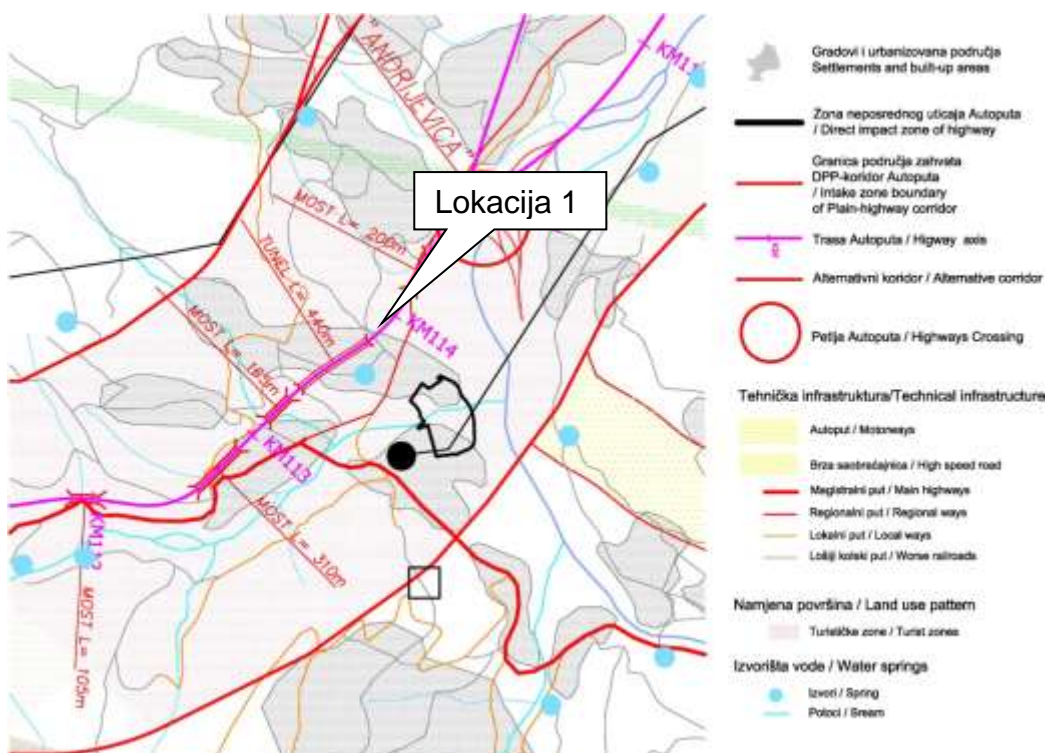

Izvor: PPPN „Bjelasica i Komovi“ i Analize radnog tima za izradu Plana

Lokacija 1 se nalazi u zahvatu **DPP autoputa Bar Boljare** odnosno u zahvatu infrastrukturnog koridora autoputa Bar-Boljare. Infrastrukturni koridor je formiran u širini od ukupno 2km, odnosno po 1km sa obje strane orijentaciono definisane trase budućeg autoputa. Infrastrukturni koridor autoputa je formiran u cilju zaštite prostora i predstavlja rezervnu površinu za definisanje trase planirane saobraćajnice, odnosno za mogućnost eventualnog odstupanja od trase koja je definisana Generalnim rješenjem. Nakon konačnog definisanja trase kada projekat autoputa bude bio urađen na nivou generalnog projekta, širina koridora saobraćajnice bi trebalo da bude oko 30m (van zone petlje).

Do završetka izrade generalnog projekta, širina saobraćajnog koridora od 2km, predstavlja ograničavajući faktor pri planiranju prostora unutar njega. Obradivač plana, u smjernicama za sprovođenje, nije definisao način korišćenja prostora unutar koridora autoputa do privođenja plana namjeni, iako se u okviru ovog prostora nalaze i planiraju naselja.

Slika 6. Izvod iz DPP autoputa Bar.Boljare za područje u obihvatu ID PUP Andrijevica (lokacija 1) – karta br. 17 A_B Struktura prostornog razvoja-projekcija

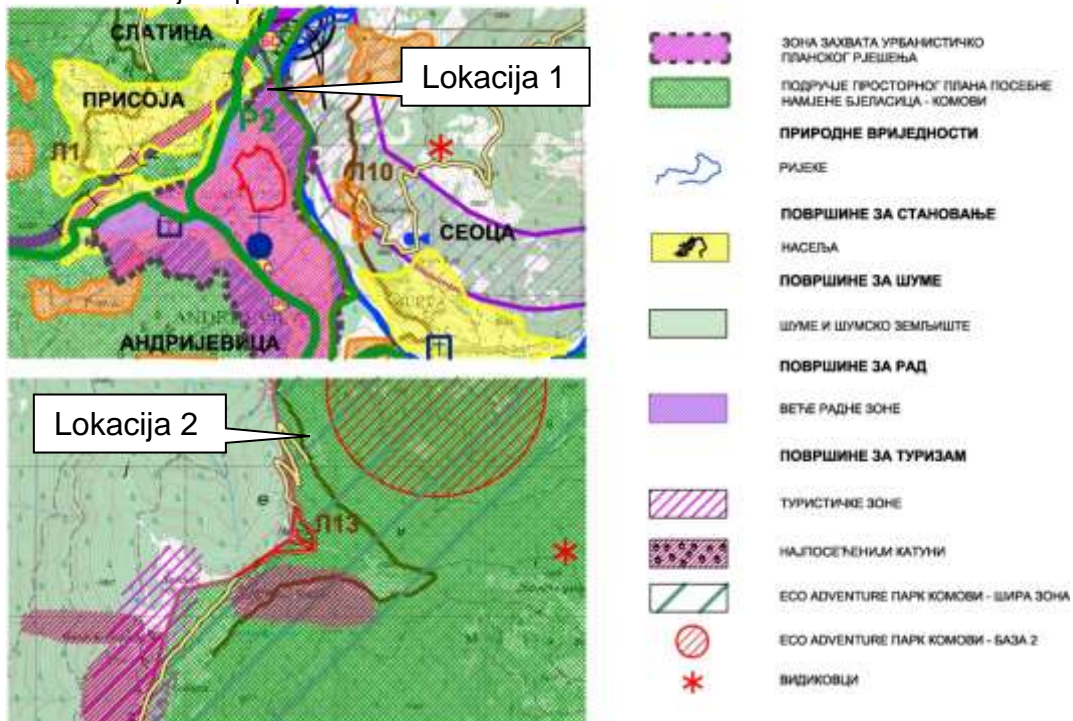

Izvor: DPP autoputa Bar – Boljare i Analize radnog tima za izradu Plana

Napomena: U kartama planiranog stanja DPP autoputa Bar- Boljare, na lokaciji 1, koja je predmet Izmjena i dopuna PUP Andrijevica, može se vidjeti da je predviđen razvoj turističkih zona i urbanizovano područje, bez bližih smjernica za razvoj i sprovođenje ovih zona u tekstualnom djelu DPP.

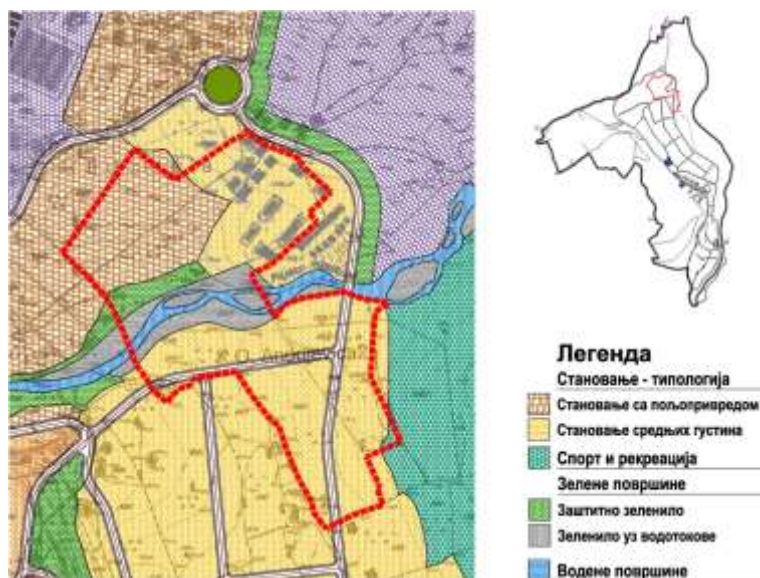
Lokacije koje su predmet Izmjena i dopuna PUP se nalaze u središnjem, sjevernom rejonu (lokacija 1) i zapadnom rejonu (lokacija 2) **PUP Opštine Andrijevica**.

Слика 7. Извод из PUP Андријевица са означеним положајем локација које су предмет Измјена и допуна PUP – карта бр. 2: План намјене површина

Извор: PUP Андријевица и Анализе радног тима за израду Плана

Слика 8. Извод из GUR Андријевица са означеним положајем локације 1 која је предмет Измјена и допуна PUP – карта бр. 2: План намјене површина

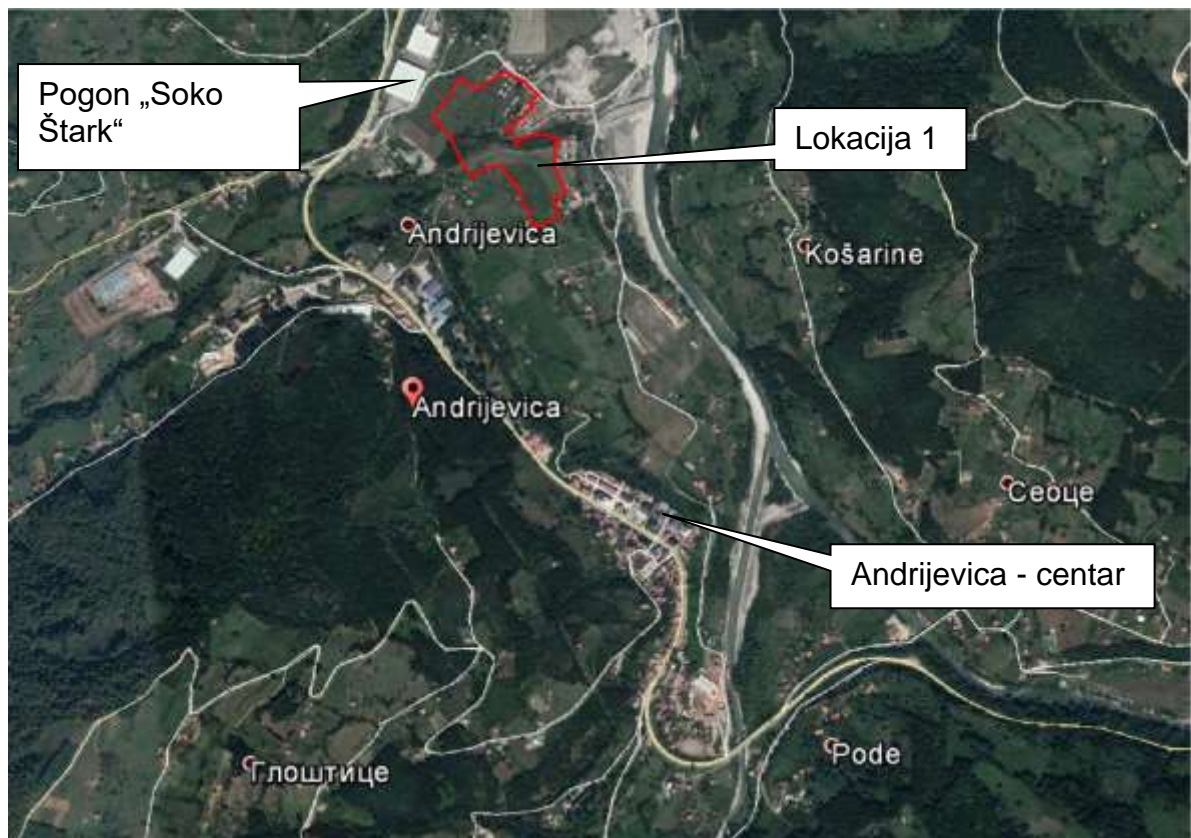
Извор: PUP Андријевица и Анализе радног тима за израду Плана

2.2.3. Analiza kontaktnih zona područja koja su predmet IID PUP Opštine Andrijevica

Lokacija 1 pripada građevinskom području Andrijevice. Sa zapadne i južne strane okružena poljoprivrednim zemljištem, koje je pretežno neizgrađeno. Na nekim parcelama uz južnu i jugoistočnu granicu kompleksa se nalaze porodični stambeni objekti. Sa istočne strane, se nalazi dijelom izgrađeno zemljište mješovite namjene. U neposrednoj blizini, sjeverozapadno se nalaze privredni objekti nekadašnjeg pogona fabrike „Soko Štark“ i objekat skladišta nekadašnjih Robnih rezervi.

Do predmetne lokacije se pristupa postojećim lokalnim putem Andrijevica – Seoce/ Gunjaje, koji se nalazi na kat. parcelama 1321 i 1296/4 K.O. Slatina I, koji tangira predmetnu lokaciju sa sjeverne strane.

Slika 9. Kontaktna zona sa položajem Lokacije 1, koja je predmet Izmjena i dopuna PUP

Izvor: Google Earth i Analize radnog tima za izradu Plana

Lokacija 2 se nalazi u brdskom dijelu opštine Andrijevica, na obroncima planine Komovi na granici sa opštinom Kolašin. U blizini lokacije se nalazi zona sa katunima: Božićki, Štavna i Vulića katun. Osim objekata koji su u funkciji katuna, kontaktno područje je neizgrađeno. Područje je dijelom obraslo bukovom šumom, dok se u zoni katuna nalaze pašnjaci. Do ove lokacije se dolazi lokalnim putem Trešnjevik - Preslo - Štavna.

Slika 10. Šira kontaktna zona sa položajem Lokacije 2, koja je predmet Izmjena i dopuna PUP

Izvor: Google Earth i Analize radnog tima za izradu Plana

Slika 11. Uža kontaktna zona sa položajem Lokacije, 2 koja je predmet Izmjena i dopuna PUP

Izvor: Google Earth i Analize radnog tima za izradu Plana

2.2.4. Postojeće korišćenje zemljišta

Prostor Lokacije 1 uglavnom nije izgrađen već se koristi kao poljoprivredno zemljište (livade i pašnjaci). Na kat.parcelama 1759/2 i 1760/1, sve u K.O. Slatina I, postoji deset izgrađenih

objekata. Objekti su pravljene kao privremeni – drvene barake. Do lokacije se pristupa postojećim lokalnim putem sa sjeverne strane. Prostor nije opremljen ostalom infrastrukturom i zapadni i južni dio presijecaju postojeći vazdušni električni vodovi.

Ova lokacija zahvata i dio toka rijeke Kraštica.

Planirano urbanističko rješenje iz PUP-a opštine Andrijevica nije realizovano.

Prostor Lokacije 2 nije izgrađen i koristi se kao poljoprivredno zemljište (pašnjak 7. klase) i šuma (rijetka bukovašuma) 4. klase. Do Lokacije 2 se stiže asfaltnim putem od Andrijevice preko Kralja do prevoja Trešnjevik u dužini oko 14 km, a od Trešnjevika do Lokacije 2 makadamskim putem u dužini od oko 6 km. Osim 10 kV dalekovoda i lokalnog makadamskog puta nema drugih izgrađenih struktura.

U geološkoj građi terena učestvuju paleozojski sedimenti predstavljeni laporovitim pješčarima i škriljcima (P_{1.2}).

Pedološku podlogu čini smeđe kisjelo zemljište na pješčarima – šumsko.

Slika 12. Postojeće korišćenje zemljišta na lokacijama koja su predmet izmjena i dopuna PUP

a) Lokacija 1

b) Lokacija 2

Izvor: Geoportal Uprave za nekretnine CG i Analize radnog tima za izradu Plana

2.2.5. Pregled inicijativa

Izmjenama i dopunama PUP Opštine Andrijevica pristupilo se na osnovu:

- Inicijative Ministarstva odbrane za potebe formiranja kasarne „Miljan Vukov Vešović“, a u skladu sa Zaključkom Vlade Crne Gore broj 07-311 od 17.januara 2019. god.
- Inicijative opštine Andrijevica za izgradnju planinarskog doma.

2.2.6. Ograničenja, konflikti i potencijali za IID PUP Opštine Andrijevica

2.2.6.1. Uslovljenost sa zakonom i planovima višeg reda

Područje Lokacije 1 se nalazi u zahvatu PPPN „Bjelasica i Komovi“ i zaštitnog koridoridora autoputa Bar-Boljare.

Lokacija 1 nalazi u okviru gradskog građevinskog područja u PPPN, tako da nema konflikta za dalji razvoj lokacije, kada je u pitanju ovaj prostorni plan.

Konflikt eventualno može predstavljati zaštitni koridor autoputa Bar-Boljare, u okviru kojeg se nalazi Lokacija 1. Planirana Lokacija 1 se nalazi u okviru GUR Andrijevica, tako da nije u pitanju nova građevinska zona, već građevinska zona u okviru važećeg planskog rješenja (PUP) koje je usvojeno nakon donošenja DPP autoputa Bar Boljare.

Pri analizi ograničenja i konflikata za Lokaciju 1, u razmatranje je uzeto generalno rješenje autoputa, u kojem je okvirno definisana trasa autoputa, čija osovina je udaljena od predložene lokacije kasarne (Lokacija1), nešto i više od 400 m vazdušnom linijom.

U toku je izrada Idejnog projekta autoputa za dionicu koje je od značaja za Andrijevicu, tako da će se i rezervisani koridor za izgradnju autoputa u značajnoj mjeri suziti. Tek nakon izrade projektne dokumentacije (idejni i glavni projekat) autoputa Bar-Boljare je moguće konačno definisati prostor za izgradnju na Lokaciji 1.

Područje Lokacije 2 se nalazi u zahvatu PPPN „Bjelasica i Komovi“ i plansko rješenje IID PUP mora biti u skladu sa ovim planom višeg reda.

U PPPN na ovoj lokaciji planira turistički razvoj, i daje podrška izgradnji novih planinarskih domova. Prostor gdje se planira izgradnja novog planinarskog doma ispunjava lokacijske uslove za postavljanje objekta koji je namijenjen komercijalnoj ponudi, s obzirom da do njega postoji saobraćajni pristup, kao i da se nalazi na lokaciji u blizini planinarskih i panoramskih staza.

U PPPN je definisano da je za opštinu Andrijevica planirano ukupno 100 ležaja u planinarskim domovima (postojećim i planiranim). Na području Andrijevice ima jedan objekat koji je registrovan kao planinarski dom („Krivi Do“), kapaciteta 25 ležaja.

Izgradnja planinarskog doma na Lokaciji 2 je u skladu sa planiranim kapacitetima koji su definisani u PPPN. Predloženo plansko rješenje je u skladu sa PPPN Bjelasica i Komovi.

Važećim Zakonom o šumama je u članu 38 je navedeno:

„Promjena namjene šuma, odnosno šumskog zemljišta u građevinsko ili drugo zemljište krčenjem može se izvršiti samo u skladu sa prostorno planskim dokumentom, odnosno planom razvoja šuma u skladu sa zakonom.

Krčenje šume iz stava 1 ovog člana je zahvat kojim se uklanja svo šumsko drveće u sastojini zbog promjene namjene šumskog zemljišta.

Promjena namjene iz stava 1 ovog člana može se vršiti:

- radi izgradnje objekata za zaštitu od elementarnih nepogoda i odbrane zemlje;
- u postupku komasacije i arondacije poljoprivrednog zemljišta i šuma u skladu sa zakonom;
- u slučajevima kada to zahtijeva javni interes utvrđen zakonom ili na osnovu zakona.

Krčenje šume, odnosno šumskog zemljišta zbog izgradnje šumskih puteva i drugih infrastrukturnih objekata koji služe gazdovanju šumama, koji su sastavni dio šume, odnosno šumskog zemljišta, ne smatra se promjenom namjene.

Šumom za koju je, u skladu sa stavom 1 ovog člana, izvršena promjena namjene, do privođenjaplaniranoj namjeni, gazduje vlasnik, odnosno korisnik šuma, u skladu sa ovim zakonom.”

U članu 41 stoji:

„Zabranjena je izgradnja trajnih ili privremenih objekata u šumi, na šumskom zemljištu i na goletima, koji nijesu u funkciji gazdovanja šumama, divljači i lovstva, zaštite prirode ili u javnom interesu.

Za postavljanje objekata iz stava 1 ovog člana koji su u funkciji gazdovanja šumama, divljači i lovstva, zaštite prirode ili u javnom interesu odobrenje izdaje nadležni organ uprave, u skladu sa zakonom.“

S obzirom na iznijeta zakonska ograničenja, potrebno je planirati užu lokaciju za izgradnju planinarskog doma van zone šume na Lokaciji 2, na katastarskoj parceli 32 KO Jošanica, koja je u katastru kategorisana kao „pašnjaci 7. klase”.

2.2.6.2. Ograničenja uslovljena zaštitom prirodne i kulturne baštine

Prirodna baština

Na osnovu Odluke o proglašenju Regionalnog parka „Komovi“ za teritoriju opštine Andrijevića br. 030-45-2015-02/4 od 21.08.2015.godine, dio katastarske opštine Jošanica se nalazi u granicama zaštićenog prirodnog dobra od lokalnog značaja Regionalni park "Komovi" za teritoriju opštine Andrijevića.

Lokacija 2 se nalazi je u zaštićenom prirodnom dobru Regionalni park „Komovi“, u okviru režima zaštite III stepena - podzona 3b. U podzoni 3b je dozvoljena planska izgradnja turističke infrastrukture.

Lokacija se nalazi i u blizini granice Emerald sajta „Komovi“, koja je na sjeverozapadnom obodu visorani Štavna.

Kuturna baština

Za potrebe izrade ID PUP opštine Andrijevića, urađena je Studija zaštite kulturne baštine. Na lokacijama koje su predmet izrade Izmjena i dopuna PUP Opštine Andrijevića, kao i u njihovoj okolini ne nalaze se kulturna dobra, odnosno kulturno istorijski objekti i cjeline, spomen-obilježja, kao ni lokaliteti ili područja za koje se pouzdano vjeruje da posjeduju izražene kulturne i ambijentalne vrijednosti.

2.2.6.3. Uslovljenost planskim rješenjem PUP Andrijevića

Lokacija 1 se nalazi u urbanom području Andrijevice, koje je važećim planom definisano kao naselje, za izgradnju stanovanja srednje gustine i stanovanja u poljoprivredi, kao pretežne namjene prostora. Područje je planirano i za razvoj saobraćajne i ostale infrastrukture.

Prenamjena dijela ovog prostora na površine od interesa za odbranu, odnosno formiranja kasarne nije u konfliktu sa postojećom namjenom okolnog prostora. Naime, sadržaji kompleksa kasarne podrazumjevaju stambene, administrativne, uslužne, zdravstvene i sportsko-rekreativne i druge objekte u funkciji kasarne, što je u skladu sa opštom namjenom prostora naselja. Razlika je u posebnom i specifičnom režimu korišćenja prostora na ovoj lokaciji.

Uslijed formiranja jedinstvenog kompleksa kroz koji nije dozvoljen slobodan pristup drugim korisnicima, u urbanističkom rješenju naselja Andrijevica će doći do izmještanja dijela trase planiranih gradskih saobraćajnica, kao i ostale infrastrukture koja je planirana duž trasa saobraćajniakoje se izmještaju. Ove saobraćajnice, kao prateća infrastruktura još uvijek nijesu realizovane na terenu, tako da djelimično izmještanje trasa neće predstavljati ograničenje za planiranje prenamijene prostorazakasarnu, kao iza planirane namjene kontaktnihzona.

Izgradnja kompleksa kasarne je od strane državnih organa predstavljena kao generator razvoja čitavog područja.

Lokacija 2 se nalazi na području koje je u PUP Andrijevica označeno kao namjena „šume i šumsko zemljište” i „livade i pašnjaci“.

Izmjene i dopune PUP na ovom području neće bitno uticati na koncept planskog rješenja važećeg PUP-a.

Izgradnja planinarskog doma poboljšaće turističku ponudu, kao i turističku promociju prostora Komova.

2.2.6.4. Prostorni uslovi na samoj lokaciji

Nema većih prostornih ograničenja za prenamijenu prostora koja su predmet Izmjena i dopuna PUP Andrijevica.

Područje Lokacije 1 je područje vrlo blagog nagiba prema istoku i sjeveroistoku (rijeci Lim) i koje je podobno za izgradnju. Za Lokaciju 1 je detaljnim geomehaničkim ispitivanjima potrebno provjeriti nosivost zemljišta i nivo podzemnih voda, kao i eventualnu ugroženost od poplava koje prijete od rijeke Kraštica. Prostor uglavnom nije izgrađen, a na dijelu koji je izgrađen se nalaze pomoćni i privremeni objekti, lošeg boniteta.

Ograničenje za izgradnju predstavlja korito bujičnog toka rijeke Kraštica koje skoro po sredini presjeca ovu lokaciju, kao i nepostojanje odgovarajuće saobraćajne i ostale infrastrukture oko same lokacije.

Lokaciju 2 se lokacija nalazi na području koje je pretežno prekriveno šumom i pašnjacima. Ovo ne predstavlja ograničenje, s obzirom da je u pitanju šuma 4. klase, kao i to da na samoj lokaciji postoje djelovi koji nisu prekriveni šumom, a to su – pašnjaci 7. klase, dok djelovi šume su zone sa rijetokom bukovom šumom ili grmljem.

Na ovim području se planira izgradnja manjeg obima, tako da bi pažljivim odabirom mikrolokacije za izgradnju planinarskog doma kroz detaljniju urbanističku razradu, trebalo da se neznatan uticaj izgradnje na okolni prostor, svede na minimum.

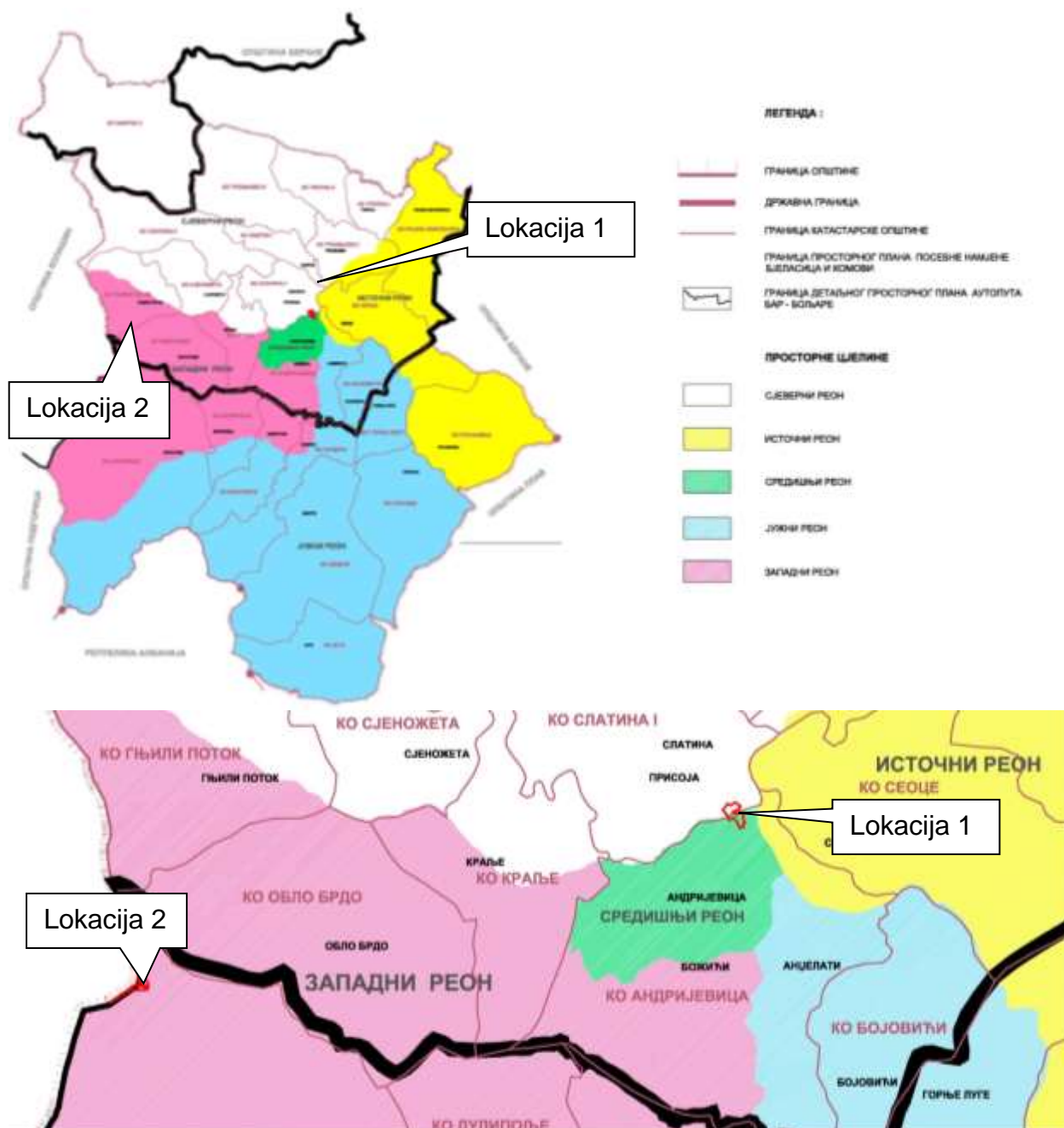
Nedostatak neophodne ostale infrastrukture ne bi trebalo da predstavlja veće ograničenje, s obzirom da se u kontaktnom području, u zoni Štavne nalazi trafostanica, kao i nekoliko izvora vode.

2.2.7. Koncept oraganizacije prostora na lokacijama koje su predmet IID PUP Opštine Andrijevica

Lokacije koje su predmet Izmjena i dopuna PUP Andrijevica se nalaze u tri reona PUP:

- **Lokacija 1** se jednim djelom nalazi u Sjevernom reonu (K.O. Saltina 1), a jednim djelom u Središnjem reonu (K.O. Andrijeviца).
- **Lokacija 2** se nalazi u Zapadnoj zoni (K.O. Jošanica), uz samu granicu Opštine Andrijeviца sa Opštinom Kolašin.

Slika 13. Izvod iz PUP Andrijeviца sa označenim položajem lokacija koje su predmet Izmjena i dopuna PUP – karta br. 1: Topografska podloga sa prostornim cjelinama i granicom zahvata

Izvor: PUP Andrijeviца i Analize radong tima za izradu Plana

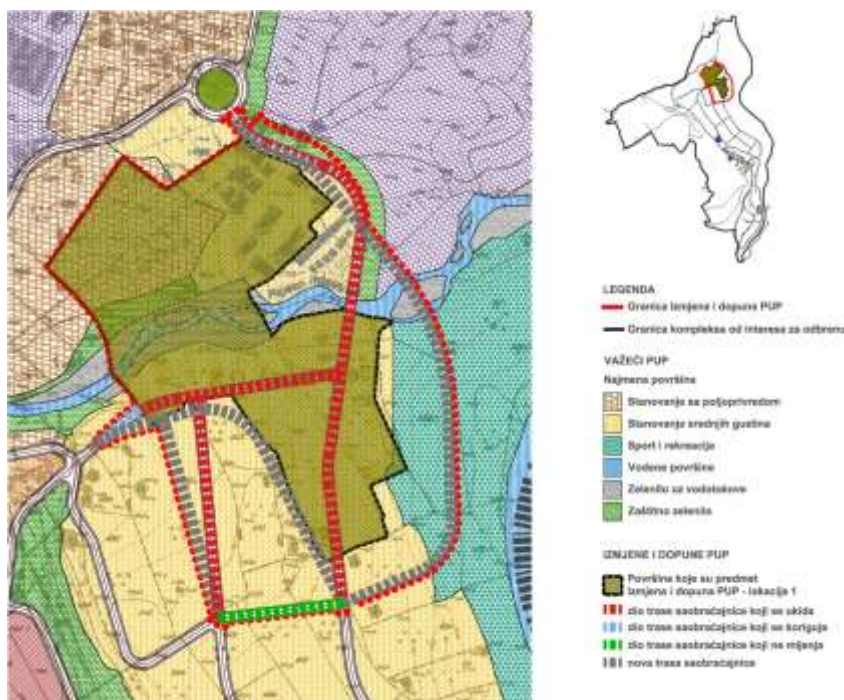
2.2.7.1. Lokacija 1 – inicijativa Ministarstva odbrane

Ova lokacija se nalazi u obuhvatu saobraćajnog infrastrukturnog koridora autoputa Bar-Boljare i Urbanističko planskog rješenja centra Opštine (u daljem tekstu - GUR Andrijevica).

Realizacija vojnog kompleksa je moguća samo u slučaju da se, kroz izradu detaljne projektne dokumentacije (glavni projekat) autoputa Bar-Boljare, Lokacija 1 nađe van saobraćajnog infrastrukturnog koridora autoputa Bar-Boljare. To znači sljedeće:

- Ukoliko se nakon izrade Idejnog rješenja, odnosno Idejnog i Glavnog projekta autoputa Bar-Boljare Lokacija 1 ne nađe u zahvatu zaštitnog koridora autoputa, važe planirana urbanistička rješenja predložena ovim IID PUP, koja su opisana u daljem tekstu.
- Ukoliko se nakon izrade Idejnog rješenja, odnosno Idejnog i Glavnog projekta autoputa Bar-Boljare Lokacija 1 nađe u zahvatu zaštitnog koridora autoputa, realizacija ove lokacije za izgradnju vojnog kompleksa biće pod znakom pitanja.

Slika 14. Izvod iz PUP Andrijevica sa označenim promjenama trasa saobraćajnica na lokaciji koja je predmet Izmjena i dopuna PUP

Izvor: PUP Andrijevica i Analize radnog tima za izradu Plana

U odnosu na namjenu koja je predviđena važećim PUP-om, na Lokaciji 1 se planira prenamjena dijela prostora, kao i usklađivanje planiranog saobraćajnog rješenja, na sljedeći način:

- Dio prostora sa namjenom „stanovanje sa poljoprivredom”, „stanovanje srednjih gustina”, „zaštitno zelenilo” i „sport i rekreacija” koji je u zahvatu planiranom za kompleks kasarne se prenamjenjuje u „površine od interesa za odbranu”, a dio u „saobraćajne površine“.
- Prostor sa namjenom „vodene površine” i „zelenilo uz vodotokove” se prenamjenjuje u „vodne površine” u skladu sa *Pravilnikom o formi i sadržini planskih dokumenta...* Za dio vodotoka koji prolazi kroz kompleks kasarne se utvrđuje poseban režim korišćenja, u skladu sa posebnim propisima koji regulišu oblast odbrane.

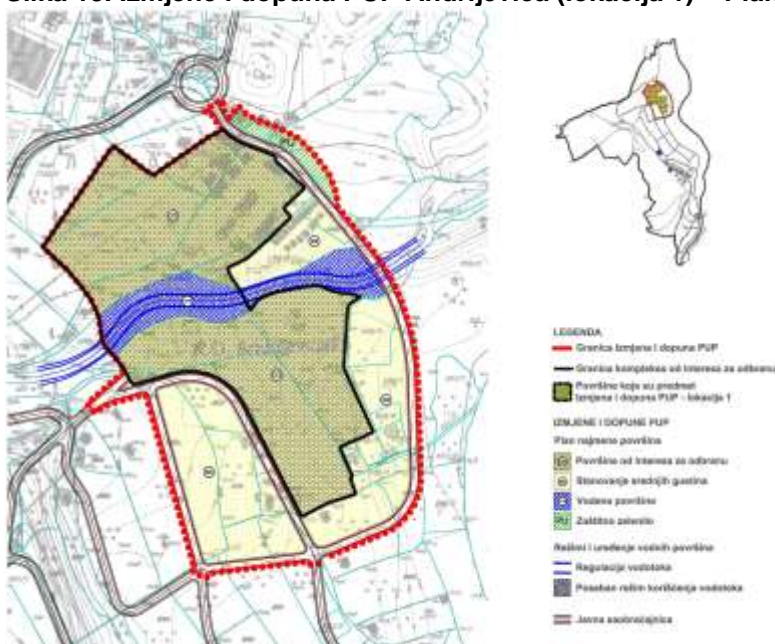
- Djelovi trase planiranih saobraćajnica se izmještaju van planiranih površina od interesa za odbranu. Djelovi površina saobraćajnica koje su važećim PUP-om planirane unutar kompleksa kasarne se prenamjenjuju u „površina od interesa za odbranu“.
- Dio prostora sa namjenom „sport i rekreacija“ se prenamjenjuje u „stanovanje srednjih gustina“, kako bi se planirana namjena uskladila sa stanjem u katastarskom planu i faktičkim stanjem na terenu.
- Dio prostora sa namjenom „stanovanje srednjih gustina“ se prenamjenjuje u „vodne površine“, kako bi se planirana namjena uskladila sa stanjem u katastarskom planu.

Detaljne kategorije namjene površina - Lokacija 1

Izmjenama i dopunama PUP Opštine Andrijevica, u proširenom zahvatu Lokacije 1, planiraju se sljedeće površine:

- površine od interesa za odbranu (OD)
- stanovanje srednjih gustina (SS)
- vodne površine (VPŠ)
- površine za pejzažno uređenje (PU)
- saobraćajne površine.

Slika 15. Izmjene i dopuna PUP Andrijevica (lokacija 1) – Plan namjene površina

Izvor: PUP Andrijevica i Analize radnog tima

U užem zahvatu Lokacije 1, koja je predmet Izmjena i dopuna PUP planira se nova kategorija detaljne namjene – „površine od interesa za odbranu“, za koju se ovim IIDPUP propisuju posebni uslovi. Ovim Izmjenama i dopunama se propisuje i poseban režim korišćenja djela vodotoka rijeke Kraštica koji prolazi kroz kompleks od interesa za odbranu.

Za sve ostale površine koje su planirane u širem zahvatu Izmjena i dopuna za Lokaciju 1 (stanovanje srednjih gustina, saobraćajne površine, vodne površine i površine za pejzažno uređenje), promjena se, u odnosu na važeći PUP/GUR, odnosi na prostornu distribuciju ovih površina, u skladu sa novom namjenom i korekcijom djelova trase saobraćajnica. Za ove

površine važe uslovi koji su propisani u PUP Andrijevica i sprovode se u skladu sa GUR Andrijevica.

Površine od interesa za odbranu (OD)

Konceptom Izmjena i dopuna PUP, na Lokaciji 1 se planiraju **površine od interesa za odbranu (OD)**, na kojima se predviđa izgradnja vojne kasarne, kapaciteta 150-200 pripadnika Vojske Crne Gore, sa pratećim sadržajima u skladu sa posebnim propisima.

Kompleks za potrebe odbrane se formira u dvije podcjeline, sa sjeverne i južne strane rijeke Kraštica. Rijeka Kraštica u djelu toka koji je obuhvaćen Izmjenama i dopunama PUP dobija poseban režim korišćenja u skladu sa posebnim propisima koji regulišu oblast odbrane.

Detaljni sadržaj kompleksa kasarne, kao i prostorni raspored internih saobraćajnica i objekata unutar kompleksa biće definisan kroz izradu projektne dokumentacije, a u skladu sa *Uredbom o planiranju i uređenju prostora, izgradnji, rekonstrukciji i održavanju vojnih objekata u vojnom krugu* ("Službeni list Crne Gore", br. 48/08, 6/14).

Na ovim površinama je dozvoljeno graditi objekte i terene koji služe funkcionisanju kompleksa kasarne, kao što su komanda (uprava), smještaj vojnika, sport i rekreacija, poligoni za uvježbavanje vojnih aktivnosti i zadataka, zdravstvo, nastava (obuka), vjerski objekti, skladišta, parkinzi i garaže za oruđa, borbena i druga vojna vozila, vozila zaposlenih, skladišta goriva i točeća mjesta, skladišta za oružje, municiju, minsko-eksplozivna i materijalno-tehnička sredstva i sl., helidrom i druge objekte i površine, a u skladu sa posebnim propisima.

Kompatibilno osnovnoj namjeni, na ovim površinama je moguće planirati:

- interne saobraćajne površine
- parkinge i garaže
- površine, objekte i mreže ostale infrastrukture
- površine, objekte i mreže komunalne infrastrukture.

Vodne površine (VPŠ)

Vodne površine (VPŠ) u ovim IIDPUP čini dio vodotoka rijeke Kraštica i vodno zemljište, a u skladu sa *Zakonom o vodama*.

Na ovim površinama mogu se planirati građevinski i drugi objekti ili skup objekata, sa pripadajućim uređajima, koji čine tehničku, odnosno tehnološku cjelinu, a služe za obavljanje vodne djelatnosti, u skladu sa posebnim zakonom, i to: vodni objekti i sistemi, infrastruktura (objekti namijenjeni za uređenje vodotoka i zaštitu od štetnog dejstva voda), objekti koji služe za monitoring voda, kao i prirodni i vještački vodotoci uključeni u vodni sistem.

Posebni režimi korišćenja

U okviru IDPUP za Lokaciju 1 su utvrđene zone sa posebnim režimom korišćenja:

Zaštitni pojas rijeke Kraštica

Zaštitni pojas vodotokova od 10 m koji predstavlja priobalno zemljište prema *Zakonu o vodama* (Sl. list RCG, br. 27/07, Sl. list CG, br. 32/11 i 47/11), Član 10:

„Priobalno zemljište, u smislu ovog zakona, čini pojas zemljišta širine 15 m za vode od značaja za Crnu Goru i 10 m za vode od lokalnog značaja od granice vodnog zemljišta, koji, po pravilu, služi za održavanje zaštitnih objekata i korita za veliku vodu i druge aktivnosti u upravljanju vodama.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, Vlada može utvrditi i drukčiju širinu pojasa priobalnog zemljišta, ukoliko je to potrebno zbog:

- 1) zaštite voda, vodenih i priobalnih ekosistema;
- 2) uređenja voda;
- 3) zaštite dobara posebnih vrijednosti i kapitalnih objekata;
- 4) obavljanja drugih poslova od opšteg interesa u skladu sa ovim zakonom;
- 5) omogućavanja opšteg korišćenja vodnog dobra.“

Ovim IIDPUP orijentaciono je utvrđen zaštitni pojas od 10 m u odnosu na regulisano korito rijeke Kraštica. Na osnovu Zakona o vodama, Vlada može utvrditi drugačiju širinu pojasa priobalnog zemljišta.

Poseban režim korišćenja dijela vodotoka na osnovu posebnih propisa

S obzirom da dio vodotoka rijeke Kraštica prolazi kroz vojni kompleks, neophodno je utvrditi poseban (ograničeni) režim korišćenja ovog vodotoka koji se nalazi u užem zahvatu Lokacije 1.

Režim korišćenja dijela toka rijeke Kraštica će se utvrditi na osnovu posebnih propisa od interesa za odbranu, a detaljnije definisati u toku izrade projektne dokumentacije za kompleks kasarne, a u skladu sa *Uredbom o planiranju i uređenju prostora, izgradnji, rekonstrukciji i održavanju vojnih objekata u vojnom krugu* ("Službeni list Crne Gore", br. 48/08, 6/14).

Planirani urbanistički parametri

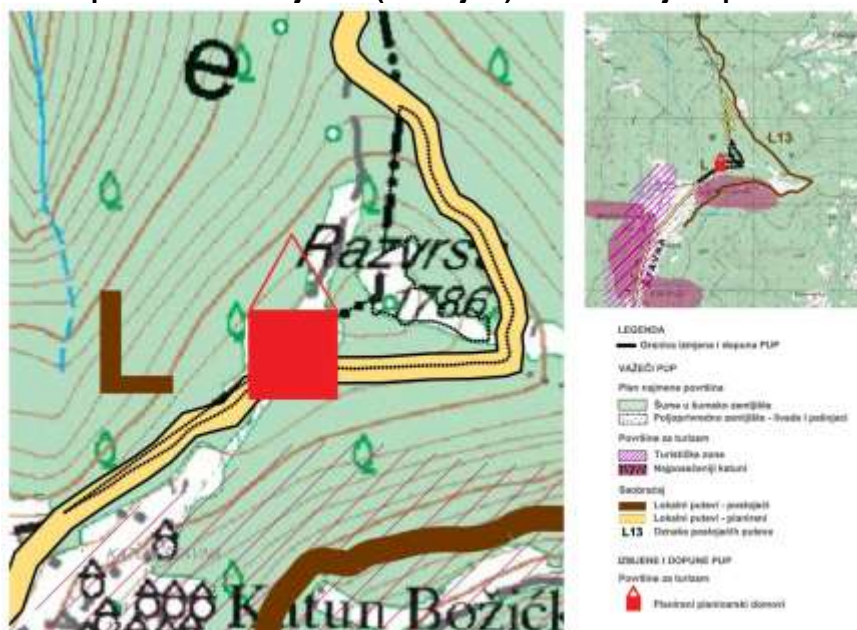
Tabela 1. Planirani urbanistički parametri - površine od interesa za odbranu

Oznaka UP	Kat, parc.	Površina UP (ha)	Površina UP (m ²)	Namjena UP	Indeks zauzetosti (Iz)	Indeks izgrađenosti (Ii)	Broj nadzemnih etaža objekta	Maksimalna površina pod svim objektima (m ²)	Maksimalna BRGP svih objekata (m ²)	Intervencija
UP1	cijele 1296/5, 1758/1, 1758/15, 1759/2, 1760/1, 1768/4 i 1768/5 u K.O. Slatina I	2,24	22438,99	OD	0,3	0,5	1-2	6731,70	11219,495	Rekonstrukcija i Izgradnja
UP2	cijele 659/1, 661/1, dijelovi 660, 662, 649 u K.O. Andrijevica	2,14	21499,19	OD	0,3	0,5	1-2	6449,757	10749,595	
UP V	dio 2317 u K.O. Andrijevica	0,49	4931,60	VPŠ	-	-	-	-	-	Uređenje

Izvor: Analize radnog tima za izradu Plana

2.2.7.2 Lokacija 2 – inicijativa opštine Andrijevica

Slika 16. Izmjene i dopuna PUP Andrijevica (lokacija 2) – Plan namjene površina

Izvor: PUP Andrijevica i Analize radnog tima za izradu Plana

U odnosu na namjenu koja je predviđena važećim PUP-om, na Lokaciji 2 se planira prenamjena poljoprivrednog zemljišta - livada 7. klase u površine na turizam (T3) – planinarski dom. Manji dio ove površine je planiran za izgradnju objekta planinarskog doma i pratećih pomoćnih objekata neophodnih za njegovo funkcionisanje (infrastrukturni objekti, ostave, garaže..), dok je veći dio u funkciji pejzažnog uređenja – zelene, slobodne i površine za sport i rekreaciju.

Promjena u odnosu na važeći PUP se odnosi na grafički dio plana, gdje je na ovoj lokaciji stavljen simbol „planirani planinarski domovi”.

Konceptom Izmjena i dopuna PUP, na lokaciji 2, na katastarskoj parceli br.32 KO Jošanica, planira se izgradnja planinarskog doma namjenjenog komercijalnoj ponudi.

Detaljne kategorije namjene površina - Lokacija 2

Izmjenama i dopunama PUP Opštine Andrijevica, u zahvatu lokacije 2, planiraju se sljedeće površine:

- površine za turizam (T3) – planinarski dom
- šumske površine (Š)

U užem zahvatu lokacije 2, koja je predmet Izmjena i dopuna PUP planira se nova kategorija detaljne namjene – „površine za turizam (T3) - planinarski dom“, za koju se ovim IDPUP propisuju uslovi izgradnje.

Površine za turizam (T3) – planinarski dom

Na katastarskoj parceli br.32 KO Jošanica, planira se izgradnja planinarskog doma namjenjenog komercijalnoj ponudi:

Površine za izgradnju

- Planinarski dom smjesti na kat. parc. 32 KO Jošanica, u blizini lokalnog puta, a na propisanoj udaljenosti od dalekovoda, a u skladu sa naponskim nivoom dalekovoda.
- Planinarski dom mora biti jednim djelom namjenjen za planinare, alpiniste i gorsku službu spasavanja, dok je ostali dio kapaciteta namijenjen za komercijalnu upotrebu.

Sadržaji planinarskog doma:

- Više krevetne sobe sa zajedničkim mokrim čvorovima i/ili mokrim čvorovima u okviru sobe.
- Moguće je pružanje usluge pripremanja i usluživanja hrane i pića, a gostima se može omogućiti samostalno pripremanje i konzumiranje hrane u zajedničkom kuhinjskom i trpezarijskom prostoru.
- Planinarski dom može imati i druge prostore u objektu i van objekta gdje se gostima pružaju druge vrste usluga: ugostiteljske, sportsko-rekreativne (vodiči, instruktori i sl.), zabavne (animatori), edukativne i druge komercijalne usluge, prodaja suvenira, lokalnih gastronomskih proizvoda i sl; a u skladu sa *Zakonom o turizmu i ugostiteljstvu* i posebnim propisima koji regulišu druge djelatnosti koje se obavljaju i usluge koje se pružaju u planinarskom domu.
- Na otvorenom prostoru mogu se izgraditi i urediti sportski tereni, poligoni, postaviti i ugraditi sportsko-rekreativni uređaji i oprema.
- Planinarski dom treba da ima kvalitetno urađen ekološki sistem grijanja, snabdijevanja vodom, strujom i tretman otpadnih voda i čvrstog komunalnog otpada.

Površine za uređenje

Ostalo poljoprivredno zemljište – pašnjak klase 7., koje se nalazi u zoni saobraćajnog infrastrukturnog koridora (lokalnog puta) je moguće koristiti u postojećoj namjeni ili ga pejzažno urediti za potrebe funkcije planinarskog doma.

Šumske površine

Na osnovu Zakona o šumama („Sl. List CG” br. 74/10, 40/11 i 47/15), član 41, na površinama sa namjenom „šume i šumsko zemljište” definisao je sljedeće:

„Zabranjena izgradnja trajnih ili privremnih objekata u šumi, na šumskom zemljištu ili goletima, koji nijesu u funkciji gazdovanja šumama, divljači i lovstva, zaštite prirode ili u javnom interesu. Zapostavljanje objekata koji su u funkciji gazdovanja šumama, divljači i lovstva, zaštite prirode ili u javnom interesu odobrenje izdaje nadležni organ uprave, u skladu sa zakonom”

Navednim Zakonom o šumama je u članu 26 definisano i da je jedna od funkcija šuma i „5) obezbjeđivanje prostora za odmor i rekreaciju; 4) razvoj ekoturizma;”

Posebni režimi korišćenja

Zaštitna zona dalekovoda

Kroz užu lokaciju na kojoj se planira izgradnja planinarskog doma prolazi 10kV dalekovod koji ima propisani zaštitni pojas. U zoni dalekovoda i propisanom zaštitnom pojasu nije dozvoljena izgradnja objekata, ali je moguće korišćenje u skladu sa posebnim propisom.

Saobraćajni infrastrukturni koridor

U PUP Opštine Andrijevica je za lokalni put definisan infrastrukturni koridor u okviru kojeg je moguće proširenje i regulacija postojećeg puta.

U zoni ovog infrastrukturnog koridora nije moguća izgradnja objekata do izrade Glavnog projekta za rekonstrukciju ove saobraćajnice, ali je moguće privremeno korišćenje za izgradnju prilaza do zgrade planinarskog doma, za formiranje parkinga, uređenje zelenila, sport i rekreaciju, kao i postavljanje montažno-demontažnih pomoćnih objekata.

Socijalna funkcija šuma

U IID PUP nije predviđena prenamjena šuma i šumskog zemljišta u građevinsko zemljište. Shodno *Zakonu o šumama*, ovim IID PUP se predlaže, ukoliko se zato utvrdi javni interes, poseban režim šumskog zemljišta, odnosno mogućnost aktiviranja dijela šumskih površina za sportsko-rekreativne aktivnosti niskog i vrlo niskog inteziteta, a u cilju razvoja ekoturizma i obezbjeđivanja prostora za odmor i rekreaciju.

Planirani urbanistički parametri

Tabela 2. Planirani urbanistički parametri - površine za turizam T3 (planinarski dom)

Kat, parc.	Površina UP (ha)	Površina UP (m ²)	Namjena UP	Indeks zauzetosti (Iz)	Indeks izgrađenosti (Ii)	Broj nadzemnih etaža objekta	Maksimalna površina pod svim objektima (m ²)	Maksimalna BRGP svih objekata (m ²)	Maksimalni broj ležaja	Intervencija
32, K.O. Jošanica	0,47	4677,40	T3	n/a	n/a	³ (Su+P+1, P+1+Pk)	200	400	30	Izgradnja planinarskog doma

Izvor: PUP Andrijevice i Analize radnog tima za izradu Plana

2.2.8. Infrastruktura

2.2.8.1. Koncept razvoja saobraćajne infrastrukture

Lokacija 1 pripada građevinskom području Andrijevice. Do predmetne lokacije se pristupa postojećim lokalnim putem Andrijevice – Seoce/Gunjaje, koji tangira predmetnu lokaciju sa sjeverne strane.

Područje Lokacije 1 se nalazi u zahvatu zaštitnog koridoridora autoputa Bar-Boljare, što predstavlja konflikt za ove dvije namjene. Planirana Lokacija 1 se nalazi u okviru GUR Andrijevice, tako da nije u pitanju nova građevinska zona, već građevinska zona u okviru važećeg planskog rješenja koje je usvojeno nakon donošenja DPP autoputa Bar Boljare.

Pri analizi ograničenja i konflikata za Lokacija 1 u razmatranje je uzeto generalno rješenje autoputa, u kojem je okvirno definisana trasa autoputa, koje je udaljena od predložene lokacije kasarne (lokacija1). Prilaz Lokaciji 1 je sa autoputa će se ostvariti preko petlje Andrijevice, i dalje lokanim putevima koji će se planirati kao pristupne saobraćajnice za gradsko područje Andrijevice.

U toku je izrada Idejnog projekta autoputa za dionicu koje je od značaja za Andrijevicu, tako da će se i rezervisani koridor za izgradnju autoputa u značajnoj mjeri suziti. Pretpostavka je da će se, nakon definisanja trase autoputa u Glavnom projektu, dio prostora na kome se nalazi Lokacija 1, područje koje je u PUP planirano kao građevinsko zemljište, naći van koridora autoputa i neće biti planskih ograničenja iz DPP autoputa Bar Boljare za realizaciju ove lokacije.

Uslijed formiranja jedinstvenog kompleksa kroz koji nije dozvoljen slobodan pristup drugim korisnicima, u urbanističkom rješenju Andrijevice će doći do izmještanja dijela trase planiranih gradskih saobraćajnica, kao i ostale infrastrukture koja je planirana duž trase koja se izmješta. Ove saobraćajnice, kao prateća infrastruktura još uvijek nisu realizovane na terenu, tako da djelimično izmještanje trase neće predstavljati ograničenje za planiranje prenamjene ovog

prostora. Svi uslovi za izgradnju ulica dati u PUP Andrijevica se zadržavaju ovim Izmjenama i dopunama.

Sabirne ulice koje se nalaze u dijelu lokacije 1 i na kojima se vrši korekcija trase su:

- ulica 2 - od trokake raskrsnice sa ulicom 1 i 3, aluvionom reke Lim, preko reke Kraštice do kružne raskrsnice sa ulicom 4 u zoni Protića,
- ulica 4 - od raskrsnice sa regionalnim putem Andrijevica - Berane, prolazipored kompleksa „Soko Štark” do kružne raskrsnice sa ulicom 2, a u nastavku od kružne raskrsnice kroz Protiće i Lugove ide prema budućoj saobraćajnoj petlji kojom će se ostvariti veza Andrijevice sa mrežom autoputeva,
- ulica 5 - od raskrsnice sa ulicom Branka Deletića kod škole, paralelno sa koritom rijeke Kraštice do ulice 2.

Lokacija 2 se nalazi u planinskom dijelu opštine Andrijevica, na obroncima planine Komovi na granici sa opštinom Kolašin. Do ove lokacije postoji saobraćajni pristup, a do nje se se dolazi lokalnim putem L-13 Trešnjevik-Preslo-Štavna, a predmetna lokacija je u blizini planinarskih i panoramskih staza.

U cilju valorizacije ambijenta u granicama Plana treba razvijati i realizovati mreže planinskih i panoramskih, odnosno izletničkih, pješačkih, biciklističkih i jahačkih staza. Postojeća mreža pješačkih i biciklističkih staza je već markirana i uglavnom se pruža trasama postojeće mreže lokalnih i nekategorisanih puteva.

Postojeću mrežu pješačkih i biciklističkih staze neophodno je održavati, kao i prateću infrastrukturu (signalizacija, uređeni vidikovci, odmorišta, kutije sa pečatom i upisnim knjigama, skloništa, prelazi na vodotocima, uređeni vodoobjekti (česme, bunari, izvori...) i zaštitna oprema).

2.2.8.2. Hidrotehnička infrastruktura

Snabdijevanje vodom

Snabdijevanje sa vodom **Lokacije 1** izvršiće se priključenjem na izgrađeni cjevovod sa DN160 PEHD. Konekcija na postojeću vodovodnu mrežu za Lokaciju 1 se vrši planiranim cjevovodom DN160 PEHD do predmetne lokacije i to uz trup novoplanirane pristupne saobraćajnice, čija je pozicija ucrtana u grafičkom prilogu.

Jedna od mogućih varijanti na **Lokaciji 2** je vodsnaabdijevanja iz lokalnih izvora, u skladu sa *Odlukom o uslovima za pristupanje izgradnji, rekonstrukciji, korišćenju, održavanju i upravljanju objektima i sistemima za vodsnaabdijevanje seoskog područja*, koju je donijela Skupština opštine Andrijevica. Najpogodnija varijanta vodsnaabdijevanja će biti izabrana nakon detaljnih hidrogeoloških istraživanja prije izrade sljedeće faze projektne dokumentacije.

Fekalna kanalizacija

Za rješavanje efikasnog odvođenja i tretmana otpadnih voda na **Lokaciji 1** planirana su dva biološka uređaju za prečišćavanje otpadnih voda, za svaku urbanističku parcelu po jedan, dimenzionisanom tako da pokriju potrebe predmetnog plana.

U okviru **Lokacije 2**, planiran je jedan bioprečištač bez primarnog taložnika i povezan na upojno-prelivni bunar.

Atmosferska kanalizacija

Konfiguracija terena na zahvatu **Lokacije 1** usloveli su da sakupljene atmosferske vode sa saobraćajnih površina usmjere na dva ispusta u rijeku Krašticu, iz razloga racionalnosti izgradnje planirane mreže.

Na mjestima **ispusta u zelenilo u okviru predmetnog plana**, kao i na **svim parking površinama** planirana je izgradnja **separatora ulja i lakih naftnih derivata** koji ispunjavaju propisane norme i standarde.

Na **Lokaciji 2** je predviđenoda se atmosferske vode evakuišu u teren.

2.2.8.3. Elektroenergetska infrastruktura

Na osnovu procijenjene vršne snage u zahvatu Izmjene i dopuna PUP, za **Lokaciju 1**, za potrebe snabdijevanja električnom energijom planiranih objekata, predviđa se izgradnja dvije nove trafostanice 10/0,4kV snage po 630kVA.

U grafičkom prilogu plana "Elektroenergetska infrastruktura" prikazane su lokacije trafostanica 10/0,4 kV, kao i trase 10 kV kablovske mreže, a na jednopolnoj šemi način povezivanja TS.

Za dio dalekovoda 10kV, kojim se napaja trafostanica STS "Štavna", koji prelazi preko **Lokacije 2** u dužini od oko 40m, definisan je zaštitni koridor u kom je zabranjena gradnja objekata.

Za napajanje planiranog objekta predviđen je niskonaponski vod iz postojeće STS "Štavna" i povezivanje sa PMO na granici vlasništva objekta planiranog planinarskog doma prema tehničkim propisima iz ove oblasti.

2.2.8.4. Elektronska komunikaciona infrastruktura

Shodno Strategiji razvoja informacionog društva Crne Gore do 2020. godine, u narednom periodu se prioritet daje razvoju širokopojsnih pristupnih mreža (žičnih i bežičnih).

Kanalizacioni kapaciteti omogućavaju izgradnju modernih elektronskih komunikacionih mreža i njihovo proširenje, bez potrebe za izvođenjem naknadnih građevinskih radova.

Priključenje Lokacije 2– planinarskog doma planirano je postavljanjem odgovarajuće antene na objektu doma ili u njegovoj neposrednoj blizini i njenim usmjeravanjem na neku od postojećih antenskih lokacija na teritoriji PUP, kako bi se dobio odgovarajući signal.

Priključenje Lokacije 1 – objekta kasarne, moguće je sa postojeće optičke ili bakarne infrastrukture, ali je neophodno izgraditi kablovska kanalizaciju ne samo unutar zone Lokacije 1, već i u kontaktnim zonama, do priključka na postojeću elektronsku komunikacionu infrastrukturu na saobraćajnici Berane – Andrijevica, na dvije pozicije.

3. OPIS POSTOJEĆEG STANJE ŽIVOTNE SREDINE I NJEGNOG MOGUĆEG RAZVOJA, UKOLIKO SE PLAN NE REALIZUJE

3.1. GEOGRAFSKI POLOŽAJ

Opština Andrijevica nalazi se u Gornjem Polimlju većim dijelom na lijevoj obali Lima. Na području Opštine Andrijevica danas živi svega oko 5785 stanovnika. Svojim položajem podsjeća na terasu podignutu nad ovom prekrasnom rijekom. Opštinski centar se nalazi između dvije planinske rijeke Zlorečice i Kraljštice. Opština ima vrlo povoljne uslove za razvoj turizma.

Opština Andrijevica zahvata prostor od 340 km² okružen visokim planinama: Komovima, Bjelasicom i Prokletijama. Među njima se prožima kao nit, dolina Lima koja ima ulogu spajanja ovih raznovrsnih prostora, pa sa njom čine jedinstvenu geografsku cjelinu. Opština Andrijevica okružena je planinama Komovi, Bjelasica i Prokletije.

Naselja opštine su u glavnom razbijenog tip a i relativno dobro su povezana među sobom. Naselja ima 24 a mjesnih zajednica 16, uz opštinski centar Andrijevicu, koje predstavlja populaciono najveće naselje opštine (1073 stanovnika prema posljednjem popisu).

Opštinski centar Andrijevica predstavlja glavni upravni, ekonomski, privredni i kulturni centar Opštine, kome direktno i indirektno gravitiraju sva naselja. Glavni razvojni centar je Andrijevica. Pored Andrijevice se izdvajaju naselja Dulipolje (Konjuhe), Kralje i Đulići, ali i Trepča i Ulotina kao centri nižeg ranga.

Do Andrijevice se Jadranskom magistralom stiže iz pravca Podgorice 154 km, iz pravca Bijelog Polja 50 km.

3.2. GEOLOŠKE KARAKTERISTIKE TERENA

Teritoriju Opštine Andrijevica izgrađuju po sastavu i načinu postanka različite vrste stijena. Pripovršinski djelovi Zemljine kore na teritoriji opštine Andrijevica, najvećim dijelom stvoreni su u periodu Paleozoika i Mezozoika, a samo mali djelovi na stali su kasnije.

Paleozojske stijene, kao najstarije, najviše su zastupljene u njenom zapadnom dijelu zapadno od rijeke Lim i sjeverno od Zlorečice, a manjim dijelom u dolini Lima-između Kruševa i Luga. Izgrađuju preko 50% teritorije ove opštine. Pripadaju klastičnim sedimentima: pješčarima, alevrolitima iu škriljenim glincima, sa sočivima konglomerata i karbonatnih stijena koje u permu imaju značajnu zastupljenost.

Trijaske geološke formacije izgrađuju uglavnom južne i istočne djelove opštine Andrijevica. Po sastavu su različite, a na geološkim kartama su posebno izdvojene i označene. Po vremenu nastanka pripadaju donjem i srednjem trijasu. A to su, prije svih, formacija klastita, a nizijski krečnjaci i dolomiti, vulkanske stijene, žične dubinske stijene, kao i ladinski krečnjaci sa rožnacima.

Od jurskih formacija jedino su razvijene tvorevine dijabaz-rožnačke formacije, i to u području Jerinje glave (Ji od Andrijevice). Javljaju se kao ostaci transgresivnih sedimenata na ladinskim krečnjacima, predstavljenih pješčarima, glincima, laporcima, rožnacima i laporovitim

krečnjacima, u okviru kojih se nalaze manje mase ili blokovi i komadi bazičnih magmatskih stijena: spilita, bazalta, dijabaza i serpentinisanih peridotita.

Kvartarne sedimente na prostoru opštine Andrijevica čine: deluvijum, proluvijum, aluvijum, glacialne i glaciofluvijalne naslage. Deluvijumima najveće rasprostranjenje na istočnim i jugoistočnim padinama Vasojevičkog Koma i na padinama Ilijine glave sa desne strane Mojanske rijeke. Proluvijum je izdvojen na stranama potoka u ataru sela Zabrdje i u donjim tokovima potoka u slivu Lima i njihovih pritoka. Aluvijalni sedimenti imaju najveće rasprostranjenje u koritu Lima i njegovim proširenjima, kao i duž korita pritoka sa lijeve i desne strane ove rijeke. Glacialni nanosima malo rasprostranjenje na padinama Komova i Ilijine glave, kao i u području Jelovice na Bjelasici. Glaciofluvijalnim nanosima pripadaju terasni sedimenti u kojima je rijeka Lim formirala svoje korito. Naročito su ispoljene u Beranskoj kotlini, a nateritoriji opštine Andrijevica – u dolini Lima od Marsenića rijeke do Sutjeske i od Luga do Kruševa. Terasa izgrađuju slabo do dobro vezani krupno zrno konglomerati u kojima obluci potiču od različitih vrsta stijena iz sliva Lima, dok im je vezivo karbonatno-pjeskovitog sastava.

3.1. SEIZMIČKE KARAKTERISTIKE

Na osnovu Karte seizmičke regionalizacije Crne Gore proističe da područje Opštine Andrijevica pripada zoni 7-og stepena seizmičkog intenziteta. To je u saglasnosti sa rezultatima seizmostatičke analize, koja je pokazala da se sa vjerovatnoćom od 63%, za povratni periodod 100 godina, na ovom području očekuje maksimalni intenzitet dejstva zemljotresa od 7,0 stepeni. Jedino krajnji sjeveroistočni djelovi terena Opštine (područje Novotine i Marsenića rijeke) koje graniči sa Beranskom kotlinom pripada zoni 8-og stepena seizmičkog intenziteta.

Privremena seizmološka karta Crne Gore sa elementima očekivanog maksimalnog intenziteta zemljotresa, za povratni period od 500 godina (1987. godina).

3.2. GEOMORFOLOŠKE I HIDROLOŠKE KARAKTERISTIKE

Prema geomorfološkoj rejonizaciji Crne Gore teritorija Opštine Andrijevica pripada oblasti visokih planina i površi koja se karakteriše prostranim, dobro očuvanim zaravnima i površima.

U geomorfološkom pogledu teritorija opštine Andrijevica je brdsko-planinskog karaktera sa nadmorskim visinama od 700m do 2.461m na Komu Vasojevičkom. Opština Andrijevica zahvata jugoistočne djelove masiva planine Bjelasice gdje se ističu vrhovi Troglav (2.072), Jelenak (1887 m), Lisa (1.878 m), Pobodenjak (1.839 m.), Zminica (1.733 m), Rudo Brdo (1.649 m) i Žoljevica (1.510m). Masiv Bjelasice se preko prevoja Trešnjevik (1.580 m) povezuje sa masivom Komova na kojima se u opštini Andrijevica pored Koma Vasojevičkog nalaze Bavan (2.252 m), Štavna (1.828 m), Carine(1.987 m) i Ogorela glava (1.561 m). Na jugu uz granicu sa Republikom Albanijom se nalaze Mojan (2.157 m), Ilijina glava (2.165 m), Žijova glava(2.129 m) i Biograd (2.123 m). Na jugoistočnom dijelu teritorija opštine zahvata

jugo zapadne, zapadne i sjevero zapadne djelove Visitora sa Lipovicom (1.882 m), Grebenom (2.196 m) i Zeletinom (2.126 m). Na istoku opštine se nalazi Balj. Planinske masive razdvajaju i presijecaju brojne doline rijeka koje su duboko usjekli svoja korita gradeći mjestimično i prave klisure. Najznačajnija od njih je svakako dolina Lima koja ima značajna proširenja na mjestima gdje se u Lim ulivaju njegove pritoke.

Hidrografske karakteristike područja opštine profilisu veoma raznovrstan i značajan vodni potencijal, kao prirodno bogastvo. U hidrografskom pogledu tereni Opštine Andrijevice pripadaju području sa veoma razvijenom hidrografskom mrežom tj. sa brojnim površinskim tokovima. U tom smislu, na području opštine postoji evidentan hidroenergetski potencijal rijeke Lim sa pritokama. Najznačajniji površinski tok je rijeka Lim koja pripada slivu Drine odnosno crnomorskom slivu. Svi ostali površinski tokovi na teritoriji Opštine pripadaju slivu Lima. Desne pritoke Lima na teritoriji Andrijevice su Piševska i Šekularska rijeka, a lijeve Zlorečica koja nastaje od Peručice i Kutske rijeke, zatim Kraštica i Gradišnica odnosno Trebačka rijeka. Sem pomenutih, postoje i brojni manji vodotoci posebno na području Ulotine, Gornjih Luga, Zabrdā i Trešnjeva. Vode, kao prirodni resursi, imaju višestruke razvojne mogućnosti sa stanovništva: hidroenergetskog potencijala, tržišne valorizacije i ekologije. Ekonomska upotreba, zaštita i racionalan pristup vodnim potencijalima, može imati veoma pozitivne efekte u budućem razvoju.

3.3. KLIMATSKE KARAKTERISTIKE

Klimatski uslovi na širem području Andrijevice (područje doline Lima, Bjelasice i Komova) su karakteristični za umjereno - kontinentalnu (dolina Lima), subplaninsku (srednje visinske zone) i planinsku klimu (visoko planinsko područje), sa znatnim uticajima mediteranske klime.

Andrijevice, zbog svog položaja u dolini Lima (kroz koju u ovo područje dolaze klimatski uticaji iz okolnih nižih područja) ima umjereno – kontinentalnu klimu, znatno blažu od okolnih visokoplaninskih terena kojima je okružena, a istovremeno oštriju od nižih Berana, sa nekim elementima subplaninske klime. Zime su duge i hladne, sa dosta snijega, ljeta su kraća i svježija nego u gradovima Polimlja na nižoj nadmorskoj visini, slabije su izražena godišnja doba i jeseni su toplije od proljeća.

Može se konstatovati da u klimatskom pogledu područje Opštine Andrijevice najvećim dijelom pripada zoni izmijenjene umjereno-kontinentalne klime koja se karakteriše oštrim zimama i svježim ljetima. Obzirom na izraženu morfološku razuđenost terena (visoke planine, duboke rječne doline) veoma su velike razlike u mikroklimi pojedinih mjesta na teritoriji opštine.

Podaci o srednjim mjesečnim temperaturama i padavinama iz susjednih Berana:

Srednje mjesečne i godišnje temperature vazduha i količine padavina

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Temp.	- 1.9	0.5	4.5	9.0	13.7	16.6	18.0	17.9	14.4	9.7	5.1	0
Padavine	83	67	63	68	80	71	61	54	77	96	107	928

Iz tabele se vidi da su najniže srednje temperature u decembru i januaru (0,0 odnosno - 1,9°C) a najviše u julu (18 °C) i avgustu (17,9 °C). Apsolutni maksimum zabilježen u Beranama iznosi 37.2°C, a apsolutni minimum -28.3°C.

Najmanje količine padavina su u julu (61mm) i avgustu (54 mm), dok najviše padavina ima od oktobra do decembra (96 do 928mm).

Preovlađujući vjetrovi u zimskim mjesecima su sjevero zapadni i sjeverni, a u ostalim mjesecima južni vetrovi. Karakteristično je da se ova vazдушna strujanja u Andrijevičkoj kotlini javljaju danju, kao danik, a noću, kao noćnik. Oni se javljaju kao posljedica male površine kotline, velike razlike u nadmorskim visinama i čestih promjena vazdušnog pritiska, a duvaju po pola dana sa planine ka kotlini i obratno. Sjeverni vjetrovi donose suvo i stabilno vreme pogodno za turistički boravak tokom ljeta i zime. Vjetrovi iz južnog pravca najviše su zastupljeni u zimskom periodu, kada donose značajne količine sniježnih padavina. Zbog izduženosti i suženosti kotline u kojoj su vazдушna strujanja česta, tišine se ne javljaju tako često, kao u drugim kotlinskim naseljima, a takođe ni olujni vjetrovi.

Čestina vjetrova i tišina

		N	NE	E	SE	S	SW	W	NW	C
Berane	Čestina u %	14	10	2	3	9	10	2	7	41
	Sred. jačina u boforima	2.0	2.0	2.6	1.9	2.7	3.0	1.9	2.4	

3.4. PEDOLOŠKE KARAKTERISTIKE

Na području Opštine Andrijeвица zemljišni pokrivač je vrlo heterogenog sastava a na to su uticali brojni prirodno pedološki faktori. Na osnovu pedološke karte Crne Gore konstatujemo nekoliko različitih tipova zemljišta, i to su: gajnjače, aluvijalna zemljišta, crvenica, podzolirana zemljišta, smeđa zemljišta, rendzine, jako i umjereno stjenovite rendzine itd.

3.5. FLORA I FAUNA

Andrijeвица se nalazi na sjeveroistoku Crne Gore i po površini koju zauzima spada u manje crnogorske opštine. Teritorija koju zahvata opština Andrijeвица nalazi se na visini između 700 m i 2461 m (Vasojevički Kom). Prirodne ljepote i posebnost vezuju se za dolinu rijeke Lim i njeno slivno područje u kojem su značajne pritoke: Piševska i Šekularska rijeka, Zlorečica (nastaje od Perućice i Kutske rijeke), Kraštica i Gradišnica, odnosno Trebačka rijeka, kao i mnogi manji vodotoci.

Prema Lokalnom akcionom planu biodiverziteta za područje opštine Andrijeвица za period 2019-2024. godina, šume i šumsko zemljište opštine Andrijeвица pokrivaju površinu od 17.434 ha, od čega je šumom pokriveno 15.557 ha ili 55% teritorije opštine. Listopadne šume pokrivaju 12.726 ha (72%) dok četinari zauzimaju 4.708ha (28%). Na znatnoj površini šuma se obnavlja zbog sve manjeg korišćenja pašnjaka. Prema strukturi, dominiraju prirodne šumske sastojine.

Do sada nije urađen sistematski popis vrsta flore i faune na području opštine Andrijeвица. Na osnovu dostupnih podataka koji su dati u okviru studija, izvještaja i drugih dokumenata, istaknuto je da je na ovom prostoru prisutna bogata i raznovrsna flora i fauna, i da se među biljnim i životinjskim vrstama izdvaja značajan broj endema, reliktnih i zaštićenih vrsta od posebnog značaja. Nacionalni park Biogadska gora dijelom zahvata i opštinu Andrijeвица i pod posebnim je režimom zaštite. Od 2015. godine područje Komova proglašeno je za regionalni park (osim Andrijevice, teritorija ovog zaštićenog dobra pripada Kolašinu i Podgorici). Dio planinskog masiva Komova, koji se nalazi na teritoriji opštine Andrijeвица, proglašen je zaštićenim prirodnim dobrom – Regionalni park Komovi (ukupna površina pod zaštitom iznosi 24.6 km²) (LAPB za Andrijevicu, 2019-2024.). Lokacija 2 se nalazi u zahvatu ovog dobra i obuhvata katastarske parcele upisane u katastarskoj opštini KO Jošanica.

FLORA I VEGETACIJA

Raznolikost prirodnih elemenata: litološki sastav, reljef, zemljište, klima i hidrografija kao i geografski položaj najviše su uticali na razvoj raznovrsne autohtone flore i vegetacije. Ovdje se, od najnižih nadmorskih visina do vrhova iznad 2000 m smjenjuju različiti tipovi vegetacije: riparijska vegetacija, vegetacija livada i pašnjaka, šumska i vegetacija otvorenih staništa, i drugo. Najznačajnija staništa i vrste rasti na području Komova i Bjelasice koje spadaju u zaštićena područja.

Šumska vegetacija se prostire od doline Lima do blizu 2000 mnv., na obroncima Komova. Najniži pojas čine riparijske šume vrbe i jove oko rijeke Lima i njegovih pritoka. Na južnim ekspozicijama brdskog pojasa javljaju se šume kitnjaka i cera (*Quercetum petraeae-ceridis*), a iznad su šume bukve (*Fagetum montanum*). Značajno prirodno bogastvo i resurs predstavljaju šuma jele, smrče i bukve (*Abieto-Fagetum*). U kanjonu Kutske rijeke, na strmim kanjonskim padinama javljaju se šume crnog bora (*Pinetum nigrae*). Šume borova munike (*Pinetum heldreichii*) i molike (*Pinetum peuces*) javljaju se u subalpijskom pojasu ovog područja.

Ovdje su prisutni brojni taksoni vaskularne flore koji spadaju u dinarske ili balkanske endeme, što ovom prostoru daje posebnost i veliki značaj. To su u prvom redu endemične vrste Komova koje predstavljaju najznačajnije elemente visokoplaninske flore ovog područja: *Androsace komovensis*, *Arenaria halacsyi* i *Gentianella pevalekii*. U značajne vrste ubrajaju se i: *Cerastium dinaricum*, *Arenaria gracilis*, *Plantago reniformis*, *Veronica satureioides*, *Saxifraga prenja*, *Hieracium guentheribeckii*, *Hieracium gymnocephalum*, *Hieracium stuppeum*, *Phyteuma pseudoorbiculare*, *Euphorbia capitulata*, *Amphoricarpus autariatus*, *Pedicularis malyi*, *Achillea abrotanoides*, *Pedicularis brachyodonta*, *Cicerbita Pancicii*, *Silene sendtnerii*, *Acer heldreichii* subsp. *visianii*, *Pinguicula balcanica*, *Pedicularis hoermmannian* i druge. U podnožju Vasojevićkog Koma raste, veoma rijetka u Crnoj Gori i zaštićena vrsta orhideje *Cypripedium calceolus* (druga subpopulacija ove vrste na prostoru Crne Gore broji oko 50-tak primjeraka) (LAPB za Andrijevicu, 2019-2024.).

Lokacija 1 nalazi se u urbanom dijelu Andrijevice, uglavnom nije izgrađena i koristi se kao poljoprivredno zemljište. Blagob je nagiba prema istoku i sjeveroistoku. Sa južne i jugoistočne strane nalaze se porodični stambeni objekti, a sa istočne strane, izgrađeno zemljište mješovite namjene (na dijelu koji je izgrađen nalaze se pomoćni i privremeni objekti). Na ovoj lokaciji prisutne su neizgrađene površine pod livadskom vegetacijom, zatim na sjevernoj strani pojedinačna stabla, grupacije drveća i enklave lugova kitnjaka i cera (*Quercetum petraeae-ceridis*) i vegetacija najnižeg pojasa oko rijeke Kraštice koju čine riparijske šume, šumarci, visoke zeleni i drugo. U dijelu koji se odnosi na livade, prisutna je zeljasta vegetacija koju izgrađuju predstavnici familije Poaceae (trave) koja je ujedno zastupljena sa najvećim brojem vrsta. Druge livadske vrste koje ovdje rastu su: *Dianthus* sp., *Filipendula hexapetala*, *Galium verum*, *Campanula patula*, *Viola tricolor*, *Silene vulgaris*, *Moenchia mantica*, *Ranunculus* sp., *Alchemilla* sp., *Sanguisorba minor*, *Trifolium* sp., *Viccia* sp., *Euphorbia* sp., *Daucus carota*, *Salvia pratensis*, *Rhinanthus* sp., *Thymus serpyllum*, *Plantago* sp., *Achillea millefolium*, *Centaurea jacea*, *Cirsium* sp., *Rumex* sp., *Polygonum* sp., i druge uobičajene livadske vrste. Ovoj lokaciji pripada i dio toka rijeke Kraštice uz čije obale rastu vrbe (*Salix* sp.), topola (*Populus* sp.), jova (*Alnus glutinosa*), jasen (*Fraxinus ornus*) i druge drvenaste biljke kao što su lijeska (*Coryllus avellana*), smrdljika (*Rhamnus fallax*), divlja ruža (*Rosa canina*), kupina (*Rubus fruticosus*), glog (*Crataegus monogyna*), kleka (*Juniperus* sp.),... U spratu zeljastih biljaka, bliže vodi, rastu rastavić (*Equisetum* sp.), *Tissilago farfara*, *Telekia speciosa*, *Petasites* sp., *Mentha* sp., *Polygonum* sp.,... Pojas riparijske vegetacije na obalama rijeke Kraštice može se klasifikovati staništa od značaja za EU (3240 Obale planinskih rijeka obrasle sivom vrbom (*Salix elaeagnos*); 6430 Hidrofilne

visoke zeleni od nizina do alpijskog pojasa), a potencijalno su važna i staništa sa zeljastom vegetacijom (N2000 staništa).

Lokacija 2 se nalazi van gradske i urbane zone Andrijevice, u brdskom dijelu, na obroncima planine Komovi (na granici sa Opštinom Kolašin). Ova lokacija je u granicama zaštićenog prirodnog dobra od lokalnog značaja - Regionalni park Komovi. U blizini lokacije nalazi se katuni: Božički, Štavna i Vulića katun koji su okruženi visokoplaninskim mezofilnim livadama i pašnjacima. Na ovaj lokaciji prisutni su pašnjaci i šume koje izgrađuje bukva (*Fagus sylvatica*). Mezofilne livade i pašnjaci održavaju se košenjem, ispasanjem i povremenim stajskim đubrenjem. Pored tipičnih mezofilnih livadskih biljaka kao što su: *Trisetum flavescens*, *Cynosurus cristatus*, *Lolium perenne*, *Poa pratensis*, *Poa trivialis*, *Festuca pratensis*, *Festuca rubra*, *Agrostis vulgaris*, i djeteline roda *Trifolium*, ove planinske livade su specifične i zbog prisustve endemičnih vrsta poput: *Pancicia serbica*, *Lilium bosniacum*, *Crepis bosniaca* i mnoge endemične i subendemične vrste roda *Alchemilla* sp.. Na ovoj lokaciji, koja obuhvata katastarske parcele br. 30 i 32 K.O. Jošanica, i u njenoj neposrednoj blizini, nalazi se 7 tipova staništa od značaja za EU koja su u ovom zahvatu reprezentativna: 6170 Planinski i predplaninski krečnjacki travnjaci, 6230 Vrstama bogati pašnjaci tvrdače (*Nardus stricta*), 6520 Brdske kosanice, 3240 Alpske rijeke i otvrdla vegetacija sive vrbe, 6430 Hidrofilni rubovi visokih zeleni uz rijeke i šume, 7210 Vlažne livade sa ljutkom (*Cladium mariscus*) i 9110 *Luzulo-Fagetum* bukove šume (prema Rješenju Agencije za zaštitu prirode i životne sredine, broj 02-UPI-915/ od 29.07.2019. godine).

FAUNA

Na vertikalnom profilu predmetnog područja, od doline Lima (700 mnv.) do najvećih vrhova Komova (iznad 2000 mnv.) izdvojeno je nekoliko tipova biotopa u kojima su raznovrsnost biljnih zajednica i ekološki faktori uslovlili značajno bogastvo i diverzitet faune. Bujan razvoj šumskih sastojina koje se smjenjuju i prožimaju sa livadskim, pašnjačkim, visokoplaninskim, rječnim i jezerskim ekosistemima, omogućili su razvoj bogatog životinjskog svijeta. Brojne vrste od značaja zaštićene su nacionalnom legislativom.

Na Komovima nisu rađena detaljna i sistematska istraživanja ni jedne grupe sisara, ali se na osnovu prirodnih i drugih odlika može zaključiti da je ovo područje izuzetno vrijedno usled prisustva mnogobrojnih staništa za boravak, razmnožavanje i opstanak velikog broja sisara. Od krupnijih sisara, na Komovima žive: vuk (*Canis lupus*), lisica (*Vulpes vulpes*), mrki medvjed (*Ursus arctos*), kuna zlatica (*Martes martes*), kuna bjelica (*Martes foina*), hermelin ili velika lasica (*Mustella erminea*), lasica (*Mustella nivalis*), divlja mačka (*Felis silvestris*), divlja svinja (*Sus scrofa*), srna (*Capreolus capreolus*). Od sitnijih sisara ovdje su prisutni: zec (*Lepus europaeus*), glodari - vjeverica (*Sciurus vulgaris*), puh (*Glis glis*), *Dryomys nitedula*, kućni miš (*Mus musculus*), šumski miš (*Apodemus flavicollis*), šumska voluharica (*Microtus agrestis*), planinska voluharica (*Microtus alpinus*), zatim jež (*Erinaceus europaeus*), obična krtica (*Talpa europaea*), slijepa krtica (*Talpa caeca*), zlatna rovčica (*Sorex araneus*), mala rovčica (*Sorex minutus*), planinska rovčica (*Sorex alpinus*), vodena rovčica (*Neomys fodynes*). Slijepi miševi (Chiroptera): veliki potkovičar (*Rhinolophus ferrumequinum*), južni potkovičar (*Rhinolophus euryal*), brkati slijepi miš (*Myotis mystacinus*), dugouhi slijepi miš (*Myotis bechsteini*), veliki mišouhi slijepi miš (*Myotis myotis*), dvobojni slijepi miš (*Vespertilio murinus*), mali slijepi miš (*Pipisterillus pipisterillus*), kafeni ušati slijepi miš (*Plecotus auritus*) svi su zakonom zaštićeni u Crnoj Gori. Nacionalno i međunarodno značajne vrste su: hermelin ili velika lasica (*Mustella erminea*), sve vrste iz reda Chiroptera (slijepi miševi), vuk (*Canis lupus*), mrki medvjed (*Ursus arctos*), srna (*Capreolus capreolus*), zec (*Lepus europaeus*), kuna zlatica (*Martes martes*), kuna bjelica (*Martes foina*), puh (*Glis glis*), *Dryomys nitedula*.

Na Komovima, od 97 registrovanih vrsta ptica samo 7 nisu na spisku zaštićenih taksona u Crnoj Gori. Posebnu pažnju zavrđuje 10 vrsta: *Aquila chysaetos*, *Falco tinnunculus*, *Cuculus canorus*, *Upupa epops*, *Picus viridis*, *Alauda arvensis*, *Hirundo rustica*, *Muscicapa striata*, *Lanius collurio*, *Emberiza cia* koje po IUCN kriterijumima imaju status rijetkih, prorijedenih ili vrsta čija je brojnostu opadanju, pa su i njihovi trendovi (za većinu navedenih), u opadanju.

Herpetofaunu Komova odlikuje visok stepen diverziteta i bogatstvo endemičnim vrstama. Na Komovima je registrovano 14 vrsta, od kojih su 5 vodozemci, a 9 gmizavci.

Na katunu Carine zabilježeni su balkanska endemična žaba, *Bombinea variegata scabra* (žutotrbi mukač), kao i *Mesotriton alpestris* (planinski mrmoljak). Na Komovima, nadmorskoj visini od 1850m registrovan je živorodni gušter, *Lacerta vivipara* koji je u Crnoj Gori zabilježen samo još na Prokletijama, uz granicu sa Albanijom. Veoma brojna populacija *Lacerta viridis* (zelembać) je konstatovana na ovom području. Izvor rijeke Tare predstavlja stanište *Rana graeca* (grčka žaba), endemične vrste za Balkan. I druge vrste od nacionalnog i međunarodnog značaja prisutne na Komovima.

Svi manji vodotokovi kao i najznačajnije pritoke rijeke Lim su pastrmske vode (u vodotoku uglavnom prisutne potočna pastrmka i peš, rjeđe lipljen i mladica), dok je sama rijeka Lim i pastrmsko-mrenskog karaktera (prisutne pastrmske vrste, ali po biomasi dominiraju šaranske vrste: skobalj, mrena i klijen). Za predmetno područje karakteristično je prisustvo mladice (*Hucho hucho*) koja predstavlja jednu od najugroženijih evropskih vrsta riba. Pritoke Lima su od izuzetnog značaja kao prirodna mrijestilišta ove ugrožene vrste, ali i mjesta razvoja i odrastanja mlađi mladice (nakon nekih 5-6 mjeseci provedenih u ovim manjim vodotokovima, migriraju u rijeku Lim). U rijeci Lim i njegovim pritokama detektovane su sledeće vrste riba: *Hucho hucho* – mladica, *Salmo labrax* – potočna pastrmka, *Cottus gobio* – peš, *Thymallus thymallus* – lipljen, *Oncorhynchus mykiss* – kalifornijska pastrmka, *Squalius cephalus* – klijen, *Chondrostoma nasus* – skobalj, *Barbus barbus* – mrena, *Rutilus rutilus* – lošak, *Telestes souffia* – lošak, *Cobitis elongata* – vijun, *Barbatula barbatula* – vijun i *Sabanejewia balcanica* – vijun.

Kako Komovi obiluju bukovim šumama, kao i različitim krečnjačkim oblicima reljefa koji su pogodni za život puževa, za očekivati je da je ovdna ovom području prisutna bogata i raznovrsna fauna puževa. Recentnim istraživanjima je zabilježeno 8 vrsta od čega 5 imaju nacionalni i međunarodni značaj (2 vrste su endemi Crne Gore, 1 je endem Balkanskog poluostrva, 3 imaju statu ugroženih taksona po IUCN-u). U značajne vrste ubrajaju se: *Limax cinereoniger*, *Limax wohlbeerti*, *Arion subfuscus*.

Od beskičmenja na Komovima su zabeležene sledeće vrste zaštićene nacionalnom legislativom: *Iphiclides podalirius* (stanište: livada, kamenjar), *Dina lineata montana* (stanište: izvor), *Helix vladica* (stanište: livada, kamenjar) i *Formica rufa* (stanište: ivice bukove šume). Međutim, očekivano je da ovo područje nastanjuju i druge vrste sa spiska zaštićenih taksona u Crnoj Gori poput: *Hydroporus discretus*, *Lucanus cervus*, *Buprestis splendens*, *Papilio machaon*, *Parnassius apollo*, *Oryctes nasicornis*, *Deroceras maasseni*.

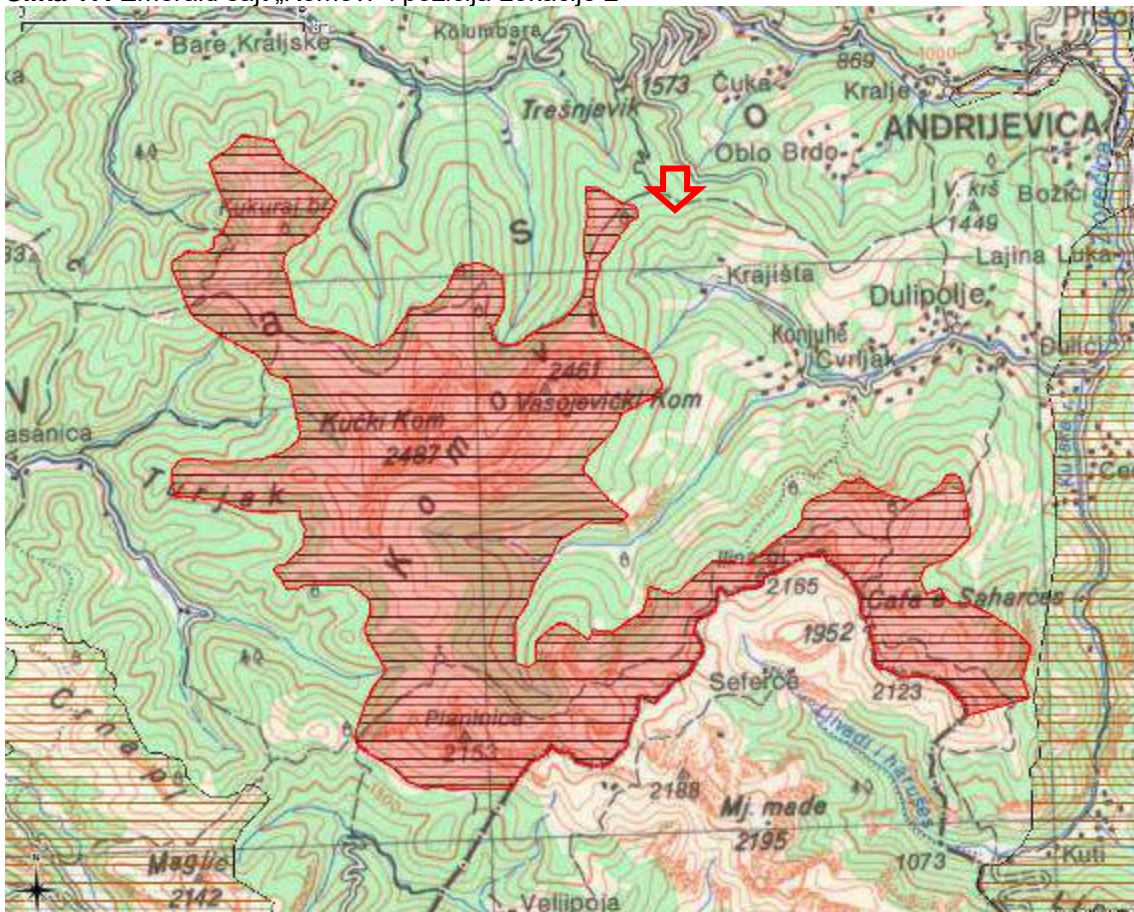
(izvor: LAPB za Andrijevicu, 2019-2024.)

3.6. ANALIZA PODRUČJA KOJA SU ZAŠTIĆENA PROPISIMA

Emerald područje

Lokacija 2 se nalazi i u blizini granice Emerald sajta „Komovi“, koja je na sjeverozapadnom obodu visorani Štavna.

Slika 17. Emerald sajt „Komovi“ i pozicija Lokacije 2

Izvor: Odluka o proglašenju Regionalnog parka „Komovi“ za teritoriju Opštine Andrijevica i Analize radnog tima za izradu Plana

Zaštićena prirodna dobra

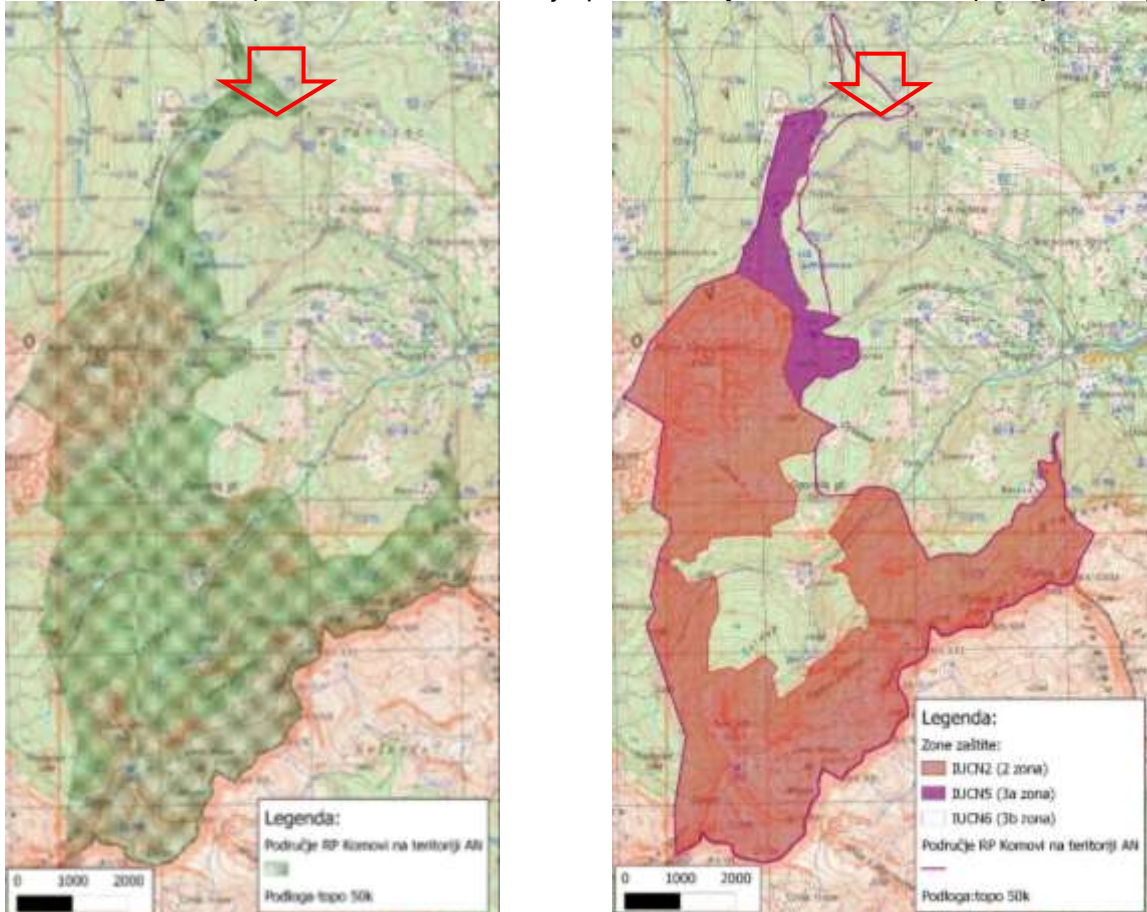
Lokacija 2 se nalazu u granicama zaštićenog prirodnog dobra „Regionalni park „Komovi“, u zoni zaštite III stepena, podzona 3b.

Odlukom o proglašenju Regionalnog parka „Komovi“ za teritoriju Opštine Andrijevica („Sl. list CG - opštinski propisi“ br. 30/2015) u zaštićenom prirodnom dobru Regionalni park „Komovi“ predviđeno je u Režimu zaštite III stepena – održivo korišćenje i odnosi se na dvije podzone i to 3a - Održavanje predjela i 3b - Održivo korišćenje šuma.

Održivo korišćenje podrazumjeva selektivno i ograničeno korišćenje prirodnih resursa, intervencije u cilju restauracije, revitalizacije i ukupnog unapređenja stanja zaštićenog prirodnog dobra, razvoj i unapređenje seoskih domaćinstava, uređenje objekata kulturnoistorijskog nasleđa i tradicionalnog graditeljstva, očuvanje tradicionalnih djelatnosti lokalnog stanovništva, izgradnja i

unapređenje infrastrukture usklađene sa potencijalima i kapacitetima zaštićenog prirodnog dobra naročito u dijelu ruralnog i razvoja održivog turizma (zdrastvenog, sportsko-rekreativnog i dr.).

Slika 18. Regionalni park „Komovi” –na teritoriji opštine Andrijevica, zone zaštite i pozicija Lokacije 2

pozicija lokacije 2

Izvor: Odluka o proglašenju Regionalnog parka „Komovi“ za teritoriju Opštine Andrijevica i Analize radnog tima za izradu Plana

U Članu 5 navedene Odluke stoji:

„Podzona 3b odnosi se na područje privrednih šuma na području Komova i obuhvata reprezentativno stanište: 9110 *Luzulo-Fagetum* bukove šume.

Dozvoljene aktivnosti u podzoni 3b su:

- Gazdovanje šumama u skladu sa programima gazdovanja
- Izgradnja šumskih puteva
- Markiranje staza i postavljanje infrastrukture za posjetioce
- Održivo korišćenje divljih životinjskih vrsta
- Svi oblici aktivnog turizma koji ne ugrožavaju vrijednosti parka
- Održivo sakupljanje šumskih plodova i ljekovitog bilja
- Rekonstrukcije postojećih i izgradnja trajnih i privremenih objekata u skladu sa identitetom prostora i prostorno planskim dokumentacijom
- Planska izgradnja turističke infrastrukture

- Održavanje manifestacija
- Izgradnja komunalne infrastrukture za potrebe razvoja katuna i turizma.

Zabranjene aktivnosti u podzoni 3b su:

- Uništavanje biljnih i životinjskih vrsta i njihovih staništa
- Uznemiravanje posebno u doba reproduktivnog ciklusa životinja
- Ispuštanje otpadnih voda i unošenje zagađujućih materija
- Unošenje alohtonih vrsta.”

Članom 6 iste Odluke propisane su sljedeće Mjere zaštite:

(1) Na teritoriji Regionalnog parka “Komovi” zabranjeno je:

1. branje, sakupljanje, uništavanje, sječa, iskopavanje, držanje i promet strogo zaštićenih divljih vrsta biljaka i gljiva;
2. zaštićene divlje vrste životinja hvatati, držati, odnosno ubijati; uznemiravati, naročito u vrijeme razmnožavanja, podizanja mladih, migracije i hibernacije; oštećivati ili uništavati njihove razvojne oblike, gnijezda ili legla, kao i područja njihovog razmnožavanja ili odmaranja;
3. ubijanje ili hvatanje zaštićenih vrsta ptica naročito selica, uništavanje njihovih gnijezda i jaja ili uklanjanje gnijezda čak i ako su prazna, njihovo uznemiravanje naročito u vrijeme othranjivanja ptica i tokom razmnožavanja;
4. unošenje stranih/alotnih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva;
5. istrebljivanje autohtone divlje vrste biljaka, životinja i gljiva;
6. branje, skupljanje i korišćenje nezaštićenih vrsta biljaka i gljiva, odnosno hvatanje i ubijanje nezaštićenih životinjskih vrsta u mjeri u kojoj se može ugroziti brojnost njihovih populacija;
7. upotrebljavati sredstva za hvatanje i ubijanje divljih vrsta životinja kojima se uznemiravaju njihove populacije i ugrožavaju njihova staništa i koje mogu prouzrokovati njihovo lokalno nestajanje.

(2) Zaštita ekosistema ostvaruje se sprovođenjem mjera očuvanja njihovog sastava, strukture i funkcije, kao i biotičke i abiotičke komponente.

(3) Zaštita predjela vrši se sprovođenjem mjera kojima se sprečavaju neželjene promjene i degradacija prirodnih, prirodni bliskih ili stvorenih obilježja.

(4) Radnje, aktivnosti i obavljanje djelatnosti planiraju se i vrše na način da se izbjegnu ili svedu na najmanju mjeru uticaji koji bi doveli do ugrožavanja i oštećenja prirodnih vrijednosti.

(5) Zaštita i očuvanje prirodnog dobra ostvaruje se kroz podsticanje, promociju i razvijanje svijesti o potrebi zaštite prirode.

3.7. PEJZAŽNE KARAKTERISTIKE

Lokacija 1 nalazi se u nizijskom predjelu, dijela doline rijeke Kraštica, na ravnom terenu sa prosječnom nadmorskom visinom od oko 700 m.

Postojeće zelenilo na Lokaciji 1 svodi se na šumoviti zaštitni pojas uz obalu rijeke. Ostale površine su poljoprivredno zemljište (livade i pašnjaci) sa pojedinačnim stablima i grupama kao ostacima zaštitnih pojaseva.

Sliku planske jedinice karakterišu:

- neizgrađene površine pod livadskom vegetacijom na ravnim terenima,
- pojedinačna stabla, grupacije drveća i enklave lugova kitnjaka i cera (*Quercetum petraeae-ceridis*) na sjevernoj strani lokacije 1,

- vegetacija najnižeg pojasa koju čine šume vrbe (*Salicetum*) oko rijeke Krašnice.

Lokacija 2 se nalazi u planinskom dijelu opštine Andrijevica, na obroncima planine Komovi na oko 3,1 km sjeveroistočno od vrha Kom Vasojevički (2461 mnv) ispod vrha Razvrše (1786 mnv) i u neposrednoj blizini Katuna Božičkog na visoravni Štavna. Nadmorska visina lokacije u zoni izgradnje planinarskog doma je od 1768 mnv. do 1773 mnv. Područje je pod livadskom vegetacijom, dijelom obraslo šumom bukovom šumom. Ovaj prostor nije izgrađen. Na ovoj lokaciji i u njoj neposrednoj blizini, dominira planinski tip pejzaža u kojem se integrišu prirodne karakteristike i privredne aktivnosti. Ovdje se ljeti izdiže, obnavljaju stočarska boravišta, niču torovi, kose livade, pasu stada. U šumskim kompleksima se odvijaju razne aktivnosti, poput berbe ljekobilja i šumskih plodova. Ovdje su prepoznate specifične kulturne i društvene vrijednosti. Pašnjaci na višim nadmorskim visinama tradicionalno se koriste kao katuni, ljetnja naselja stočara, dok su niži predjeli, narocito doline uz rijeke, stalno naseljene. Upravo tradicionalni način života u katinima i prvenstveno stočarski proizvodi (meso, mliječni proizvodi, proizvodi od vune) predstavljaju jednu od glavnih društvenih vrijednosti ovog kraja.

3.8. KULTURNA DOBRA

Na području IID PUP Opštine Andrijevica nema evidentiranih i zaštićenih kulturnih dobara.

Uprava za zaštitu kulturnih dobara je izradila Studiju zaštite kulturne baštine za potrebe izrade Izmjena i dopuna Prostorno - urbanističkog plana Opštine Andrijevica. U navednoj Studiji, u poglavlju 6 su propisane sljedeće mjere zaštite:

Imajući u vidu da na predmetnim parcelama, kao i u njihovoj okolini nijesu locirana kulturna dobra, odnosno kulturno istorijski objekti i cjeline, kao ni lokaliteti ili područja za koje se pouzdano vjeruje da posjeduju izražene kulturne i ambijentalne vrijednosti, zaključeno je da se mjere zaštite koje je potrebno propisati za predmetni obuhvat odnose na potrebu poštovanja odredbi Zakona za zaštitu kulturnih dobara.

S tim u vezi, potrebno je u planski dokument unijeti potrebu poštovanja člana član 87 Zakona (slučajna otkrića), koji obrađuje obaveze pronalazača ako se prilikom izvođenja građevinskih, poljoprivrednih ili bilo kojih drugih radova i aktivnosti na kopnu ili u vodi naiđe na nalaze od arheološkog značaja.

3.9. STANJE KVALITETA ZEMLJIŠTA

Agencija za zaštitu prirode i životne sredine realizuje Program monitoring životne sredine. Tokom 2018. godine, u skladu sa Programom izvršeno je uzorkovanje i analiza zemljišta sa 33 lokacije, u 10 gradskih naselja u Crnoj Gori.

U ovim uzorcima izvršena je analiza na moguće prisustvo **neorganskih materija** (kadmijum, olovo, živa, arsen, hrom, nikal, fluor, bakar, molibden, bor, cink i kobalt) i **organskih materija** (policiklični aromatični ugljovodonici - PAH, polihlorovani bifenili - PCB kongeneri, organokalajna jedinjenja, triazini, ditiokarbamati, karbamati, hlorfenoksi i organohlorni pesticidi). Uzorci zemljišta u blizini trafostanica ispitivani su na mogući sadržaj PCB kongenera i na određenim lokacijama dioksina i furana.

Rezultati ispitivanja su upoređivani sa maksimalno dozvoljenim koncentracijama (u daljem tekstu: MDK) normiranim Pravilnikom o dozvoljenim količinama opasnih i štetnih materija u zemljištu i metodama za njihovo ispitivanje („Sl. list RCG“, br. 018/97).

Kako predmetne lokacije, kao ni opština Andrijevica, nisu obuhvaćene Programom monitoring koji sprovodi Agencija za zaštitu prirode i životne sredine, za opis stanja životne sredine korišćiće se rezultati monitoringa zemljišta za opštinu Berane.

U 2018. godini, na području opštine Berane uzorkovanje zemljišta je izvršeno na 5 sledećih lokacija:

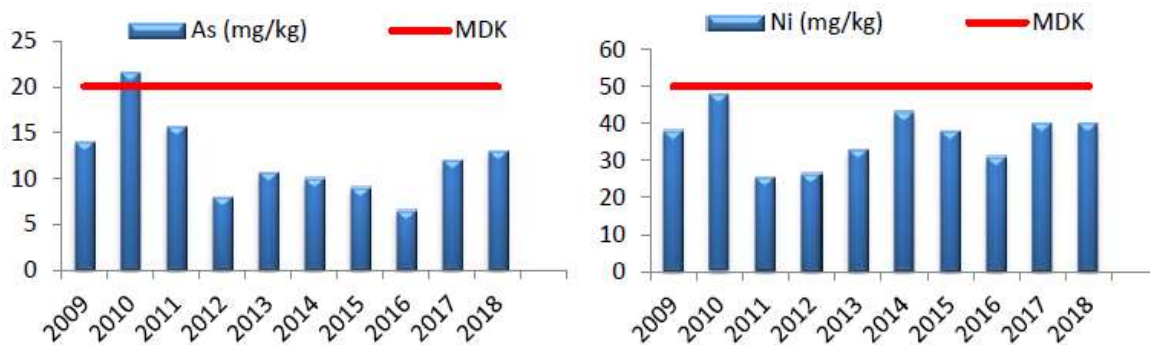
- Obradivo zemljište pored saobraćajnice Berane-Rožaje,
- Poljoprivredno zemljište pored industrijske zone,
- Beran Selo - poljoprivredno zemljište u blizini deponije „Vasove vode“,
- Trafostanica Rudeš – Crnogorski elektroprenos i
- Trafostanica Rudeš – Elektrodistribucija

Rezultati ispitivanja zagađenosti zemljišta pokazuju sledeće:

❖ U uzorcima zemljišta sa lokacija pored saobraćajnice Berane-Rožaje, u blizini industrijske zone, kao i u blizini deponije „Vasove vode“, osim *fluora* (koji se pripisuje karakterističnom geohemijskom sastavu zemljišta u Crnoj Gori, koje je prirodno bogato ovim elementom) vrijednosti svih ispitivanih neorganskih, kao i svih organskih, parametara evidentirani su u propisanim okvirima.

❖ U uzorku zemljišta uzorkovanom na lokaciji trafostanica Rudeš (Crnogorski elektroprenos) sadržaj svih ispitivanih parametara nalazi se u okvirima Pravilnikom normiranih vrijednosti, dok u uzorku zemljišta trafostanica Rudeš (Elektrodistribucija) samo sadržaj *PAH-ova* prevazilazi propisanu granicu.

Slika 19. Sadržaj arsena (As) i nikla (Ni) u uzorku zemljišta uzorkovanom na lokaciji u blizini industrijske zone, 2009-2018

Izvor: Informacija o stanju životne sredine za 2018.godinu (Agencija za zaštitu prirode i životne sredine)

3.10. STANJE KVALITETA VODA

Zakon o vodama („Sl. list RCG“, br. 027/07 i „Sl. list CG“, br. 073/10, 032/11, 047/11, 048/15, 52/16, 055/16, 02/17, 080/17, 084/18), član 75 i 77 predstavlja zakonsku osnovu za zaštitu površinskih i podzemnih voda u Crnoj Gori. Uredbom o klasifikaciji i kategorizaciji površinskih i podzemnih voda („Sl. list CG“, br. 02/07), izvršena je klasifikacija i kategorizacija površinskih i podzemnih voda na kopnu i priobalnih morskih voda u Crnoj Gori.

Stalna kontrola kvaliteta površinskih voda u Crnoj Gori obavlja se radi procjene kvaliteta vode vodotoka, praćenja trenda zagađenja i očuvanja kvaliteta vodnih resursa. Ispitivanja kvaliteta

vode na izvorištima služe za ocjenu ispravnosti voda za potrebe vodosnabdijevanja i rekreacije stanovništva, u cilju zaštite izvorišta i zdravlja stanovništva.

Prema namjeni, na osnovu prethodno navedenoj Uredbi, vode se dijele na:

❖ Vode koje se mogu koristiti za piće i prehrambenu industriju gdje se na osnovu graničnih vrijednosti 50 parametara i razvrstavaju se u četiri klase, i to:

- Klasa A – vode koje se u prirodnom stanju, uz eventualnu dezinfekciju, mogu koristiti za piće;
- Klasu A1 – vode koje se poslije jednostavnog fizičkog postupka prerade i dezinfekcije mogu koristiti za piće;
- Klasu A2 – vode koje se mogu koristiti za piće nakon odgovarajućeg kondicioniranja (koagulacija, filtracija i dezinfekcija);
- Klasu A3 – vode koje se mogu koristiti za piće nakon tretmana koji zahtijeva intenzivnu fizičku, hemijsku i biološku obradu sa produženom dezinfekcijom i hlorinacijom, odnosno koagulaciju, flokulaciju, dekantaciju, filtraciju, apsorpciju na aktivnom uglju i dezinfekciju ozonom ili hlorom.

❖ Vode koje se mogu koristiti za ribarstvo i uzgoj školjki klasifikuju se na osnovu 10 parametara u klase i to:

- Klasu S – vode koje se mogu koristiti za uzgoj plemenitih vrsta ribe (salmonida);
- Klasu Š – vode koje se mogu koristiti za uzgoj školjki;
- Klasu C – vode koje se mogu koristiti za uzgoj manje plemenitih vrsta riba (ciprinida).

❖ Vode koje se mogu koristiti za kupanje razvrstavaju se u dvije klase, i to:

- Klasa K1 – odlične,
- Klasa K2 – zadovoljavajuće.

Da bi se utvrdilo da li se površinske i podzemne vode na kopnu i priobalne morske vode nalaze u određenoj klasi, vrši se praćenje kvalitativnih i kvantitativnih parametara voda od strane organa državne uprave nadležnog za hidrometeorološke poslove (Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore), a prema godišnjem Programu sistematskog ispitivanja kvantiteta i kvaliteta površinskih i podzemnih voda.

3.10.1. Stanje kvaliteta površinskih voda

Mreža stanica za kvalitet površinskih voda u 2018. godini obuhvatila je 13 vodotoka sa 36 mjernih mjesta, 3 prirodna jezera sa 11 mjernih mjesta i obalno more sa 16 mjernih mjesta.

Na osnovu uzorkovanja i analize fizičko-hemijskih i mikrobioloških karakteristika površinskih voda, vodotoci na kojima su evidentirana zagađenja (to jest u djelovima njihovih tokova) bili su: Vezišnica, Grnčar (na području Gusinja), Ibar (u dijelu ispod Rožaja), Čehotina (na dijelu ispod Pljevalja do Graca) i Morača (ispod uliva voda Gradskog kolektora, pa nizvodno). Nešto manju zagađenost imale su vode Tare (na dijelu ispod Mateševa, Mojkovca i Đurđevića Tare), Ibra (u dijelu iznad Rožaja), Lima (ispod Bijelog Polja), Crnojevića Rijeke i Zete (na Vidrovanu). Bolji kvalitet, ali ne i veoma dobar, imale su Kutska rijeka (Zlorečica) i Cijevna (na Trgaju). Dobar kvalitet imale su vode Bojane i Zete u donjem toku, a najbolji kvalitet vode imala je rijeka Piva. Rezultati mjerenja pokazuju veliku osjetljivost ovih vodenih sistema, prije svega u režimu malovodnosti, a i poslije velikih kiša. Stanje kvaliteta voda za sve vodotoke, u 2018. godini, bilo je bolje u odnosu na 2017. godinu, što se može pripisati većem vodostaju i meteorološkim uslovima (raspodjela percentila količine padavina nalazila se u kategorijama normalno, kišno i vrlo kišno, a raspodjela percentila temperature vazduha nalazila se u kategoriji ekstremno toplo).

Na području opštine Andrijevice tokom 2018.godine vršeno je uzorkovanje i ispitivanje kvaliteta vode rijeke Lim i Kutske rijeke (Zlorečica).

Lim se uzorkuje na 6 mjesta i njegove vode uzvodno od Berana treba da pripadaju A1SK1 klasi (Plav i Andrijevice) i nizvodno od Berana A2CK2 klasi (Skakavac, Zaton, Bijelo Polje i Dobrakovo).

Vode Lima u 2018. godini pokazale su znatno bolji kvalitet u odnosu na prošlu godinu i 77,8% određenih klasa pripalo je zahtijevanom bonitetu, gledajući čitav tok (broj klasa zahtijevanog boniteta u 2017. godini bio je 60,9%). Kako gornji dio vodotoka Lima pripada A1 klasi, pomjeranje ravnoteže „djeluje“ veće i 60% određenih klasa bilo je u zahtijevanoj klasi na profilu Plav, a neki parametri prelaze čak i VK (sadržaji TOC-a i % zasićenja kiseonikom), a u A3 klasi bio je sadržaj fosfata, nitrita i jonski odnos Ca/Mg. Srednji dio toka treba da pripada A2 i većina parametara se nalaze u njoj. 86,6% određenih klasa na oba mjerna mjesta, i na Skakavcu i Zatonu, pripalo je ovom zahtijevanom bonitetu i ova dionica vodotoka pokazala se sa najboljim kvalitetom vode. Donji dio vodotoka Lima, posebno dio ispod Bijelog Polja, pod uticajem je zagađenja koja su evidentirana kroz sadržaj fosfata, nitrita, TOC-a i jonski odnos Ca/Mg, koji su bili VK. Mikrobiološki pokazatelji bili su u A2-K2 klasi na cijelom toku Lima.

Kutska Rijeka (Zlorečica) se uzorkuje na 1 mjestu, ispod mosta u Andrijevici, odnosno iznad ušća u Lim, i vode treba da joj pripadaju A1SK1.

Ovo je vrlo hladna rijeka, brzog toka i uglavnom se pokazuje kao čista, ali kvalitet njene vode ipak se malo narušava i 16,8% klasa bilo je u A2 i u A3 klasi, ali je i 76,4% određenih klasa pripalo zahtijevanom bonitetu.

3.10.2. Stanje kvaliteta podzemnih voda

Podzemne vode u Crnoj Gori obezbjeđuju oko 92% ukupnih količina voda za snabdijevanje naselja. Generalno, kvalitet podzemnih voda u Crnoj Gori u prirodnim uslovima u najvećem dijelu godine (izuzimajući primorske izdani koje su pod uticajem mora) odgovara prvoj klasi.

U kontinentalnom dijelu prirodni kvalitet voda skoro na svim izvorštima podzemnih voda pogoršan je dominantno antropogenim uticajima i rezultat je neadekvatne sanitarne zaštite i neodgovarajuće sanitacije slivnog područja.

Na području opštine Andrijevice, kao ni u njenom širem okruženju nije vršeno ispitivanje kvaliteta podzemnih voda.

Index kvaliteta voda – Water Quality Index

Zbog porasta količine i raspoloživosti podataka o vodama, potrebno je u kreiranju odgovarajuće politike zaštite voda unijeti smisao u sve parametre koji daju informaciju o kvalitetu voda, kako bi se u procesu odlučivanja omogućilo donošenje najboljih mogućih odluka o korišćenju i zaštiti voda određenog sliva ili vodotoka.

U Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine, razvijen je indikator Water Quality Index koji je namijenjen izvještavanju javnosti. Indikator se zasniva na metodi Water Quality Index, prema kojoj se deset parametara fizičko-hemijskog i mikrobiološkog kvaliteta (zasićenost kiseonikom, BPK5, amonijum jon, pH vrijednost, ukupni oksidi azota, ortofosfati, suspendovane materije, temperatura, elektroprovodljivost i koliformne bakterije) agregiraju u kompozitni indikator kvaliteta površinskih voda. Usvojene su sledeće vrijednosti za opisni indikator kvaliteta: WQI = 0-38

veoma loš, WQI = 39-71 loš, WQI = 72-83 dobar, WQI = 84-89 veoma dobar i WQI = 90-100 odličan.

Klasifikacija površinskih voda metodom Water Quality Index (WQI)

Indeks kvaliteta voda (WQI)	WQI – MDK		WQI – MDK	WQI – MDK	WQI – MDK
		85-84		78- 72	63-48
Numerički indikator	100-90	89 -84	83-72	71- 39	38-0
Opisni indikator	odličan	veoma dobar	dobar	loš	veoma loš
Boja na karti					

WQI po vodotocima za 2018

Pozicija	Opisni indikator	Indeks kvaliteta voda (WQI)	Boja na karti
Morača	odličan	93	
Zeta	odličan	93	
Cijevna	odličan	96	
Bojana	odličan	94	
Rijeka Crnojevića	veoma dobar	89.5	
Lim	odličan	94	
Grnčar	odličan	94	
Kutska rijeka	odličan	96	
Ibar	odličan	91	
Tara	odličan	96	
Piva	odličan	96	
Ćehotina	veoma dobar	87	
Vezišnica	veoma dobar	87	

3.10.3. Kvalitet vode za piće

Shodno važećim propisima u Crnoj Gori, kontrolu zdravstvene ispravnosti i kvaliteta vode za piće, kao i sanitarno higijenskog stanja objekata za vodosnabdijevanje vrše zdravstvene ustanove. Pod zdravstvenom bezbjednošću vode za piće podrazumijeva se mikrobiološka i fizičko-hemijska ispravnost vode za piće uz obezbijedenu zaštitu izvorišta, zdravstveno bezbjedno snabdijevanje i rukovanje vodom za piće.

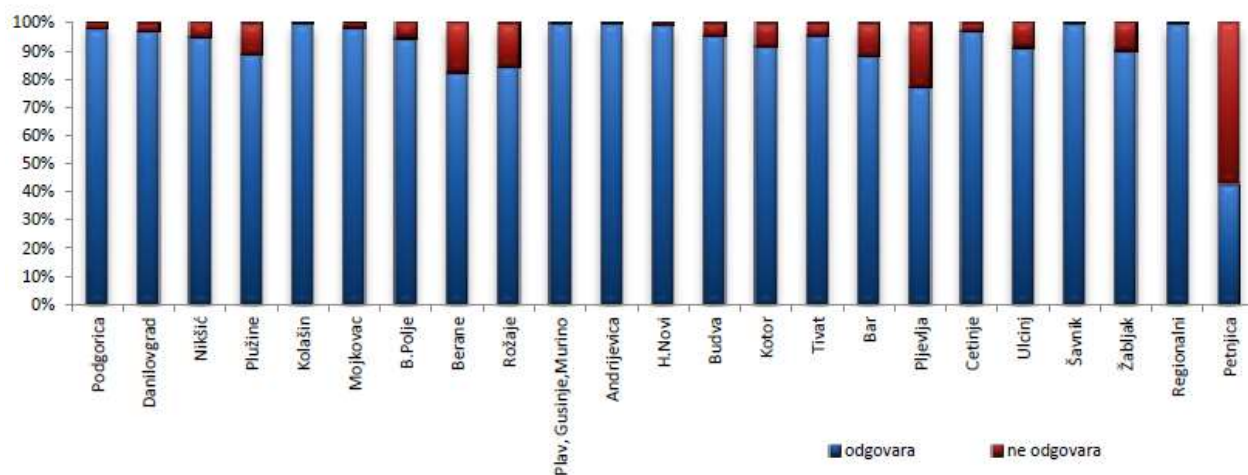
Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) je kvalitet vode za piće svrstala u dvanaest osnovnih pokazatelja zdravstvenog stanja stanovništva jedne zemlje, što potvrđuje njenu značajnu ulogu u zaštiti i unaprjeđenju zdravlja ljudi.

U 2018. godini, prema rezultatima mikrobioloških ispitivanja 2,65 % ispitanih uzoraka hlorisanih voda nije zadovoljilo propisane norme higijenske ispravnosti, najčešće zbog povećanog ukupnog broja bakterija i identifikacije koliformnih bakterija.

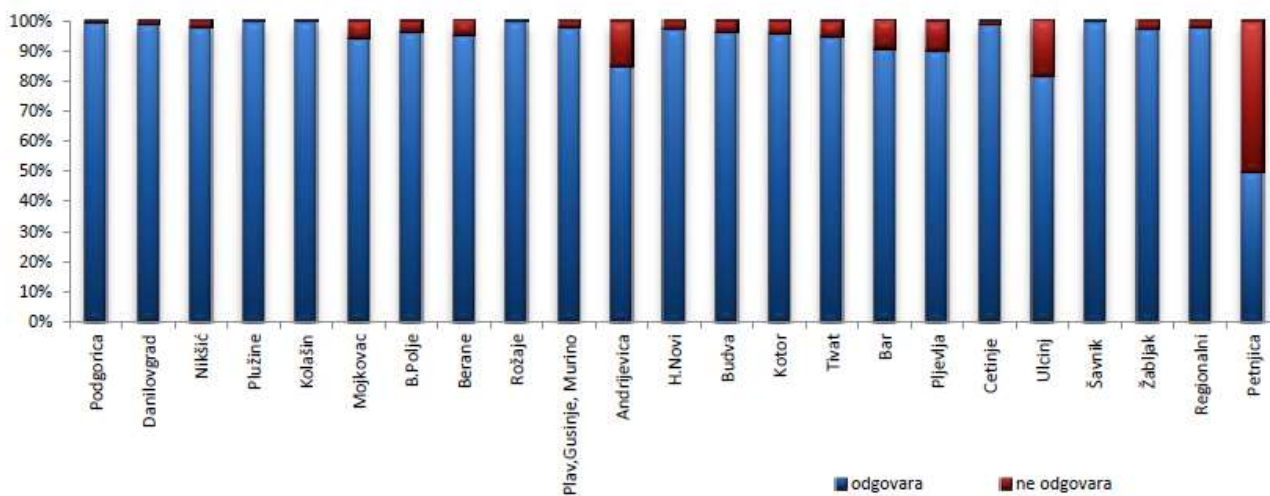
Na osnovu rezultata fizičko-hemijskih ispitivanja 4,38% ispitanih uzoraka hlorisanih voda nije odgovaralo važećim propisima. Najčešći uzrok neispravnosti bio je nedovoljna koncentracija ili potpuno odsustvo rezidualnog hlora, kao i povećana mutnoća u periodu obilnijih padavina.

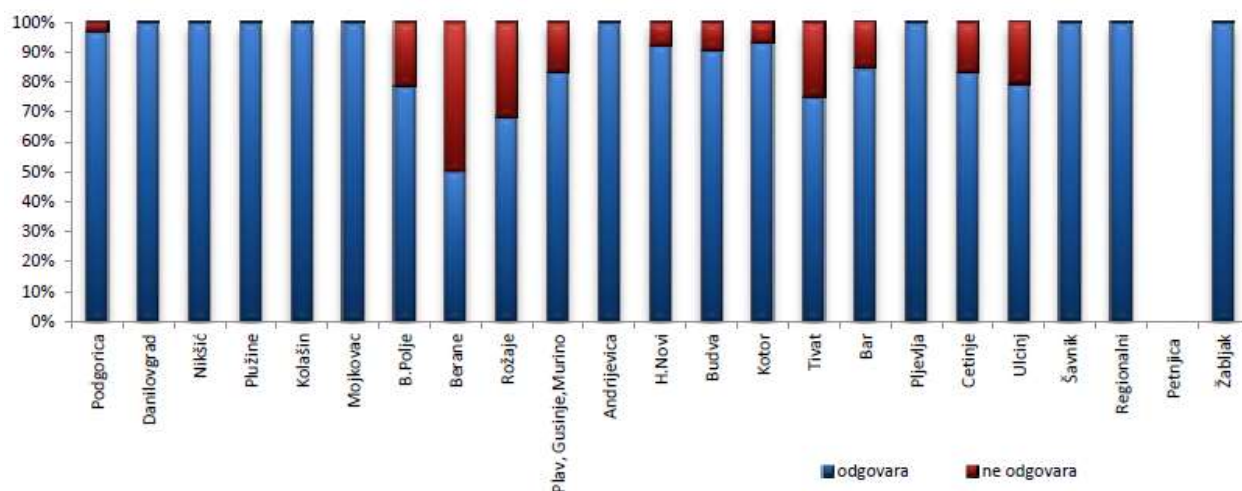
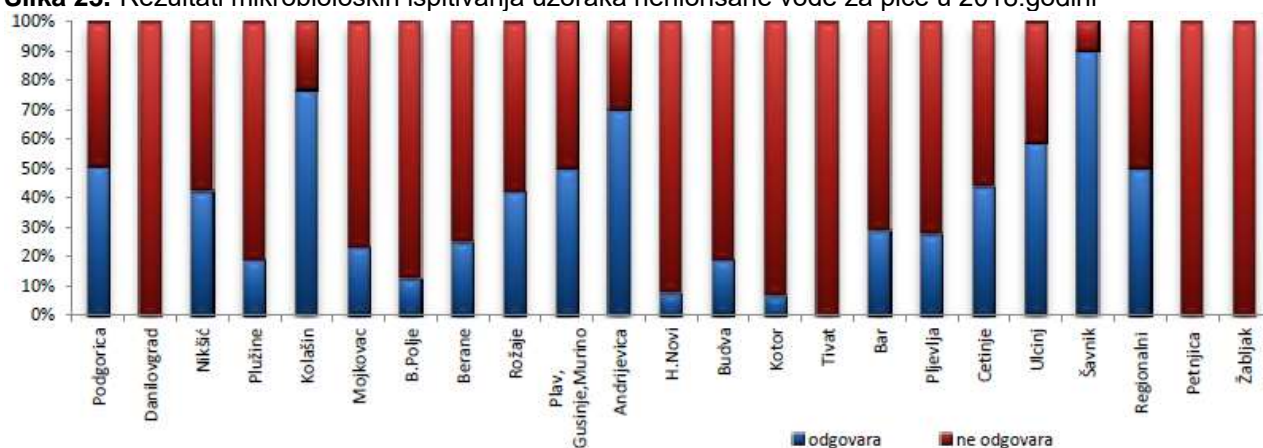
U pogledu sanitarno-higijenskog stanja, konstatovano je da većina vodozahvata ima uspostavljenu samo neposrednu zonu zaštite. Rezervoari koji postoje u sistemima nekoliko gradskih vodovoda nisu na adekvatan način sanitarno zaštićeni. Dezinfekcija vode se ne sprovodi kontinuirano na svim gradskim vodovodima. Razvodna mreža većine gradskih vodovoda je prilično stara, što uzrokuje česte kvarove i značajne gubitke na mreži, čime nosi i epidemiološki rizik.

Slika 20. Rezultati fizičko-hemijskih ispitivanja uzoraka hlorisane vode za piće u 2018. godini

Slika 21. Rezultati mikrobioloških ispitivanja uzoraka hlorisane vode za piće u 2018.godini

Slika 22. Rezultati fizičko – hemijskih ispitivanja uzoraka nehlorisane vode za piće u 2018.godini

Slika 23. Rezultati mikrobioloških ispitivanja uzoraka nehlorisane vode za piće u 2018.godini

3.11. BUKA I VIBRACIJE

U skladu sa Zakonom o zaštiti od buke u životnoj sredini („Sl. list CG”, br. 028/11, 028/12 i 01/14), buka u životnoj sredini je nepoželjan, ili štetan zvuk na otvorenom prostoru koji je izazvan ljudskom aktivnošću, uključujući buku koja potiče iz drumskog, željezničkog i vazdušnog saobraćaja i od industrijskih postrojenja za koje se izdaje integrisana dozvola. Na osnovu Zakona, donešen je Pravilnik o graničnim vrijednostima buke u životnoj sredini, načinu utvrđivanja indikatora buke i akustičkih zona i metodama ocjenjivanja štetnih efekata buke („Sl. list CG”, broj 060/11).

Na osnovu navedene zakonske regulative, opštine su donijele Rješenja o akustičkom zoniranju svojih teritorija, što je osnovni uslov za implementaciju Pravilnika o graničnim vrijednostima buke u životnoj sredini, načinu utvrđivanja indikatora buke i akustičkih zona i metodama ocjenjivanja štetnih efekata buke. Određivanjem akustičkih zona, propisane su granične vrijednosti za definisane djelove opštinske teritorije, što je od značaja za zaštitu od buke u životnoj sredini, a i za buduće planiranje izgradnje objekata i izdavanje dozvola za rad ugostiteljskim i drugim objektima. U tabeli su prikazane granične vrijednosti nivoa buke koje su propisane Pravilnikom.

Granične vrijednosti buke u akustičkim zonama

	Akustičke zone	Nivo buke u dB(A)		
		L _{day}	Levening	L _{night}
1.	Tiha zona u prirodi	35	35	30
2.	Tiha zona u aglomeraciji	40	40	35
3.	Zona povišenog režima zaštite od buke	50	50	40
4.	Stambena zona	55	55	45
5.	Zona mješovite namjene	60	60	50
6.	Zone pod jakim uticajem buke koja potiče od saobraćaja	L _{day}	Levening	L _{night}
6.a	Zona pod jakim uticajem buke koja potiče od vazdušnog saobraćaja	55	55	50
6.b	Zona pod jakim uticajem buke koja potiče od drumskog saobraćaja	60	60	55
6.c	Zona pod jakim uticajem buke koja potiče od željezničkog saobraćaja	65	65	60
7.	Industrijska zona	Na granici ove zone buka ne smije prelaziti granične vrijednosti nivoa buke u zoni sa kojom se graniči		
8.	Zona eksploatacije mineralnih sirovina	Na granici ove zone buka ne smije prelaziti granične vrijednosti nivoa buke u zoni sa kojom se graniči		

Vrijednosti navedene u ovoj tabeli odnose se na ukupni nivo buke iz svih izvora u akustičkoj zoni. U područjima razgraničenja akustičkih zona, nivo buke u svakoj akustičkoj zoni ne smije prelaziti najnižu graničnu vrijednost propisanu za zonu sa kojom se graniči. Vrijednosti indikatora navedenih u ovoj tabeli (L_{day},L_{evening},L_{night}) predstavljaju prosječne dnevne vrijednosti.

Opština Andrijevica je donijela Rješenje o utvrđivanju akustičnih zona u opštini Andrijevica broj 04-032-46/2013-04/1 od 10.04.2013.godine i Rješenje o dopuni Rješenja broj 038-709/2015-0452/1 od 11.05.2015.godine.

U skladu sa Rješenjem Lokacija 1 spada u zonu pod jakim uticajem buke koja potiče od saobraćaja.

Granične vrijednosti za zone pod jakim uticajem buke koja potiče od drumskog saobraćaja u skladu sa Rješenjem:

Granične vrijednosti buke	Nivo buke u decibelima (dB)
Dnevna buka – od 7 do 19 časova	60
Večernja buka – od 19 do 23 časa	60
Noćna buka – 23 do 7 časova	55

Lokacija 2 nalazi u tihoj zoni u prirodi.

Granične vrijednosti za tihu zonu u prirodi u skladu sa Rješenjem:

Granične vrijednosti buke	Nivo buke u decibelima (dB)
Dnevna buka – od 7 do 19 časova	35
Večernja buka – od 19 do 23 časa	35
Noćna buka – 23 do 7 časova	30

Programom monitoringa buke u životnoj sredini za 2018. godinu nije obuhvaćena opština Andrijevica.

3.12. STANJE KVALITETA VAZDUHA

Realizacija Programa monitoringa kvaliteta vazduha, koji sprovodi Agencija za zaštitu prirode i životne sredine, izvršena je u skladu sa Pravilnikom o načinu i uslovima praćenja kvaliteta vazduha ("Sl. list CG", broj 021/11), kojim je propisan način praćenja kvaliteta vazduha i prikupljanja podataka, kao i referentne metode mjerenja, kriterijumi za postizanje kvaliteteta podataka, obezbjeđivanje kvaliteta podataka i njihova validacija.

U IV kvartalu 2018. godine, stupila je na snagu izmijenjena Uredba o uspostavljanju mreže mjernih mjesta za praćenje kvaliteta vazduha ("Sl. list CG", br. 044/10, 013/11, 064/18 od 04.10.2018). Ovom Uredbom propisano je repozicioniranje mjernih mjesta za koje se na osnovu dosadašnjih rezultata mjerenja utvrdilo da ispunjavaju uslove za premiještanje na novu lokaciju, kao i redefinisane zone kvaliteta vazduha. Monitoring kvaliteta vazduha je sproveden na mjernim mjestima, u skladu sa Uredbom koja je važila do donošenja nove, i to u Podgorici, Nikšiću, Pljevljima, Baru, Tivtu, Golubovcima i Gradini (Pljevlja). Mjerena je koncentracija sledećih parametara: sumpor-dioksida (SO₂), azot-monoksida (NO), azot-dioksida (NO₂), ukupnih azotnih oksida (NO_x), ugljen-monoksida (CO), metana (CH₄), nemetanskih ugljovodonika (NMHC), ukupnih ugljovodonika (THC), PM₁₀ čestica, prizemnog ozona (O₃), benzena, toluena, etilbenzena, o-m-p xilena (BTX).

Ocjena kvaliteta vazduha vršena je u skladu sa Uredbom o utvrđivanju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta vazduha ("Sl. list CG", br. 045/08 i 025/12).

U skladu sa novom Uredbom o uspostavljanju mreže mjernih mjesta za praćenje kvaliteta vazduha, teritorija Crne Gore podijeljena je na tri zone, koje su određene preliminarnom procjenom kvaliteta vazduha u odnosu na granice ocjenjivanja zagađujućih materija, na osnovu dostupnih podataka o koncentracijama zagađujućih materija i modeliranjem postojećih podataka. Granice zona kvaliteta vazduha podudaraju se sa spoljnim administrativnim granicama opština koje se nalaze u sastavu tih zona.

Zone kvaliteta vazduha

Zona kvaliteta vazduha	Opštine u sastavu zone
Sjeverna zona kvaliteta vazduha	Andrijevica, Berane, Bijelo Polje, Gusinje, Pljevlja, Kolašin, Mojkovac, Petnjica, Plav, Plužine, Rožaje, Šavnik i Žabljak
Centralna zona kvaliteta vazduha	Podgorica, Nikšić, Danilovgrad i Cetinje
Južna zona kvaliteta vazduha	Bar, Budva, Kotor, Tivat, Ulcinj i Herceg Novi

Andrijevica, zajedno sa Beranama, Bijelim Poljem, Gusinjem, Pljevljima, Kolašinom, Mojkovcem, Petnjicom, Plavom, Plužinama, Rožajem, Šavnikom i Žabljakom pripada Sjevernoj zoni kvaliteta vazduha.

Tokom 2018. godine, mjerenja su vršena na urbanoj i sub-urbanoj lokaciji na teritoriji opštine Pljevlja: Gagovića imanje i Gradina. Završetkom projekta "Jačanje kapaciteta za upravljanje kvalitetom vazduha u Crnoj Gori", u sjevernoj zoni je uspostavljeno mjerno mjesto u Bijelom Polju, tzv. UB stanica. Kako je pljevaljska kotlina specifična sa aspekta kvaliteta vazduha, sa karakteristikama visokih potencijala za akumuliranje zagađujućih materija u prizemnom sloju atmosfere, u produženom trajanju, da bi se objektivnije izvršila ocjena kvaliteta vazduha Sjeverne zone, neophodno je bilo uspostaviti mjerno mjesto koje karakteristikama zadovoljava

kriterijume šireg područja zone koju reprezentuje (Bijelo Polje). Prva mjerenja na novoj lokaciji počela su krajem jula 2019. godine.

Kako na lokacijama 1 i 2, kao ni u samoj opštini Andrijevica nije vršeno mjerenje kvaliteta vazduha. Podaci koji su dobijeni za opštinu Pljevlja ne mogu se smatrati relevantnim za područje opštine Andrijevica.

Za kvalitet vazduha na predmetnim lokacijama se može reći da je očuvan.

3.13. KLIMATSKE PROMJENE

Inventar gasova staklene bašte

Nacionalni Inventari gasova s efektom staklene bašte za period 1990-2015. godine ažurirani su kroz projekat izrade Drugog dvogodišnjeg izvještaja Crne Gore o klimatskim promjenama.

Inventari za 2016. i 2017. godinu će se ažurirati tokom izrade Trećeg nacionalnog izvještaja Crne Gore o klimatskim promjenama, uzimajući u obzir preporuke In-country revizije Sekretarijata UNFCCC (United Nations Framework Convention on Climate Change) u novembru 2018. godine. Za ažuriranje inventara koristi se 2006 IPCC međunarodna metodologija i softverski alat. Ažurirani inventari tj. izvori i ponori GHG emisija (ugljenik(IV)oksid (CO₂), metan (CH₄), azot(I)oksid (N₂O), sintetički gasovi (fluorisana ugljenikova jedinjenja – HFC, PFC i sumpor(VI)fluorid - SF₆) se prikazuju grafički i tabelarno za svaki od šest glavnih sektora:

1. Energetika
2. Industrijski procesi
3. Upotreba rastvarača
4. Poljoprivreda, promjena korišćenja zemljišta i šumarstvo
6. Otpad.

Prikaz trendova emisija gasova s efektom staklene bašte

Ukupne CO₂eq emisije

U ovom dijelu dopisane su ukupne GHG emisije izražene u ekvivalentima emisije ugljen-dioksida (CO₂eq). GHG emisije su preračunate na CO₂eq u skladu sa uputstvom datom u Četvrtom izvještaju o procjeni (4AR IPCC) i potencijalima globalnog zagrijavanja (Global Warming Potential - GWP):

- CO₂ -1;
- CH₄ – 25;
- N₂O - 298;
- CF₄ - 7390;
- C₂F₆ - 12200;
- SF₆ - 22800;
- HFC23 -14,800;
- HFC125 - 3,500;
- HFC134 -1,430;
- HFC134a - 4,470;
- HFC152a -124;
- HFC227ea - 3,220;
- HFC236fa - 63,009,810;
- HFC4310mee - 1,640.

Na slikama 24 i 25 prikazane su neto emisije, izražene kao CO₂eq za period 1990-2015. godine. Na slici 24 dat je prikaz ukupnih emisija uzimajući u obzir i njihove ponore, dok slika 25 prikazuje emisije bez ponora.

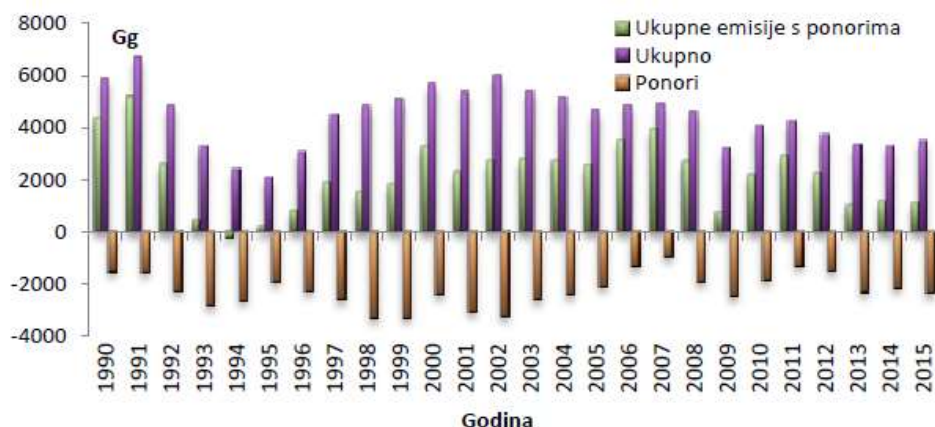
Ukupne emisije s ponorima se kreću od -214 Gg CO₂eq. 1994. godine do 5.193 Gg 1991.godine. Visoki nivoi ponora CO₂eq posljedica su dobre pošumljenosti teritorije Crne Gore.

Nizak nivo procijenjenih emisija iz poljoprivrede dijelom je posljedica nepotpuno procijenjenih emisija usljed nedostatka pouzdanih podataka.

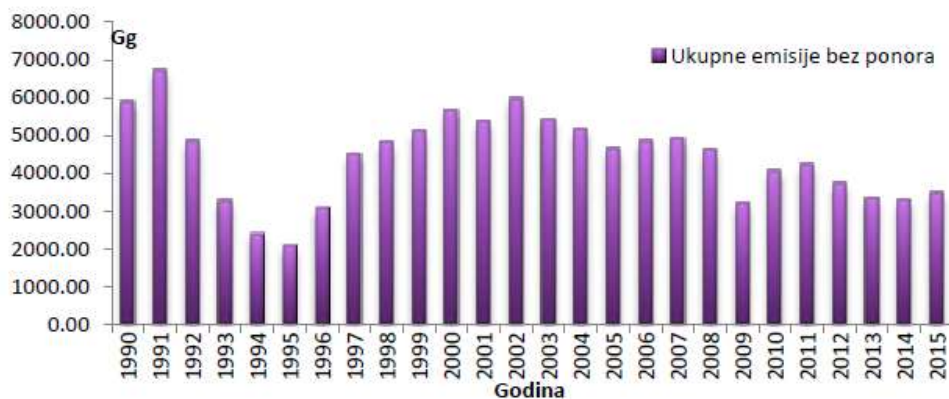
Ukupne emisije gasova s efektom staklene bašte (izuzimajući ponore emisija), prikazane kao CO₂eq, kreću se od 2.406,24 Gg, 1994. godine do 6.738 Gg, 1991. godine.

Na slici 24 date su emisije CO₂eq po sektorima za period 1990 - 2015. godine.

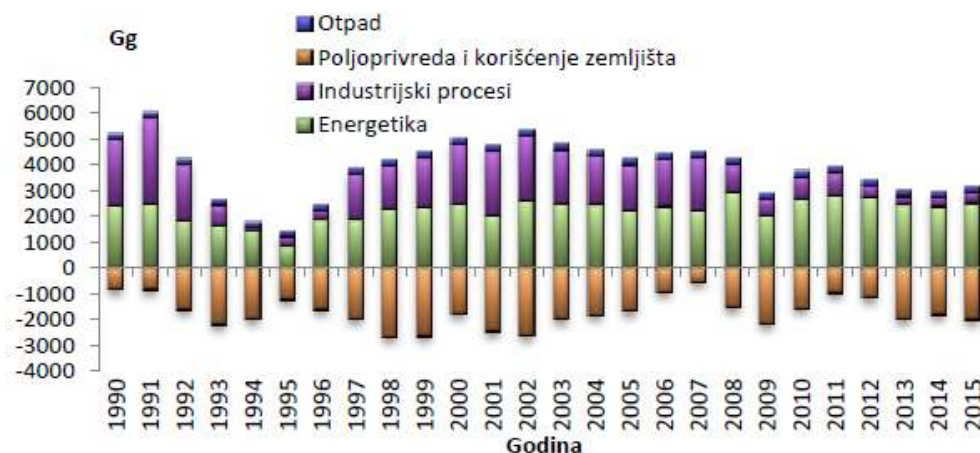
Slika 24. Ukupne GHG emisije izražene kao CO₂eq s ponorima, 1990-2015 (Gg)

Slika 25. Ukupne GHG emisije izražene kao CO₂eq bez ponora, 1990-2015 (Gg)

Slika 26. GHG emisije izražene kao CO₂eq po sektorima, 1990-2015 (Gg)

Kao što je prikazano na slici 26, sektor energetike i industrijskih procesa imaju najveći udio u ukupnim emisijama CO₂eq za posmatrani period. Shodno tome, u zavisnosti od potrošnje energenata, kao i nivoa industrijske proizvodnje, bilježe se padovi i porasti procijenjenih emisija u posmatranom periodu.

Potrošnja supstanci koje oštećuju ozonski omotač

Crna Gora, kao zemlja članica Bečke konvencije o zaštiti ozonskog omotača i Montrealskog protokola o supstancama koje oštećuju ozonski omotač, od oktobra 2006. godine, kroz Programe i Planove eliminacije supstanci koje oštećuju ozonski omotač, uspješno implementira obaveze koje proizilaze iz Protokola. U toku je implementacija Plana eliminacije HCFC supstanci koje oštećuju ozonski omotač (2010-2020), čiji je osnovni cilj da se postepeno eliminiše potrošnja HCFC supstanci u servisnom sektoru. Za Crnu Goru, kao zemlju člana 5 Montrealskog protokola, važe sljedeći rokovi za eliminaciju ovih supstanci:

- zamrzavanje potrošnje na nivo baznog stanja – 2013. godine;
- 35% smanjenja 2020. godine,
- 67,5% smanjenja 2025. godine,
- 97,5% smanjenja 2030. godine i
- 100% smanjenja 2040. godine.

Crna Gora ne proizvodi supstance koje oštećuju ozonski omotač, već se cjelokupna količina supstanci koja se troši uvozi. Uvoz/izvoz supstanci koje oštećuju ozonski omotač, kao i proizvoda koja sadrži ove supstance, vrši se na osnovu dozvola koje izdaje Agencija za zaštitu prirode i životne sredine, čime se vrši kontrola upotrebe ovih supstanci.

Tokom 2018. godine, Agencija je izdala dvije dozvole za uvoz supstanci koje oštećuju ozonski omotač (HCFC 22) i to u ukupnoj količini od 3.087,2 kg. Takođe su izdate dozvole za uvoz alternativnih supstanci (fluorisani gasovi) koje ne oštećuju ozonski omotač, ali doprinose efektu staklene bašte, i to HFC (HFC-134a, HFC 32, HFC 404A, HFC 407C, HFC 227ea) u ukupnoj količini od 120.975,8 kg i SF6 u količini od 150,8 kg.

Analiza temperature vazduha i količine padavina za 2018. godinu

Na području Crne Gore, 2018. godina je bila godina sa temperaturama iznad klimatske normale. Prema raspodjeli percentila, temperatura vazduha se kretala u kategoriji ekstremno toplo, dok se količina padavina kretala u kategorijama normalno, kišno i vrlo kišno.

4. IDENTIFIKACIJA PODRUČJA ZA KOJA POSTOJI MOGUĆNOST DA BUDU IZLOŽENE ZNAČAJNOM RIZIKU I KARAKTERISTIKE ŽIVOTNE SREDINE U TIM PODRUČJIMA

U odnosu na namjenu i planirane aktivnosti predmetnog plana, te postojeće karakteristike lokacija, identifikovani su segmenti i ključni dijelovi životne sredine, koji mogu biti izloženi negativnom uticaju tokom realizacije plana.

Prva lokacija koje je predmet Izmjena i dopuna PUP Opštine Andrijevice se nalazi u gradskom području Andrijevice, u zoni uticaja dionice autoputa Bar-Boljare (dio trase prema Murinu), dok se druga lokacija nalazi u planinskom području Komova.

Lokacija 1 pripada građevinskom području Andrijevice. Sa zapadne i južne strane okružena poljoprivrednim zemljištem, koje je pretežno neizgrađeno. Na nekim parcelama uz južnu i jugoistočnu granicu kompleksa se nalaze porodični stambeni objekti. Sa istočne strane, se nalazi dijelom izgrađeno zemljište mješovite namjene. U neposrednoj blizini, sjeverozapadno se nalaze privredni objekti nekadašnjeg pogona fabrike „Soko Štark“ i objekat skladišta nekadašnjih Robnih rezervi.

Prostor Lokacije 1 uglavnom nije izgrađen već se koristi kao poljoprivredno zemljište (livade i pašnjaci). Na kat.parcelama 1759/2 i 1760/1, sve u K.O. Slatina I, postoji deset izgrađenih objekata. Objekti su pravljani kao privremeni – drvene barake. Do lokacije se pristupa postojećim lokalnim putem sa sjeverne strane. Prostor nije opremljen ostalom infrastrukturom i zapadni i južni dio presijecaju postojeći vazdušni električni vodovi. Ova lokacija zahvata i dio toka rijeke Kraštica. Planirano urbanističko rješenje iz PUP-a opštine Andrijevice nije realizovano.

Područje lokacije je područje vrlo blagog nagiba prema istoku i sjeveroistoku (rijeci Lim) i koje je podobno za izgradnju. Za Lokaciju 1 je detaljnim geomehaničkim ispitivanjima potrebno provjeriti nosivost zemljišta i nivo podzemnih voda, kao i eventualnu ugroženost od poplava koje prijete od rijeke Kraštica. Prostor uglavnom nije izgrađen, a na dijelu koji je izgrađen se nalaze pomoćni i privremeni objekti, lošeg boniteta.

Na ovoj lokaciji prisutne su neizgrađene površine pod livadskom vegetacijom, zatim na sjevernoj strani pojedinačna stabla, grupacije drveća i enklave lugova kitnjaka i cera (*Quercetum petraeae-ceridis*) i vegetacija najnižeg pojasa oko rijeke Kraštica. Pojas riparijske vegetacije na obalama rijeke Kraštica može se klasifikovati kao staništa od značaja za EU (3240 Obale planinskih rijeka obrasle sivom vrbom (*Salix elaeagnos*); 6430 Hidrofilne visoke zeleni od nizina do alpijskog pojasa), a potencijalno su važna i staništa sa zeljastom vegetacijom (potencijalno N2000 stanište).

Lokacija 2 se nalazi u brdskom dijelu opštine Andrijevice, na obroncima planine Komovi na granici sa Opštinom Kolašin, a u granicama zaštićenog prirodnog dobra od lokalnog značaja - Regionalni park Komovi, za teritoriju opštine Andrijevice U blizini lokacije se nalazi zona sa katunima: Božićki, Štavna i Vulića katun, gdje osim objekata koji su u funkciji katuna, kontaktno područje je neizgrađeno. Područje je dijelom obraslo bukovom šumom, dok se u zoni katuna nalaze pašnjaci. Prostor Lokacije 2 nije izgrađen i koristi se kao poljoprivredno zemljište (pašnjak 7. klase) i šuma (rijetka bukova šuma) 4. klase.

Lokacija se nalazi u okviru režima zaštite III stepena - podzona 3b, u kojoj je u skladu IUCN kategorizacijom zaštićenih prirodnih dobara, u podzoni 3b dozvoljena planska izgradnja turističke

infrastrukture. Takođe, lokacija se nalazi i u blizini granice Emerald sajta „Komovi”, koja je na sjeverozapadnom obodu visoravni Štavna. Što takođe daje određeni nivo ograničenja u procesu valorizacije prostora.

Na ovoj lokaciji, koja obuhvata katastarske parcele br. 30 i 32 K.O. Jošanica, i u njenoj neposrednoj blizini, nalazi se 7 tipova staništa od značaja za EU. Ova reprezentativna staništa su: 6170 Planinski i predplaninski krečnjacki travnjaci, 6230 Vrstama bogati pašnjaci tvrdače (*Nardus stricta*), 6520 Brdske kosanice, 3240 Alpske rijeke i otvrdla vegetacija sive vrbe, 6430 Hidrofilni rubovi visokih zeleni uz rijeke i šume, 7210 Vlažne livade sa ljutkom (*Cladium mariscus*) i 9110 *Luzulo-Fagetum* bukove šume.

Na ovim području se planira izgradnja manjeg obima, tako da bi pažljivim odabirom mikrolokacije za izgradnju planinarskog doma kroz detaljniju urbanističku razradu, trebalo da se uticaj izgradnje na okolni prostor, svede na minimum.

Uzimajući u obzir navedene karakteristike prostora lokacije koje su predmet izmjena i dopune plana, kao i planiranu namjenu i prenamjenju poljoprivrdnog zemljišta u građevinsko, negativnim uticajima će u najvećoj mjeri biti pogođeni sledeći segmenti:

- Smanjenje prirodne vegetacije i biološke raznovrsnosti

Uticaj na biodiverzitet biće evidentan i prisutan na obje lokacije, u većem obimu tokom realizacije pripremnih radova i izgradnje planiranih sadržaja, dok se za samo funkcionisanje očekuje minimalan uticaj. Takođe, i na jednoj i na drugoj lokaciji, sve površine koje su pod vegetacijom, a na kojima se planira izgradnja objekata i drugog, biće zauzete i trajno uništene. U odnosu na namjenu koja je predviđena važećim PUP-om, na lokaciji 1 se planira prenamjena - zauzimanje poljoprivrednog zemljišta radi izgradnje objekata kasarne, dok se na lokaciji 2 planira izgradnja planinarskog doma. Na lokaciji 1 potrebno je dati stroga ograničenja u vezi sa aktivnostima koja bi mogla biti sprovedena na dijelu toka rijeke Kraštice koja se nalazi u granicama zahvata. Ovo se odnosi na njene obale odnosno pojas riparijske vegetacije koji se može klasifikovati u staništa od značaja za EU (3240 Obale planinskih rijeka obrasle sivom vrbom (*Salix elaeagnos*); 6430 Hidrofilne visoke zeleni od nizina do alpijskog pojasa). Takođe, za predmetno područje karakteristično je prisustvo mladice (*Hucho hucho*) koja predstavlja jednu od najugroženijih evropskih vrsta riba. Kraštica, pritoka Lima od značaja je kao prirodno mrijestilište ove ugrožene vrste, ali i mjesto razvoja i odrastanja mlađi mladice (nakon nekih 5-6 mjeseci provedenih u manjim vodotokovima, mladice migriraju u rijeku Lim). Bilo kakve aktivnosti na ovom toku (pregrađivanje, betoniranje rječnog dna, promjena toka i slično) imaće negativan uticaj ne samo na ihtiofaunu nego i na druge grupe organizama. Ovakvi uticaji su kumulativnog karaktera i ocjenjuju se kao veći negativni uticaji. Na lokaciji 2, manji dio ove površine je planiran za izgradnju objekta planinarskog doma i pratećih pomoćnih objekata neophodnih za njegovo funkcionisanje (infrastrukturni objekti, ostave, garaže), dok je veći dio u funkciji pejzažnog uređenja – zelene, slobodne i površine za sport i rekreaciju. Iako je planom jasno navedeno ograničenje, te definisano da površina zahvata budućeg planinarskog doma mora biti ograničena i van postojećeg šumskog pokrivača, dio staništa pod zeljastom vegetacijom će trajno biti izgubljen, s tim da će u jednoj mjeri biti reverzibilnog karaktera (pejzažno uređenje: zelene, slobodne površine). U skladu sa tim, neophodno je strogo voditi računa da se poštuju sva ograničenja i uslovi definisani Zakonom o zaštiti prirode prostora, a sa aspekta dozvoljenih aktivnosti u III b zoni zaštite i obimom zauzetosti prostora.

- Vode

Planirani kompleks za potrebe odbrane (kasarna) se formira u dvije podcjeline, sa sjeverne i južne strane rijeke Kraštica. Rijeka Kraštica u djelu toka koji je obuhvaćen Izmjenama i dopunama PUP-a a u odnosu na planirane aktivnosti, dobija poseban režim korišćenja u skladu sa posebnim propisima koji regulišu oblast odbrane. Obzirom da kvalitet rijeke Kraštica može biti ugrožen kako realizacijom planiranog objekta kasarne, tako i njegovim funkcionisanjem, sve aktivnosti se moraju planirati u skladu sa Zakonom o vodama („Službeni list RCG“ br.27/07 i „Službeni list CG“ br. 32/11, 47/11,48/15 i 52/16). Zbog pozicije i geomorfoloških karakteristika prostora na kome se planira budući objekat kasarne, kvalitet vode rijeke Kraštica može biti ugoržen kako realizacijom tako i oko funkcionisanja projekta. Kako bi postojeće stanje kvaliteta vode ove rijeke bio sačuvan, neophodno je strogo poštovati mjere zaštite, koje će biti precizno definisane u postupku procjene uticaja. U prilog navedenom ide i planom navedena činjenica, da ograničenje za izgradnju predstavlja korito bujičnog toka rijeke Kraštica koje skoro po sredini presjeca ovu lokaciju, kao i nepostojanje odgovarajuće saobraćajne i ostale infrastrukture oko same lokacije.

- Pejzaž

Očekivani uticaj na vrijedosti pejzaža za predmetni planski prostor, posebno za prostor lokacije 2, isti je kao i uticaj na biodiverzitet, zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja. Kako se za obje lokacije predmetnim izmjenama i dopunama plana predviđa prenamjena prostora, te se livade, pašnjaci i poljoprivredno zemljište pretvaraju u građevinsko, nesporno je da će doći do izmjena pejzažnih karakteristika. Kako se samim planom predviđa pejzažno uređenje, koje izborom sadnog materijala mora biti prilagođeno autohtonim karakteristikama prostora, te da aktivnosti u obuhvatu lokacije 2 moraju biti kontrolisane zbog ograničenja zaštićenog prirodnog dobra, negativni uticaj će biti kontrolisan i umanjen.

- Stvaranje otpada

Osnovni pravni okvir za upravljanje otpadom u Crnoj Gori je Zakon o upravljanju otpadom („Sl. list CG“, br. 064/11 i 039/16), kojim se uređuju vrste i klasifikacija otpada, planiranje, uslovi i način upravljanja otpadom, kao i druga pitanja od značaja za upravljanje otpadom.

U skladu sa Zakonom, otpadom se podrazumijeva svaka materija ili predmet koju je imalac odbacio, namjerava da odbaci ili je dužan da odbaci u skladu sa zakonom.

Upravljanje otpadom podrazumijeva sprječavanje nastanka, smanjenje količina otpada ili ponovnu upotrebu otpada i sakupljanje, transport, preradu i zbrinjavanje otpada, nadzor nad tim postupcima i naknadno održavanje deponija, uključujući i aktivnosti trgovca i posrednika otpadom. U Crnoj Gori, upravljanje otpadom vrši se u skladu sa Državnim planom upravljanja otpadom i lokalnim planovima upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom.

¹Neadekvatno odlaganje čvrstog otpada ugrožava životnu sredinu Andrijevice, jer su ponegdje prisutna smetlišta, što može da ugrožava vodu, zemljište i vazduh, utičući na gubitak staništa nekih osjetljivih biljnih i životinjskih vrsta, pa i na zdravlje stanovništva. Način na kojim se danas upravlja sakupljenim komunalnim otpadom u Andrijevici ne zadovoljava ni u tehničkom, ni u sanitarnom pogledu.

¹ Lokalni plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom za period 2016 – 2020

Lokacija *Sučeska*, za privremeno skladištenje komunalnog i građevinskog otpada sakupljenog sa teritorije opštine Andrijevice se nalazi uz magistralni put Andrijevice - Plav u prirodnom klancu, udaljena 5 km od grada, površine 4000 m².

Na teritoriji opštine Andrijevice postoje neuređena odlagališta otpada od 100m³ do 1000m³. Lokacije na kojima se nalaze neuređena odlagališta otpada su:

MZ Trešnjevo

1. Rive	900 m ³
2. Crvena prla	150 m ³
3. Stanjevo brdo	350 m ³
4. Ispod kuće Mana Vukićevića	150 m ³
5. Rasojački potok „stari put“	150 m ³

MZ Marsenića rijeka

1. Navotinska rijeka	300 m ³
2. U prle pored kontejnera u Navotini	200 m ³

MZ Kralje

1. Đurački potok	900 m ³
2. Jovan potok	300 m ³
3. Dubokalj	300 m ³

MZ Gornje luge Ulotina

1. Šeremetski potok	500 m ³
2. U blizini kuće Radenovića	150 m ³

Nije uspostavljen princip selektivnog odlaganja komunalnog otpada. Procijenjena količina sakupljenog otpada Andrijevice je 516,48 t/g, odnosno 40% od proizvedenih 1.291 t/g.

Sakupljanje komunalnog otpada se u urbanom području Andrijevice, uglavnom, obavlja dobro, uprkos nedostatku dovoljnog broja vozila za sakupljanje otpada, nedovoljnom broju kontejnera i problemima sa finansiranjem. Sakupljanje otpada se vrši dva puta sedmično. Sakupljanjem otpada, obuhvaćen je i dio seoskog područja (sela Prljanije, Peovac, Navotina, Rijeka Marsenića, Trepča, Trešnjevo, Zabrdje, Slatina, Most Bandovića, Prisoja, Kralje, Miravčine, Gnjili Potok, Rajova rijeka, Seoce, Božiče, Andželate, Bojoviće, Đuliće, Košutiće, Konjuhe, Sućeska, Ulotina, Gornje Luge).

U cilju uspostavljanja regionalne saradnje, Opština Berane je inicirala potpisivanje **Sporazuma o saradnji između 11 opština sjevernog regiona Crne Gore** krajem 2015. godine, koji je potpisala i Opština Andrijevice. Sporazumom se predviđa uspostavljanje regionalnog koncepta integralnog upravljanja otpadom.

Trajno rješavanje pitanja upravljanja komunalnim otpadom opštine Andrijevice biće riješeno stavljanjem u funkciju Regionalnog centra za upravljanje otpadom u Bijelom Polju.

• Izmjene zemljišta/gubljenje poljoprivrednog zemljišta

Predmetno područje po prvobitnoj namjeni pripada šumskom zemljištu - livade i pašnjaci. Planskim rješenjem će doći do prenamjene postojećeg zemljišta (u građevinsko zemljište, čime se utiče na fizičku strukturu tla. Uticaj na fizičku strukturu tla srazmjernan je veličini koeficijenta zauzetosti (pod objektima i saobraćajnicama) te će na planskom prostoru biti izražen.

Uticaj na kvalitet zemljišta može se očekivati tokom uređenja terena tj. tokom faze ozelenjavanja (upotreba vještačkih đubriva), kao i tokom građevinskih radova (izlivanje goriva i ulja iz mašina). Kako su navedeni uticaji lokalnog karaktera i mogu se planskim mjerama eliminisati, označeni su kao neznatni.

Zbog položaja Lokacije 1, konfiguracije terena i usljed posebnih zahtjeva za izgradnju specijalizovanih objekata, uticaj na zemljište biće veći usljed spriječavanja rizika od prirodnog hazarda i mogućih bujica rijeke Kraštica. Naime, usljed moguće erozije, jaruženja i spiranja oko rijeke Kraštica mogu se očekivati dodatni radovi na stabilizaciji terena (nasipanje, ojačavanje terena, i dr.).

5. POSTOJEĆI PROBLEM U POGLEDU ŽIVONE SREDINE U PLANU, UKLJUČUJUĆI NAROČITO ONE KOJI SE ODOSE NA OBLASTI KOJE SU POSEBNO ZNAČAJNE ZA ŽIVOTNU SREDINU, KAO ŠTO SU STANIŠTA DIVLJIH VRSTA BILJNOG I ŽIVOTINJSKOG SVIJETA SA ASPEKTA NJIHOVOG OČUVANJA, POSEBNO ZAŠTIĆENA PORUČJA, NACIONALNI PARKOVI...

Za predmetni Plan identifikovana su sljedeća sporna pitanja životne sredine, koja je trebalo ocijeniti u postupku strateške procjene uticaja na životnu:

- prenamjena površina,
- proširenje građevinskog područja,
- ugroženost područja pod neposrednom zaštitom,
- povećana potrošnja prirodnih resursa,
- zagađenje tla čvrstim otpadom,
- neposredna opasnost od akcidentnih situacija.

Vezano za postojeće probleme u pogledu životne sredine, potrebno je imati u vidu da su predmetne lokacije djelimično infrastrukturno opremljene, ali su lako dostupne za buduće opremanje.

6. OPŠTI I POSEBNI CILJEVI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE USTANOVljeni NA DRŽAVNOM ILI MEĐUNARODNOM NIVOU KOJI SU OD ZNAČAJA ZA PLAN KAO I NAČIN NA KOJI SU OVI CILJEVI, KAO I SVI OSTALI ASPEKTI, OD ZNAČAJA ZA ŽIVOTNU SREDINU, BILI UZETI U RAZMATRANJE U PROCESU PRIPREME

Cilj izrade strateške procjene uticaja na životnu sredinu je prije svega obezbjeđivanje da pitanja zaštite životne sredine uključujući i zdravlje ljudi budu u potpunosti uzeta u obzir prilikom razvoja,

radi obezbjeđivanja održivog razvoja, obezbjeđivanja učešća javnosti, kao i unapređivanja nivoa zaštite zdravlja ljudi i životne sredine.

Definisanje strategije i opštih ciljeva zaštite životne sredine područja obuhvata predmetnog plana do sada je bilo zasnovano na važećim planskim dokumentima, koji su se u potpunosti ili dijelom bavili prostorom obuhvata.

6.1. OPŠTI CILJEVI STRATEŠKE PROCJENE

Strateški ciljevi zaštite životne sredine predstavljaju faktore očuvanja ekološkog integriteta prostora, odnosno racionalnog korišćenja prirodnih resursa i zaštite životne sredine bilo kog područja.

Opšti ciljevi u oblasti zaštite životne sredine – očuvanje kvaliteta životne sredine, kao i očuvanje i unapređenje prirodnih vrijednosti, posebnosti prostora i kulturno-istorijske baštine Crne Gore, definisani su Prostornim planom Crne Gore i Nacionalnom strategijom održivog razvoja Crne Gore.

Opšti ciljevi zaštite životne sredine proističu iz opštih ciljeva zaštite životne sredine definisanih Zakonom o životnoj sredini (Službeni list Crne Gore", br. 052/16 od 09.08.2016), kao što su očuvanje i zaštita zdravlja ljudi, cjelovitosti, raznovrsnosti i kvaliteta ekosistema, genofonda životinjskih i biljnih vrsta, plodnosti zemljišta, prirodnih ljepota i prostornih vrijednosti, kulturne baštine i dobara koje je stvorio čovjek.

Ciljevi se odnose na obezbjeđenje uslova za ograničeno, razumno i održivo gazdovanje živom i neživom prirodom, očuvanje ekološke stabilnosti prirode, količine i kvaliteta prirodnih bogatstava i sprječavanje opasnosti i rizika po životnu sredinu. Opšti ciljevi zaštite životne sredine koji se odnose na prstori obuhvata predmetnog Plana i važni su za realizaciju predmetnog Plana, datih i u Nacionalnoj strategiji održivog razvoja, izdvajaju se:

- Unapređenje kvaliteta segmenata životne sredine;
- Održivi turistički razvoj, zasnovan na poštovanju prirodnih specifičnosti datog prostora;
- pažljivo upravljanje i očuvanje (u najvećoj mogućoj mjeri) neobnovljivih resursa;
- racionalna/održiva upotreba energije i prirodnih resursa (vode, zemljišta, šuma, itd.);
- minimiziranje otpada, efikasno sprečavanje i kontrola zagađenja i minimiziranje ekoloških rizika;
- primjena principa predostrožnosti, tj. zahtjeva da se očuva prirodna ravnoteža u okolnostima kada nema pouzdanih informacija o određenom problemu;
- primjena principa ekološke kompenzacije - ako se ne mogu izbjeći negativni efekti na fizičke karakteristike područja sa velikim vrijednostima biološkog diverziteta ili diverziteta prirodnih predjela, onda treba postići balans pomoću mjera zaštite i konzervacije;
- poštovanje ekološkog integriteta - treba zaštititi ekološke procese od kojih zavisi opstanak vrsta, kao i staništa od kojih zavisi njihov opstanak;

- obezbjeđenje restauracije i ponovnog stvaranja/obnavljanja - gdje je to moguće, biodiverzitet i diverzitet prirodnih predjela, treba da bude restauriran ili/i ponovo stvoren, uključujući mjere za rehabilitaciju i reintrodukciju ugroženih vrsta;
- izbor najboljih tehnologija koje su na raspolaganju i najboljih primjera iz prakse za zaštitu životne sredine;
- primjena principa pažljivog donošenja odluka, na osnovu najboljih mogućih dostupnih informacija;
- obezbjeđenje učešća svih zainteresovanih strana u procese odlučivanja o ključnim pitanjima životne sredine vezanih za projekat (centralne i lokalne vlasti, nevladine organizacije, privatni/poslovni sektor, profesionalne organizacije, sindikat), uz izgradnju dijaloga i povjerenja i uz razvoj društvenog kapitala;
- zaštita kulturnog identiteta područja.

6.2. POSEBNI CILJEVI STRATEŠKE PROCJENE UTICAJA I NJIHOVI INDIKATORI

Posebni ciljevi strateške procjene predstavljaju razradu opštih ciljeva i definišu se na osnovu sagledanih problema i zahteva za zaštitu životne sredine na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou. Za svaki od postavljenih posebnih ciljeva strateške procjene definisani su indikatori u odnosu na koje se ocjenjuju planska rješenja.

Posebni ciljevi SPU predstavljaju konkretan, dijelom i kvantifikovan iskaz i razradu formulisanih opštih ciljeva SPU datih u obliku smjernica za promjenu i akcija kojima će se te promjene izvesti. Oni treba da obezbjede subjektima odlučivanja jasnu i mjerodavnu sliku o suštinskom odgovorima na pitanje: da li plan doprinosi ciljevima zaštite životne sredine ili je u konfliktu sa njima. Na osnovu definisanih posebnih ciljeva vrši se izbor odgovarajućih indikatora koji će se koristiti u izradi strateške procjene uticaja na životnu sredinu. Indikatori stanja životne sredine predstavljaju veoma bitan segment u okviru izrade ekoloških studija i planskih dokumenata. Indikatori su veoma prikladni za mjerenje i ocjenjivanje planskih rješenja sa stanovišta mogućih šteta u životnoj sredini kao i za utvrđivanje nepovoljnih uticaja koje treba smanjiti ili eliminisati. Svrha njihovog korišćenja je u usmjeravanju planskih rješenja ka ostvarenju ciljeva koji se postavljaju.

Posebni ciljevi zaštite životne sredine na području obuhvaćenom predmetnim planskim dokumentom utvrđeni su na osnovu analize postojećeg stanja, a u skladu sa opštim ciljevima i načelima zaštite životne sredine i izdvojeni su kao sljedeći:

- održiv način korišćenja prostora, u smislu proširenja i revitalizacije postojećih infrastrukturnih i drugih objekata u mjeri koja neće narušiti postojeći kvalitet segmenata životne sredine;
- zaštita i očuvanje kvaliteta podzemnih voda;
- zaštita i očuvanje kvaliteta površinskih voda;
- zaštita i očuvanje kvaliteta vazduha;
- uspostavljanje adekvatnog sistema za tretman otpadnih voda;
- sanacija i unaprjeđenje stanja izvornih zelenih površina;
- očuvanje postojećih vrijednih prirodnih karakteristike koje svrstavaju prostor lokacije 2 u zaštićeno prirodno dobro Park prirode Komovi;
- očuvanje vodotoka i biodiverziteta rijeke Kraštice;
- očuvanje i poboljšanje pejzažnih karakteristika;

- uspostavljanje usaglašenog i racionalnog odnosa saobraćajnih i poslovnih struktura i postojećeg prirodnog kapaciteta predmetnog područja.

7. PROCJENA MOGUĆIH UTICAJA/ MOGUĆE ZNAČAJNE POSLEDICE PO ZDRAVLJE LJUDI I ŽIVOTNU SREDINU, UKLJUČUJUĆI FAKTORE KAO ŠTO SU: BIOLOŠKA RAZNOVRSNOST, STANOVNIŠTVO, FAUNA, FLORA, ZEMLJIŠTE, VODA, KLIMATSKI ČINIOCI KOJI UTIČU NA KLIMATSKJE PROMJENE, MATERIJALNI RESURSI, KULTURNO NASLEĐE, UKLJUČUJUĆI ARHITEKTONSKO I ARHEOLOŠKO NASLEĐE, PEJZAŽ I MEĐUSOBNI ODNOS OVIH FAKTORA/

Prvi korak u prepoznavanju mogućih uticaja Izmjena i dopuna PUP-a Opštine Andrijevica na kvalitet životne sredine bila je analiza ključnih aktivnosti koje će biti realizovane na planskom prostoru.

Nakon što su identifikovani mogući uticaji, izvršeno je njihovo vrednovanje (evaluacija) i određen značaj. Značaj uticaja je procijenjen u odnosu na veličinu (intenzitet) uticaja. Vrednovanje je vršeno primjenom indikatora koji su utvrđeni iz posebnih i opštih ciljeva zaštite životne sredine.

Uticaji su opisani kvalitativno na osnovu ekspertske procjene. Takođe su data i objašnjenja za svaki uticaj.

Prvi vid predstavljaju uticaji koji se javljaju kao posljedica izgradnje objekata i po prirodi su uglavnom privremenog karaktera. Negativne posljedice ovog vida uticaja rezultat su rada građevinske mehanizacije, kao i privremenog ili trajnog zauzimanja prostora i aktivnosti u vezi sa tim. Drugi vid predstavljaju uticaji koji se javljaju kao posljedica funkcionisanja objekata i uglavnom imaju trajni karakter.

Kako je već navedeno, planski prostor čine dvije lokacije, te će sa aspekta uticaja na područje biti zasebno ocjenjene.

Biološka raznovrsnost i zaštićena prirodna dobra

Područje opštine Andrijevica karakteriše velika raznolikost prirodnih elemenata: litološki sastav, reljef, zemljište, klima i hidrografija, bogat biodiverzitet. Ovdje se, od najnižih nadmorskih visina do vrhova iznad 2000 m smjenjuju različiti tipovi vegetacije (riparijska vegetacija, vegetacija livada i pašnjaka, šumska i vegetacija otvorenih staništa, i drugo). Šumska vegetacija se prostire od doline Lima do blizu 2000 mnv., na obroncima Komova. Najniži pojas čine riparijske šume vrbe i jove oko rijeke Lima i njegovih pritoka. Na južnim ekspozicijama brdskog pojasa javljaju se šume kitnjaka i cera (*Quercetum petraeae-ceridis*), a iznad su šume bukve (*Fagetum montanum*). Značajno prirodno bogastvo i resurs predstavljaju šuma jele, smrče i bukve (*Abieto-Fagetum*). U kanjonu Kutske rijeke, na strmim kanjonskim padinama javljaju se šume crnog bora (*Pinetum nigrae*). Šume borova munike (*Pinetum heldreichii*) i molike (*Pinetum peuces*) javljaju se u subalpijskom pojasu ovog područja.

Najznačajnija staništa i vrste rasti na području Komova i Bjelasice koje spadaju u zaštićena područja (regionalni park, nacionalni park) - brojni taksoni vaskularne flore spadaju u dinarske ili balkanske endeme, što ovom prostoru daje posebnost i veliki značaj. To su u prvom redu endemične vrste Komova koje predstavljaju najznačajnije elemente visokoplaninske flore ovog područja: *Androsace komovensis*, *Arenaria halacsyi* i *Gentianella pevalekii*. U značajne vrste ubrajaju se i: *Cerastium dinaricum*, *Arenaria gracilis*, *Plantago reniformis*, *Veronica satureioides*, *Saxifraga prenja*, *Hieracium guentheribeckii*, *Hieracium gymnocephalum*, *Hieracium stuppeum*, *Phyteuma pseudoorbiculare*, *Euphorbia capitulata*, *Amphoricarpus autariatus*, *Pedicularis malyi*, *Achillea abrotanoides*, *Pedicularis brachyodonta*, *Cicerbita Pancicii*, *Silene sendtnerii*, *Acer heldreichii* subsp. *visianii*, *Pinguicula balcanica*, *Pedicularis hoermmanian* i druge. U podnožju Vasojevićkog Koma raste, veoma rijetka u Crnoj Gori i zaštićena vrsta orhideje *Cypripedium calceolus* (druga subpopulacija ove vrste na prostoru Crne Gore broji oko 50-tak primjeraka) (LAPB za Andrijevicu, 2019-2024.).

Lokacija 1 nalazi se u urbanom dijelu Andrijevice, uglavnom nije izgrađena i koristi se kao poljoprivredno zemljište. Na ovoj lokaciji prisutne su neizgrađene površine pod livadskom vegetacijom, pojedinačna stabla, grupacije drveća i enklave lugova kitnjaka i cera (*Quercetum petraeae-ceridis*) (sjeverna strana), i najniži pojas sa riparijskom vegetacijom oko rijeke Kraštica (šume, šumarci, visoke zeleni i drugo). U dijelu koji se odnosi na livade, prisutna je zeljasta vegetacija koju izgrađuju predstavnici porodice Poaceae (trave) koja je ujedno zastupljena sa najvećim brojem vrsta. Druge livadske vrste koje ovdje rastu su: *Dianthus* sp., *Filipendula hexapetala*, *Galium verum*, *Campanula patula*, *Viola tricolor*, *Silene vulgaris*, *Moenchia mantica*, *Ranunculus* sp., *Alchemilla* sp., *Sanguisorba minor*, *Trifolium* sp., *Vicia* sp., *Euphorbia* sp., *Daucus carota*, *Salvia pratensis*, *Rhinanthus* sp., *Thymus serpyllum*, *Plantago* sp., *Achillea millefolium*, *Centaurea jacea*, *Cirsium* sp., *Rumex* sp., *Polygonum* sp., i druge uobičajene livadske vrste (potencijalno N2000 stanište). Ovoj lokaciji pripada i dio toka rijeke Kraštica uz čije obale rastu vrbe (*Salix* sp.), topola (*Populus* sp.), jova (*Alnus glutinosa*), jasen (*Fraxinus ornus*) i druge drvenaste biljke kao što su lijeska (*Coryllus avellana*), smrdljika (*Rhamnus fallax*), divlja ruža (*Rosa canina*), kupina (*Rubus fruticosus*), glog (*Crataegus monogyna*), kleka (*Juniperus* sp.),... U spratu zeljastih biljaka, bliže vodi, prisutni su: rastavić (*Equisetum* sp.), *Tissilago farfara*, *Telekia speciosa*, *Petasites* sp., *Mentha* sp., *Polygonum* sp.,... Pojas riparijske vegetacije na obalama rijeke Kraštica može se klasifikovati u staništa od značaja za EU (3240 Obale planinskih rijeka obrasle sivom vrbom (*Salix elaeagnos*); 6430 Hidrofilne visoke zeleni od nizina do alpijskog pojasa), a potencijalno su važna i staništa sa zeljastom vegetacijom.

Lokacija 2 se nalazi van gradske i urbane zone Andrijevice, u brdskom dijelu, na obroncima planine Komovi (na granici sa Opštinom Kolašin). Ova lokacija je u granicama zaštićenog prirodnog dobra - Regionalni park Komovi. U blizini lokacije nalaze se katuni: Božički, Štavna i Vulića katun koji su okruženi visokoplaninskim mezofilnim livadama i pašnjacima (N2000 staništa). Na ovoj lokaciji prisutni su pašnjaci i šume koje izgrađuje bukva (*Fagus sylvatica*). Mezofilne livade i pašnjaci održavaju se košenjem, ispasanjem i povremenim stajskim đubrenjem. Pored tipičnih mezofilnih livadskih biljaka ova kao što su: *Trisetum flavescens*, *Cynosurus cristatus*, *Lolium perenne*, *Poa pratensis*, *Poa trivialis*, *Festuca pratensis*, *Festuca rubra*, *Agrostis vulgaris*, i djeteline roda *Trifolium*, ove planinske livade su specifične i zbog prisustve endemičnih vrsta poput: *Pancicia serbica*, *Lilium bosniacum*, *Crepis bosniaca* i mnoge endemične i subendemične vrste roda *Alchemilla* sp.. Na ovoj lokaciji, koja obuhvata katastarske parcele br. 30 i 32 K.O. Jošanica, i u njoj neposrednoj blizini, nalazi se 7 tipova staništa koja su od značaja za EU i koja su na ovom prostoru reprezentativna: 6170 Planinski i predplaninski krečnjaci travnjaci, 6230 Vrstama bogati pašnjaci tvrdače (*Nardus stricta*), 6520 Brdske kosanice, 3240 Alpske rijeke i otvrdla vegetacija sive vrbe, 6430 Hidrofilni rubovi visokih zeleni uz rijeke i šume, 7210 Vlažne livade sa ljutkom (*Cladium mariscus*) i 9110 Luzulo-Fagetum

bukove šume (prema Rješenju Agencije za zaštitu prirode i životne sredine, broj 02-UPI-915/ od 29.07.2019. godine).

Smanjenje broja vrsta

Ne postoje zahvati u prirodi koji nemaju uticaj na biodiverzitet. Ukoliko su ti uticaji takvi da dovode do smanjenja broja vrsta, onda takvi zahvati moraju biti pažljivo razmatrani jer svaka vrsta, svaka jedinka u nekom sistemu ima određenu ulogu, pa se “kidanjem karike bilo kojeg lanca” u prirodi mogu napraviti nesagledive posledice širih razmjera.

Lokacija 1. Realizacija predmetnih planova će uticati na prirodnu floru i vegetaciju kroz smanjenje površina pod autohtonom vegetacijom (ovaj uticaj će biti naročito izražen na livadsku vegetaciju), pa samim tim i na faunu područja u zahvatu plana. U ovom dijelu se ne očekuje smanjenje broja vrsta jer se očekuje da su iste prisutne na drugim površinama koje su u zahvatu plana (kao i na sličnim staništima u okruženju), a koje neće biti devastirane. Ali, zbog zauzimanja prostora doći će do smanjenja broja populacija livadskih vrsta (ukoliko na lokaciji budu prisutne vrste koje su zaštićene zakonom, iste je potrebno premjestiti na slično stanište u blizini). Uticaj na šumsku vegetaciju je neznatan jer nije planiran (šumske enklave u zahvatu plana planirane su za očuvanje). Ukoliko se budu obavljale aktivnosti vezane za regulaciju toka rijeke Krašnice, uticaj na šumsku vegetaciju u ovom dijelu ne bi trebao da bude izražen (za rješavanje navedenih problema vegetacija neće biti uklonjena jer je upravo ona stabilizator podloge na obalama bujičnih i drugih tokova). Ali, drugi oblici aktivnosti moraju biti pažljivo razmatrani jer i te kako mogu negativno uticati na biodiverzitet ovog vodotoka, i šire (ihtiofauna, bentos i drugo). Na ovoj lokaciji ne očekuje se veći kumulativni uticaj na kopnenu faunu koja će zasigurno biti ugrožena, ali se taj uticaj može okarakterisati kao privremen jer se odnosi samo na period izgradnje i povećane frekvencije mašina i ljudi.

Lokacija 2. I na ovoj lokaciji će realizacija predmetnog plana uticati na prirodnu floru i vegetaciju, i biće ispoljena kroz smanjenje površina pod autohtonom vegetacijom, posebno livadske vegetacije, pa samim tim i na faunu područja u zahvatu plana. Broj vrsta vaskularnih biljaka ne bi trebalo da se smanji jer se očekuje da su iste prisutne na drugim površinama koje su u zahvatu plana (kao i na sličnim staništima u okruženju), a koje neće biti devastirane izgradnjom. Ipak, zbog zauzimanja prostora doći će do smanjenja broja populacija livadskih vrsta, s tim da ukoliko na lokaciji budu prisutne vrste koje su zaštićene zakonom, iste je potrebno premjestiti na slično stanište u blizini. Uticaj na šumsku vegetaciju je neznatan jer nije planiran, ali ni dozvoljen. Realizacijom planskih rješenja ne očekuje se veći kumulativni uticaj na kopnenu faunu koja će zasigurno biti ugrožena tokom perioda izgradnje i povećane frekvencije mašina i ljudi, ali se taj uticaj može okarakterisati kao privremen.

Uticaj na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja

Uticaj na biodiverzitet biće evidentan i prisutan na obje lokacije, u većem obimu tokom realizacije pripremnih radova i izgradnje planiranih sadržaja, dok se za samo funkcionisanje očekuje minimalan uticaj. Takođe, i na jednoj i na drugoj lokaciji, sve površine koje su pod vegetacijom, a na kojima se planira izgradnja objekata i drugog, biće zauzete i trajno uništene. U odnosu na namjenu koja je predviđena važećim PUP-om, na lokaciji 1 se planira prenamjena - zauzimanje poljoprivrednog zemljišta radi izgradnje objekata kasarne, dok se na lokaciji 2 planira izgradnja planinarskog doma. Na lokaciji 1 potrebno je dati stroga ograničenja u vezi sa aktivnostima koja bi mogla biti sprovedena na dijelu toka rijeke Krašnice koja se nalazi u granicama zahvata. Ovo se odnosi na njene obale odnosno pojas riparijske vegetacije koji se može klasifikovati u staništa od značaja za EU (3240 Obale planinskih rijeka obrasle sivom vrbom (*Salix elaeagnos*); 6430 Hidrofilne visoke zeleni od

nizina do alpijskog pojasa). Takođe, za predmetno područje karakteristično je prisustvo mladice (*Hucho hucho*) koja predstavlja jednu od najugroženijih evropskih vrsta riba. Kraštica, pritoka Lima od značaja je kao prirodno mrijestilište ove ugrožene vrste, ali i mjesto razvoja i odrastanja mlađi mladice (nakon nekih 5-6 mjeseci provedenih u manjim vodotokovima, mladice migriraju u rijeku Lim). Bilo kakve aktivnosti na ovom toku (pregrađivanje, betoniranje rječnog dna, promjena toka i slično) imaće negativan uticaj ne samo na ihtiofaunu nego i na druge grupe organizama. Ovakvi uticaji su kumulativnog karaktera i ocjenjuju se kao veći negativni uticaji. Stoga, u vezi sa aktivnostima koje bi mogle biti planirane na toku rijeke Kraštica (lokacija 1), iste razmatrati uz stroga ograničenja i dozvoliti ih samo ako su vezane za sprečavanje incidentnih situacija. Na lokaciji 2, manji dio ove površine je planiran za izgradnju objekta planinarskog doma i pratećih pomoćnih objekata neophodnih za njegovo funkcionisanje (infrastrukturni objekti, ostave, garaže), dok je veći dio u funkciji pejzažnog uređenja – zelene, slobodne i površine za sport i rekreaciju. Iako je planom jasno navedeno ograničenje, te definisano da površina zahvata budućeg planinarskog doma mora biti ograničena i van postojećeg šumskog pokrivača, dio staništa pod zeljastom vegetacijom će trajno biti izgubljen, s tim da će u jednoj mjeri biti reverzibilnog karaktera (pejzažno uređenje: zelene, slobodne površine). U skladu sa tim, neophodno je strogo voditi računa da se poštuju sva ograničenja i uslovi definisani Zakonom o zaštiti prirode prostora, a sa aspekta dozvoljenih aktivnosti u III b zoni zaštite i obimom zauzetosti prostora.

Ovaj uticaj za obje lokacije se može ocijeniti kao negativan.

Pejzaž

U odnosu na karakteristike prostora Lokacije 1, gdje sliku planske jedinice karakterišu: neizgrađene površine pod livadskom vegetacijom na ravnim terenima, pojedinačna stabla, grupacije drveća i enklave lugova kitnjaka i cera (*Quercetum petraeae-ceridis*) na sjevernoj strani lokacije, vegetacija najnižeg pojasa koju čine šume vrbe (*Salicetum*) oko rijeke Kraštica, realizacijom planiranih aktivnosti i objekata odbrane, dovešće do promjene pejzaža u značajnoj mjeri. Prenamjena ovog prostora u građevinsko područje, podrazumjeva gubljenje postojećeg vegetacijskog i šumskog pokrivača, što će sliku ovog predjela izmijeniti u većoj mjeri. U skladu sa tim, budućim projektom je u cilju minimiziranja uticaja na pejzaž, neophodno definisati adekvatno ozelenjavanje u pripremi projekta pejzažnog uređenja.

U odnosu na Lokaciju 2 se takođe očekuje izmjena pejzažnih karakteristika prostora, koji se karakteriše kao područje pod livadskom vegetacijom, dijelom obraslo bukovom šumom. Ovaj prostor je neizgrađen. Na ovoj lokaciji i u njenoj neposrednoj blizini, dominira planinski tip pejzaža u kojem se integrišu prirodne karakteristike i privredne aktivnosti. Kako se dodatno radi o zaštićenom prirodnom dobru, neophodno je strogo voditi računa o planiranim radovima i obimu kidanja postojećih stabala, kako bi se uticaji na karakteristike pejzaža svele na minimum. Uticaj na pejzažne karakteristike ove lokacije u velikoj mjeri se poklapaju sa definisanim uticajima na biodiverzitet ovog područja.

Ovaj uticaj za obje lokacije se može ocijeniti kao negativan.

Vode

Kako pozicioniranost kompleksa za potrebe odbrane (kasarna) u dvije podcjeline, sa sjeverne i južne strane rijeke Kraštica, te sve aktivnosti koje se mogu projektovati, može u velikoj mjeri uticati da kvalitet rijeke Kraštica bude ugrožen, kako realizacijom planiranog objekta kasarne, tako i njegovim funkcionisanjem. Zbog pozicije i geomorfoloških karakteristika prostora na kome

se planira budući objekat kasarne, kvalitet vode rijeke Kraštica može biti ugoržen kako realizacijom tako i funkcionisanjem projekta. Kako bi postojeće stanje kvaliteta vode ove rijeke bilo sačuvano, neophodno je strogo poštovati mjere zaštite, koje će biti precizno definisane u postupku procjene uticaja. U prilog navedenom ide i planom navedena činjenica, da ograničenje za izgradnju predstavlja korito bujičnog toka rijeke Kraštica koje skoro po sredini presjeca ovu lokaciju, kao i nepostojanje odgovarajuće saobraćajne i ostale infrastrukture oko same lokacije.

Sa navedenog aspekta ovaj uticaj se može ocijeniti kao veći negativan.

Zemljište

Prenamjena zemljišta utiče na fizičku strukturu tla. Uticaj na fizičku strukturu tla srazmjeran je veličini koeficijenta zauzetosti (pod objektima i saobraćajnicama) te će na planskom prostoru biti izražen.

Uticaj na kvalitet zemljišta može se očekivati tokom uređenja terena tj. tokom faze ozelenjavanja (upotreba vještačkih đubriva), kao i tokom građevinskih radova (izlivanje goriva i ulja iz mašina). Kako su navedeni uticaji lokalnog karaktera i mogu se planskim mjerama eliminisati, označeni su kao neznatni.

Uticaj plana na kvalitet i fizičku strukturu zemljišta ocijenjen je kao veći negativan.

Vazduh

Zoniranje teritorije Crne Gore na zone kvaliteta vazduha sprovedeno je u saradnji sa italijanskom konsultantskom kućom Techne Consulting, uz korišćenje matematičkog modela za disperziono modeliranje kvaliteta vazduha, podataka iz dotadašnjeg monitoringa i rezultata kampanje praćenja kvaliteta vazduha mobilnim stanicama tokom 2008. godine.

Ovom preliminarnom procjenom utvrđene su tri zone kvaliteta vazduha i određene pozicije za tadašnjih 5 automatskih stanica za praćenje kvaliteta vazduha. Zone kvaliteta vazduha uspostavljene su Uredbom o izmjenama i dopuni Uredbe o uspostavljanju mreže mjernih mjesta za praćenje kvaliteta vazduha, iz 2018. godine.

U skladu sa evropskom Direktivom 2008/50/EC (koja je u potpunosti prenešena u nacionalno zakonodavstvo) i Zakonom o zaštiti vazduha preispitivanje zona kvaliteta vazduha vrši se jednom u pet godina. Na osnovu gore pomenutog, opština Andrijevica svrstana je u sjevernu zonu. Prilikom preliminarne procjene, pored dostupnih podataka o ranije izvršenim mjerenjima, podataka iz nacionalnog inventara emisija zagađujućih materija u vazduh i podataka dobijenih disperzionim modelom u obzir su uzete i klimatske karakteristike, postojanje gusto naseljene urbane sredine, postojanje privrednih subjekata na teritoriji opštine i dr.

Važno je istaći da se u Andrijevici nisu vršila mjerenja kvaliteta vazduha u prethodnom periodu od strane nadležnih organa.

Kad se ima u vidu postojeće korištenje površina, flora, nerazvijenost putne strukture, može se konstatovati da je vazduh na obje lokacije dobrog kvaliteta, očuvan. Uticaj na kvalitet vazduha može se očekivati u toku realizacije i funkcionisanja projekta.

Uticaj na kvalitet vazduha u toku realizacije projekta će biti privremenog karaktera i ograničenog vremenskog trajanja tako da se ne može govoriti o značajnom uticaju koji će imati.

Ovaj uticaj se može ocjeniti kao neznatan.

U toku funkcionisanja projekta doći će do povećanja intenziteta saobraćaja. Izduvni gasovi iz transportnih sredstava, funkcionisanje planiranih objekata na obje lokacije, dovešće do narušavanja kvaliteta vazduha na lokacijama.

Ovaj uticaj se može ocjeniti kao manji negativan.

Buka

Zakonom o zaštiti od buke u životnoj sredini („Službeni list CG”, br. 28/11 i 01/14), definisano je da je buka u životnoj sredini nepoželjan ili štetan zvuk na otvorenom prostoru koji je izazvan ljudskom aktivnošću, uključujući buku koja potiče od drumskog, željezničkog i vazdušnog saobraćaja i od industrijskih postrojenja za koja se izdaje integrisana dozvola.

Na osnovu relevantne zakonske regulative, opštine su donijele rješenja o akustičkom zoniranju svojih teritorija, što je osnovni uslov za implementaciju Pravilnika o graničnim vrijednostima buke u životnoj sredini, načinu utvrđivanja indikatora buke i akustičkih zona i metodama ocjenjivanja štetnih efekata buke.

Određivanjem akustičkih zona, propisane su granične vrijednosti za definisane djelove opštinske teritorije, što je od značaja za zaštitu od buke u životnoj sredini, a i za buduće planiranje izgradnje objekata i izdavanje dozvola za rad ugostiteljskim i drugim objektima.

U odnosu na postojeće korišćenje površina, u toku realizacije i funkcionisanja planiranih objekata doći će do povećanja nivoa buke na obje lokacije. Povećanje nivoa buke biće uslovljeno izvođenjem radova, odnosno radom građevinskih mšina, na predmetnim lokacijama u toku njihove realizacije, kao i povećanim intenzitetom saobraćaja kako u toku realizacije, tako i u toku funkcionisanja projekta.

Ovaj uticaj je ocijenjen kao neznatan.

8. MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE (PREDVIĐENE U CILJU SPREČAVANJA, SMANJENJA ILI OTKLANJANJA ZNAČAJNIH NEGATIVNIH UTICAJA NA ZDRAVLJE LJUDI I ŽIVOTNU SREDINU, DO KOJIH DOVODI REALIZACIJA PLANA)

8.1. PROSTORNO-PLANSKE MJERE

Ovim Planom se definišu sljedeći uslovi i mjere predviđene u cilju sprječavanja, smanjenja ili otklanjanja, u najvećoj mogućoj mjeri, štetnih uticaja na zdravlje ljudi i životnu sredinu do kojeg bi moglo doći realizacijom ovog planskog dokumenta:

- Dosljedna i pažljiva primjena i dalja razrada planskog dokumenta, kroz izradu projektne dokumentacije za izgradnju objekata i uređenja terena i pejzažno oblikovanje, u skladu s odredbama ovog planskog dokumenta.
- Posebno voditi računa da se obezbijedi monitoring onih elemenata životne sredine koji će biti izloženi stalnom pritisku (DPRS7 model monitoringa) kako bi se obezbjedila povratna

sprega između pritiska na životnu sredinu i blagovremenog odgovora onih koji su odgovorni za realizaciju pojedinih projekata i aktivnosti.

- Kako bi se monitoring životne sredine mogao u potpunosti sprovesti, potrebno je da istovremeno obuhvati monitoring na samom izvoru zagađivanja, na mjestima gdje se vrši ispuštanje štetnih ili zagađujućih materija, ali i praćenje dalje sudbine zagađujućih materija poslije ispuštanja u životnu sredinu.
- Pri izradi projekata saobraćajnih površina i objekata potrebno je poštovati uslove iz planskog dokumenta.
- U okviru uređenja područja treba uraditi projekte hidrotehničkih instalacija, vodovoda, fekalne i atmosferske kanalizacije, radi obezbjeđenja vodosnabdjevanja, prečišćavanja fekalnih voda i odvodnje sa krovova, saobraćajnih i drugih uređenih površina.
- Za otpadne vode *Pravilnikom o kvalitetu i sanitarno – tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda ("Sl. list Crne Gore" broj 056/19)*, precizno je definisano koji kvalitet otpadnih voda mora da ima da se može nakon određenog tretmana ispuštati u prirodni recipijent.
- Nije dozvoljena upotreba septičkih jama i upojnih bunara.
- U sklopu infrastrukturnog rješenja pored rješavanja odvođenja fekalnih voda neophodno je i kanalisanje atmosferskih voda sa saobraćajnica.
- Zabranjeno je hidrotehničkim i drugim radovima vršiti sužavanje korita vodotoka i zagušivanje propusta.
- Kolektore i separatore masti i ulja i taložnike suspendovanih materija u okviru sistema za odvođenje i tretman otpadnih voda objekata kao i mjesta kod kojih postoji rizik od ispuštanja zagađujućih materija projektovati i graditi u skladu sa propisima. Odlaganje opasnog otpada iz ovih postrojenja vršiti na način predviđen propisima.
- Treba uspostaviti sistem stroge kontrole odlaganja otpada, od momenta stvaranja, sakupljanja, transporta do konačnog odlaganja, jer je komunalni otpad najčešći uzrok povećane koncentracije polutanata neorganskog porijekla (olovo, kadmijum, hrom, nikl i dr.) i organskog porijekla (poliaromatskih ugljovodonika i polihlorovanih bifenila) u uzorcima zemljišta.
- Uvesti sistem reciklaže, postavljanjem posuda za primarnu selekciju otpada.
- Opasni medicinski otpad, njegov tretman (čuvanje i odlaganje) obavezno sprovesti u skladu sa važećim propisima.
- Ostali opasan otpad (akumulatori, upotrebljena motorna ulja, elektronske komponente i dr.) čuvati i odlagati u skladu sa važećim propisima.
- Sve postojeća neuređena odlagališta zemlje, građevinskog otpada, kabastog otpada (starog pokućstva, kućnih aparata i sl.) i dr. ukloniti.
- Sprječiti paljenje ovih neuređenih odlagališta.
- Potreban broj kontejnera i drugih sudova za odlaganje otpada, dinamiku i vrijeme njihovog pražnjenja, proračunati na osnovu ukupnog broja mogućih korisnika prostora.
- Uticaji pojedinačnih projektnih rješenja u zahvatu Plana moraju biti tretirani u okviru procedure procjene uticaja na životnu sredinu (Elaborat o procjeni uticaja na životnu sredinu).

8.2. MJERE VEZANE ZA GRAĐENJE OBJEKATA

- Na gradilištu obavezno postaviti posebne sudove (kontejnere) za: šut i ostali sličan otpad, za opasan otpad (ambalaža od maziva i goriva, građevinske hemije i sl.), za komunalni otpad.

- Otpad koji bude nastajao za vrijeme izvođenja građevinskih radova (šut i ostali otpad) odložiti na bezbjedno mjesto, na način koji neće stvoriti dodatne negativne uticaje na životnu sredinu i na lokaciji koju odredi nadležni organ.
- Svi javni objekti i objekti sa javnim korišćenjem moraju biti snabdjeveni posudama za prikupljanje otpada u okviru sopstvene urbanističke parcele.
- Na gradilištu obavezno postaviti hemijski toalet.
- Ostale negativne uticaje prilikom rušenja (buka, prašina, usporavanje saobraćaja, oštećenje saobraćajnica i dr) na stanovništvo i korisnike zdravstvenih i socijalnih ustanova svesti na najmanju moguću mjeru.
- Pri izgradnji novih objekata, kao i pri rušenju postojećih, predvidjeti mjere zaštite postojećih vrijednih primjeraka drveća (zaštita korijena, stabala i krošnji) koja nijesu predviđena za uklanjanje.
- Raznovrsni nesortirani otpad koji nastane tokom rušenja postojećih objekata odložiti na bezbjedno mjesto, na način koji neće stvoriti dodatne negativne uticaje na životnu sredinu i na lokaciji koju odredi nadležni organ.
- Građenjem i korišćenjem objekta ne smije se ugroziti stabilnost susjednih objekata, tla na susjednim zemljištima, kao ni saobraćajne površine, vodotoci, instalacije, životna sredina i sl.
- Izgradnja i korišćenje objekata moraju biti u svemu u skladu sa važećim propisima i principima za aseizmičko projektovanje i građenje, u cilju svođenja seizmičkog rizika na prihvatljivi nivo.
- Pri projektovanju, građenju i korišćenju objekata moraju se, u skladu sa tehničkim i ostalim propisima, osigurati mjere za zaštitu od klizanja terena, poplava, udara groma i drugih nepogoda.
- Objekti moraju biti projektovani, građeni i korišćeni tako da se spriječi nastajanje i širenje požara i eksplozija, a u slučaju požara i eksplozija da ispunjavaju uslove za njihovo efikasno gašenje i spašavanje ljudi i materijalnih dobara.
- Objekti moraju biti projektovani, izgrađeni i korišćeni tako da se omogući zaštita od djelovanja površinskih i podzemnih voda, vlage, agresivnog tla, vode i vazduha, štetnih hemikalija, pare, temperaturnih promjena, kao i drugih nepovoljnih dejstava.
- Objekti se moraju graditi tako da se u odnosu na klimatske uslove, lokaciju objekta i njegovu namjenu smanji gubitak toplote na najmanju mjeru, odnosno spriječi zagrijavanje prostorija usljed spoljnog uticaja.
- Objekti se moraju graditi tako da smanjuju vibraciju i buku od postrojenja ugrađenih u objektima, sa svrhom sprječavanja njihovog prenosa.

8.3. MJERE ZA ZAŠTITU PRIRODE

Uticaj na biodiverzitet biće evidentan i prisutan na obje lokacije, u većem obimu tokom realizacije pripremnih radova i izgradnje planiranih sadržaja, manji tokom funkcionisanja. I na jednoj i na drugoj lokaciji, sve površine koje su pod vegetacijom, a na kojima se planira izgradnja objekata i drugog, biće zauzete i trajno uništene. U ovom dijelu voditi računa da iste budu zauzete samo u planiranim granicama (gabaritima), te da druge površine ne budu ugrožene i uništene tokom realizacije pripremnih radova i izgradnje. Ovo više iz razloga što je na predmetnim lokacijama evidentirano više tipova staništa od značaja za EU. U vezi sa aktivnostima koje bi mogle biti planirane na toku rijeke Kraštica (**lokacija 1**), iste razmatrati uz stroga ograničenja i dozvoliti ih samo ako su vezane za sprečavanje incidentnih situacija.

Lokacija 2 se nalazu u granicama zaštićenog prirodnog dobra „Regionalni park „Komovi“, u zoni zaštite III stepena, podzona 3b. U skladu sa tim, neophodno je strogo voditi računa da se poštuju sva ograničenja i uslovi definisani Zakonom o zaštiti prirode prostora, a sa aspekta dozvoljenih aktivnosti u III b zoni zaštite i obimom zauzetosti prostora.

Mjere zaštite prirodne baštine:

- (1) Na teritoriji Regionalnog parka "Komovi" zabranjeno je:
 1. branje, sakupljanje, uništavanje, sječa, iskopavanje, držanje i promet strogo zaštićenih divljih vrsta biljaka i gljiva;
 2. zaštićene divlje vrste životinja hvatati, držati, odnosno ubijati; uznemiravati, naročito u vrijeme razmnožavanja, podizanja mladih, migracije i hibernacije; oštećivati ili uništavati njihove razvojne oblike, gnijezda ili legla, kao i područja njihovog razmnožavanja ili odmaranja;
 3. ubijanje ili hvatanje zaštićenih vrsta ptica naročito selica, uništavanje njihovih gnijezda i jaja ili uklanjanje gnijezda čak i ako su prazna, njihovo uznemiravanje naročito u vrijeme othranjivanja ptica i tokom razmnožavanja;
 4. unošenje stranih/alohtonih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva;
 5. istrebljivanje autohtone divlje vrste biljaka, životinja i gljiva;
 6. branje, skupljanje i korišćenje nezaštićenih vrsta biljaka i gljiva, odnosno hvatanje i ubijanje nezaštićenih životinjskih vrsta u mjeri u kojoj se može ugroziti brojnost njihovih populacija;
 7. upotrebljavati sredstava za hvatanje i ubijanje divljih vrsta životinja kojima se uznemiravaju njihove populacije i ugrožavaju njihova staništa i koje mogu prouzrokovati njihovo lokalno nestajanje.
- (2) Zaštita ekosistema ostvaruje se sprovođenjem mjera očuvanja njihovog sastava, strukture i funkcije, kao i biotičke i abiotičke komponente.
- (3) Zaštita predjela vrši se sprovođenjem mjera kojima se sprečavaju neželjene promjene i degradacija prirodnih, prirodni bliskih ili stvorenih obilježja.
- (4) Radnje, aktivnosti i obavljanje djelatnosti planiraju se i vrše na način da se izbjegnu ili svedu na najmanju mjeru uticaji koji bi doveli do ugrožavanja i oštećenja prirodnih vrijednosti.
- (5) Zaštita i očuvanje prirodnog dobra ostvaruje se kroz podsticanje, promociju i razvijanje svijesti o potrebi zaštite prirode.

Potrebno je izvršiti istraživanja područja u zahvatu IID PUP kako bi se utvrdilo prisustvo zaštićenih vrsta, njihova staništa, brojnost jedinki i drugi podaci od značaja za biodiverzitet. Kada su u pitanju zaštićene biljne i životinjske vrste postupati naročito u skladu važećim *Zakonom o zaštiti prirode*, kao i *Rješenjem o stavljanju pod zaštitu pojedinih biljnih i životinjskih vrsta*.

Ukoliko sa prilikom iskopa terena za izgradnju saobraćajnica i objekata naiđe na eventualne paleontološke, mineraloške i slične nalaze, koji predstavljaju geonasljeđe, obavezno je prekinuti radove, obavjestiti organ uprave nadležan za zaštitu prirode, kako bi njihovi stručnjaci prikupili nalaze, odnosno izvršili neophodna istraživanja i druge radnje i aktivnosti.

9. PREGLED RAZLOGA KOJI SU POSLUŽILI KAO OSNOVA ZA IZBOR VARIJANTNIH REŠENJA

9.1. USLOVLJENOST PLANSKIM RJEŠENJEM

Lokacija 1 se nalazi u urbanom području Andrijevice, koje je važećim planom definisano kao naselje, za izgradnju stanovanja srednje gustine i stanovanja u poljoprivredi, kao pretežne namjene prostora. Područje je planirano i za razvoj saobraćajne i ostale infrastrukture.

Prenamjena dijela ovog prostora na površine od interesa za odbranu, odnosno formiranja kasarne nije u konfliktu sa postojećom namjenom okolnog prostora. Naime, sadržaji kompleksa kasarne podrazumjevaju stambene, administrativne, uslužne, zdravstvene i sportsko-rekreativne

i druge objekte u funkciji kasarne, što je u skladu sa opštom namjenom prostora naselja. Razlika je u posebnom i specifičnom režimu korišćenja prostora na ovoj lokaciji.

Usljed formiranja jedinstvenog kompleksa kroz koji nije dozvoljen slobodan pristup drugim korisnicima, u urbanističkom rješenju naselja Andrijevica će doći do izmještanja dijela trase planiranih gradskih saobraćajnica, kao i ostale infrastrukture koja je planirana duž trasa saobraćajnica koje se izmještaju. Ove saobraćajnice, kao prateća infrastruktura još uvijek nijesu realizovane na terenu, tako da djelimično izmještanje trasa neće predstavljati ograničenje za planiranje prenamjene prostora za kasarnu, kao i za planirane namjene kontaktnih zona.

Izgradnja kompleksa kasarne je od strane državnih organa predstavljena kao generator razvoja čitavog područja.

Lokacija 2 se nalazi na području koje je u PUP Andrijevica označeno kao namjena „šume i šumsko zemljište” i „livade i pašnjaci“.

Izmjene i dopune PUP na ovom području neće bitno uticati na koncept planskog rješenja važećeg PUP-a.

Izgradnja planinarskog doma poboljšaće turističku ponudu, kao i turističku promociju prostora Komova.

9.2. PROSTORNI USLOVI NA SAMOJ LOKACIJI

Nema većih prostornih ograničenja za prenamjenu prostora koja su predmet Izmjena i dopuna PUP Andrijevica.

Područje Lokacije 1 je područje vrlo blagog nagiba prema istoku i sjeveroistoku (rijeci Lim) i koje je podobno za izgradnju. Za Lokaciju 1 je detaljnim geomehaničkim ispitivanjima potrebno provjeriti nosivost zemljišta i nivo podzemnih voda, kao i eventualnu ugroženost od poplava koje prijete od rijeke Kraštica. Prostor uglavnom nije izgrađen, a na dijelu koji je izgrađen se nalaze pomoćni i privremeni objekti, lošeg boniteta.

Ograničenje za izgradnju predstavlja korito bujičnog toka rijeke Kraštica koje skoro po sredini presjeca ovu lokaciju, kao i nepostojanje odgovarajuće saobraćajne i ostale infrastrukture oko same lokacije.

Lokaciju 2 se lokacija nalazi na području koje je pretežno prekriveno šumom i pašnjacima. Ovo ne predstavlja ograničenje, s obzirom da je u pitanju šuma 4. klase, kao i to da na samoj lokaciji postoje djelovi koji nisu prekriveni šumom, a to su – pašnjaci 7. klase, dok djelovi šume su zone sa rijetokom bukovom šumom ili grmljem.

Na ovim području se planira izgradnja manjeg obima, tako da bi pažljivim odabirom mikrolokacije za izgradnju planinarskog doma kroz detaljniju urbanističku razradu, trebalo da se neznatan uticaj izgradnje na okolni prostor, svede na minimum.

Nedostatak neophodne ostale infrastrukture ne bi trebalo da predstavlja veće ograničenje, s obzirom da se u kontaktnom području, u zoni Štavne nalazi trafostanica, kao i nekoliko izvora vode.

9.3. ALTERNATIVNA RJEŠENJA

Predmetni planski dokument ID PUP “Andrijevica” nije se bavio razmatranjem drugih alternativnih rješenja, što je uslovalo i izostanak evaluacije više alternativnih rješenja i izbora najpovoljnijeg sa aspekta životne sredine.

Naime, osim detaljne analize planiranih aktivnosti razmatranog predloženog planskog rješenja, te propisivanja mjera i preporuka, a u cilju minimiziranja svih mogućih negativnih uticaja realizacije predloženog rješenja na životnu sredinu, Radni tim nije imao osnov za evaluaciju i izbor najpovoljnijeg alternativnog rješenja. S tim u vezi, preporuka je da se tokom realizacije predloženog planskog rješenja strogo vodi računa o poštovanju svih mjera propisanih, kako ovim Izvještajem, tako i samim planskim dokumentom.

10. PRIKAZ MOGUĆIH ZNAČAJNIJIH PREKOGRANIČNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU I PROBLEMI U IZRADI SPU PREKOGRANIČNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU

Analizom identifikovanih mogućih uticaja na životnu sredinu i utvrđivanjem njihove veličine, značaja i dometa, utvrđeno je da njihov uticaj neće prelaziti državne granice. Stoga nema potrebe da se sprovedu konsultacije sa susjednim državama.

11. OPIS PROGRAMA PRAĆENJA STANJA ŽIVOTNE SREDINE, UKLJUČUJUĆI I ZDRAVLJE LJUDI U TOKU REALIZACIJE PLANA (MONITORING)

U skladu sa lokacijom, koja je predmet Plana, monitoring po zakonskoj regulativi za sadržaj Strateške procjene uticaja na životnu sredinu, predviđa procjenu potrebe praćenja stanja životne sredine, po parametrima. Monitoring se organizuje po sektorima životne sredine.

Monitoring kvaliteta vazduha

Monitoring kvaliteta vazduha mora da bude uspostavljen, u skladu sa Evropskom direktivom o procjeni i upravljanju kvalitetom ambijentnog vazduha (96/62/ES). Predlaže se jedno kontrolno mjerenje unutar samog predmetnog područja u toku realizacije projekta. Obzirom da neće biti nikakvih aktivnih emisija zagađujućih materija u vazduh, osim izduvnih gasova od građevinskih mašina i eventualna emisija prašine u toku izvođenja radova u sušnom periodu, to je predviđen minimalan monitoring, mora da bude usklađen sa zakonom, pa je potrebno pratiti zakonom propisane indikatore (emisijske koncentracije). Vrijednosti pratiti u odnosu na: Zakon o kvalitetu vazduha („Službeni list Crne Gore“, br.025/10, 040/11 i 043/15) i Pravilnik o načinu i uslovima praćenja kvaliteta vazduha („Službeni list Crne Gore“, br.021/11 i 032/16).

Monitoring treba vršiti povremeno, a za slučaj utvrđivanja povećanih vrijednosti, treba preduzeti mjere spriječavanja istovremenog rada više građevinskih mašina, odnosno kvašenje zemljanih površina.

Monitoring nivoa buke

Predlaže se da se sprovede monitoring nivoa buke u toku realizacije projekta. Monitoring intenziteta buke pratiti u odnosu na: Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini („Službeni list Crne

Gore“, br. 28/11, 001/14 i 002/18), *Pravilnik o graničnim vrijednostima buke u životnoj sredini, načinu utvrđivanja indikatora buke i akustičkih zona i metodama ocjenjivanja štetnih efekata buke* („Službeni list Crne Gore“, broj 060/11), a u skladu sa parametrima iz Odluke o utvrđivanju akustičkih zona na teritoriji opštine Andrijevica.

Monitoring upravljanja otpadom

Upravljanje otpadom treba da bude u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom ("Sl.list Crne Gore“, br. 64/11 i 39/16). Kontrolisanje upravljanja treba sprovoditi kontinuirano. Planeri definišu lokacije za lokalne kontejnere a monitoringom se kontroliše dinamika pražnjenja i odnošenja otpada, kao i krajnja dispozicija ili reciklaža. Operativnost pražnjenja i odnošenja otpada treba da obavlja preduzeće ovlašćeno za komunalnu djelatnost. Monitoring treba da provodi komunalna policija.

Monitoring za stanje biodiverziteta

Neophodnost praćenja stanja biodiverziteta, posebno stanja vegetacije, očuvanje i funkcionisanje najznačajnijih/najvrednijih područja, inspekcijски nadzor i praćenje stanja nacionalno i međunarodno značajnih vrsta flore i faune treba dugoročno da obezbjedi funkcionisanje živog svijeta predmetne lokacije i šireg područja zahvata plana.

Monitoring izvora zagađenja

Potrebno je pratiti kvalitet i kvantitet otpadnih voda, shodno načinu, dinamici i parametrima datim u Pravilniku o kvalitetu i sanitarno – tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda (“Sl. list Crne Gore” broj 056/19).

Monitoring i za druge elemente životne sredine i/ili parametri/

Indikatori stanja za koje se nađe opravdanje za uključivanje u Program monitoringa su: eventualna pojava odrona, klizišta, kvalitet zemljišta, itd.

Obaveze nadležnih organa

Državni organi, organi lokalne uprave, institucije, ovlašćene i druge organizacije, dužni su da redovno, blagovremeno, potpuno i objektivno obavještavaju javnost o stanju životne sredine, odnosno o pojavama koje se prate u okviru monitoringa, kao i o mjerama upozorenja ili razvoju zagađenja, koja mogu predstavljati opasnost po život i zdravlje ljudi, u skladu sa Zakonom o životnoj sredini („Službeni list Crne Gore“, broj 052/16) i drugim propisima.

12. ZAKLJUČCI

U predmetnom Izvještaju izvršena je analiza i ocjena mogućih uticaja planirane namjene, organizacije i korišćenje prostora za lokacije obuhvaćene Izmjenama i dopunama PUP-a Opštine Andrijevica na životnu sredinu uključujući i zdravlje ljudi.

Lokacija 1 se nalazi u urbanom području Andrijevice, koje je važećim planom definisano kao naselje, za izgradnju stanovanja srednje gustine i stanovanja u poljoprivredi, kao pretežne namjene prostora. Područje je planirano i za razvoj saobraćajne i ostale infrastrukture. Prenamjena dijela ovog prostora na površine od interesa za odbranu, odnosno formiranja kasarne nije u konfliktu sa postojećom namjenom okolnog prostora. Naime, sadržaji kompleksa kasarne podrazumjevaju stambene, administrativne, uslužne, zdravstvene i sportsko-rekreativne

i druge objekte u funkciji kasarne, što je u skladu sa opštom namjenom prostora naselja. Razlika je u posebnom i specifičnom režimu korišćenja prostora na ovoj lokaciji.

Za Lokaciju 1 je detaljnim geomehaničkim ispitivanjima potrebno provjeriti nosivost zemljišta i nivo podzemnih voda, kao i eventualnu ugroženost od poplava koje prijete od rijeke Kraštica. Prostor uglavnom nije izgrađen, a na dijelu koji je izgrađen se nalaze pomoćni i privremeni objekti, lošeg boniteta.

Ograničenje za izgradnju predstavlja korito bujičnog toka rijeke Kraštica koje skoro po sredini presjeca ovu lokaciju, kao i nepostojanje odgovarajuće saobraćajne i ostale infrastrukture oko same lokacije.

Lokacija 2 se nalazi na području koje je u važećem PUP Andrijevica označeno kao namjena „šume i šumsko zemljište” i „livade i pašnjaci“. Lokacija 2 se nalazi na području koje je pretežno prekriveno šumom i pašnjacima. Ovo ne predstavlja ograničenje, s obzirom da je u pitanju šuma 4. klase, kao i to da na samoj lokaciji postoje djelovi koji nisu prekriveni šumom, a to su – pašnjaci 7. klase, dok djelovi šume su zone sa rijetkom bukovom šumom ili grmljem.

Na ovim području se planira izgradnja manjeg obima, tako da bi pažljivim odabirom mikrolokacije za izgradnju planinarskog doma kroz detaljniju urbanističku razradu, trebalo da se neznatan uticaj izgradnje na okolni prostor, svede na minimum.

Prvi korak u prepoznavanju mogućih uticaja Izmjena i dopuna PUP-a Opštine Andrijevica na kvalitet životne sredine bila je analiza ključnih aktivnosti koje će biti realizovane na planskom prostoru.

Prvi vid predstavljaju uticaji koji se javljaju kao posljedica izgradnje objekata i po prirodi su uglavnom privremenog karaktera. Negativne posljedice ovog vida uticaja rezultat su rada građevinske mehanizacije, kao i privremenog ili trajnog zauzimanja prostora i aktivnosti u vezi sa tim. Drugi vid predstavljaju uticaji koji se javljaju kao posljedica funkcionisanja objekata i uglavnom imaju trajni karakter.

Lokacija 1 nalazi se u urbanom dijelu Andrijevice, uglavnom nije izgrađena i koristi se kao poljoprivredno zemljište.

Lokacija 2 se nalazi van gradske i urbane zone Andrijevice, u brdskom dijelu, na obroncima planine Komovi (na granici sa Opštinom Kolašin). Lokacija 2 se nalazi je u zaštićenom prirodnom dobru *Regionalni park „Komovi“*, u okviru režima zaštite III stepena - podzona 3b. U podzoni 3b je dozvoljena planska izgradnja turističke infrastrukture. Lokacija se nalazi i u blizini granice Emerald sajta „Komovi“, koja je na sjeverozapadnom obodu visorani Štavna.

Realizacija planskog rješenja imaće negativan uticaj na biodiverzitet koji će biti evidentan i prisutan na obje lokacije, u većem obimu tokom realizacije pripremnih radova i izgradnje planiranih sadržaja, dok se za samo funkcionisanje očekuje minimalan uticaj. Takođe, i na jednoj i na drugoj lokaciji, sve površine koje su pod vegetacijom, a na kojima se planira izgradnja objekata i drugog, biće zauzete i trajno uništene. U odnosu na namjenu koja je predviđena važećim PUP-om, na lokaciji 1 se planira prenamjena - zauzimanje poljoprivrednog zemljišta radi izgradnje objekata kasarne, dok se na lokaciji 2 planira izgradnja planinarskog doma. Na lokaciji 1 potrebno je dati stroga ograničenja u vezi sa aktivnostima koja bi mogla biti sprovedena na dijelu toka rijeke Kraštica koja se nalazi u granicama zahvata. Ovo se odnosi na njene obale odnosno pojas riparijske vegetacije koji se može klasifikovati u staništa od značaja za EU (3240

Obale planinskih rijeka obrasle sivom vrbom (*Salix elaeagnos*); 6430 Hidrofilne visoke zeleni od nizina do alpijskog pojasa). Takođe, za predmetno područje karakteristično je prisustvo mladice (*Hucho hucho*) koja predstavlja jednu od najugroženijih evropskih vrsta riba. Kraštica, pritoka Lima od značaja je kao prirodno mrijestilište ove ugrožene vrste, ali i mjesto razvoja i odrastanja mlađi mladice (nakon nekih 5-6 mjeseci provedenih u manjim vodotokovima, mladice migriraju u rijeku Lim). Bilo kakve aktivnosti na ovom toku (pregrađivanje, betoniranje rječnog dna, promjena toka i slično) imaće negativan uticaj ne samo na ihtiofaunu nego i na druge grupe organizama. Ovakvi uticaji su kumulativnog karaktera i ocjenjuju se kao veći negativni uticaji. Na lokaciji 2, manji dio ove površine je planiran za izgradnju objekta planinarskog doma i pratećih pomoćnih objekata neophodnih za njegovo funkcionisanje (infrastrukturni objekti, ostave, garaže), dok je veći dio u funkciji pejzažnog uređenja – zelene, slobodne i površine za sport i rekreaciju. Iako je planom jasno navedeno ograničenje, te definisano da površina zahvata budućeg planinarskog doma mora biti ograničena i van postojećeg šumskog pokrivača, dio staništa pod zeljastom vegetacijom će trajno biti izgubljen, s tim da će u jednoj mjeri biti reverzibilnog karaktera (pejzažno uređenje: zelene, slobodne površine). U skladu sa tim, neophodno je strogo voditi računa da se poštuju sva ograničenja i uslovi definisani Zakonom o zaštiti prirode prostora, a sa aspekta dozvoljenih aktivnosti u III b zoni zaštite i obimom zauzetosti prostora. Ovaj uticaj za obje lokacije se može ocijeniti kao negativan.

Prenamjene lokacija dovešće do izmjena pejzažnih karakteristika predjela, što će dovesti do gubljenja postojećeg vegetacijskog i šumskog pokrivača, što će sliku ovih predjela izmjeniti u većoj mjeri. Ovaj uticaj za obje lokacije se može ocijeniti kao negativan.

Kako pozicioniranost kompleksa za potrebe odbrane (kasarna) u dvije podcjeline, sa sjeverne i južne strane rijeke Krašnice, te sve aktivnosti koje se mogu projektovati, može u velikoj mjeri uticati da kvalitet rijeke Krašnice bude ugrožen, kako realizacijom planiranog objekta kasarne, tako i njegovim funkcionisanjem. Zbog pozicije i geomorfoloških karakteristika prostora na kome se planira budući objekat kasarne, kvalitet vode rijeke Krašnice može biti ugrožen kako realizacijom tako i funkcionisanjem projekta. Kako bi postojeće stanje kvaliteta vode ove rijeke bilo sačuvano, neophodno je strogo poštovati mjere zaštite, koje će biti precizno definisane u postupku procjene uticaja. U prilog navedenom ide i planom navedena činjenica, da ograničenje za izgradnju predstavlja korito bujičnog toka rijeke Krašnice koje skoro po sredini presjeca ovu lokaciju, kao i nepostojanje odgovarajuće saobraćajne i ostale infrastrukture oko same lokacije. Sa navedenog aspekta ovaj uticaj se može ocijeniti kao veći negativan.

Prenamjena zemljišta utiče na fizičku strukturu tla. Uticaj na fizičku strukturu tla srazmjeran je veličini koeficijenta zauzetosti (pod objektima i saobraćajnicama) te će na planskom prostoru biti izražen.

Uticaj na kvalitet vazduha u toku realizacije projekta će biti privremenog karaktera i ograničenog vremenskog trajanja tako da se može ocijeniti kao manji negativan. U toku funkcionisanja projekta doći će do povećanja intenziteta saobraćaja. Izduvni gasovi iz transportnih sredstava, funkcionisanje planiranih objekata na obje lokacije, dovešće do narušavanja kvaliteta vazduha na lokacijama, što će imati negativan uticaj.

13. REZIME

Prostorno urbanistički plan opštine Andrijevica je donešen 2011. godine („Sl. list CG- o.p.“, broj 40/11) na period do 2020. godine. Cilj izrade Izmjena i dopuna Prostorno – urbanističkog plana opštine Andrijevica je da se opredijeli prostor posebne namjene za potrebe odbrane, na osnovu

inicijative Ministarstva odbrane Crne Gore, kao i da se predvidi prostor za izgradnju planinarskog doma, na osnovu inicijative Opštine Andrijevića.

Pravni osnov za izradu i donošenje IID PUP Opštine Andrijevića sadržan je u članu 218 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata ("Službeni list CG", br. 64/17, 44/18 i 63/18) kojim je propisano da se državni i lokalni planski dokumenti predviđeni Zakonom o uređenju prostora i izgradnji objekata ("Službeni list CG", br. 51/08, 34/11, 35/13 i 33/14) mogu, do donošenja plana generalne regulacije Crne Gore, izrađivati odnosno mijenjati po postupku propisanom ovim zakonom.

IID PUP Opštine Andrijevića se radi na osnovu:

- Odluke o izradi Izmjena i dopuna Prostorno - urbanističkog plana Opštine Andrijevića, broj 07- 1640 ("Sl. list CG", broj 27/19),
- Programskog zadatka, koji je sastavni dio Odluke o izradi IID PUP Opštine Andrijevića,
- Odluke o određivanju rukovodioca izrade Izmjena i dopuna Prostorno-urbanističkog plana Opštine Andrijevića i visini naknade za rukovodioca izrade i stručni tim za izradu Izmjena i dopuna prostorno-urbanističkog plana, broj 07- 1640 ("Sl. list CG", broj 27/19), i
- Ugovora o izradi Izmjena i dopuna Prostorno – urbanističkog plana Opštine Andrijevića, zaključenog između Ministarstva održivog razvoja i turizma i Rukovodioca izrade.

ID PUP Andrijevića se radi za period do donošenja Plana generalne regulacije Crne Gore.

13.1. PLANSKI OSNOV

Planski osnov za izradu IID PUP Opštine Andrijevića čini:

- Prostorni plan Crne Gore do 2020.g. (PPCG), kojim su određeni državni ciljevi i mjere prostornog razvoja u skladu sa ukupnim ekonomskim, socijalnim, ekološkim i kulturno-istorijskim razvojem, kao i
- Prostorni plan posebne namjene Bjelasica i Komovi (PPPN Bjelasica i Komovi), kojim su utvrđeni režimi zaštite i korišćenja na području Bjelasice i Komova.
- Detaljni prostorni plan autoputa Bar-Boljare (DPP Bar-Boljare, DPP BB), kojim je definisan koridor autoputa.

Prostorni plan Crne Gore i PPPN Bjelasica i Komovi predstavljaju planske dokumente višeg reda sa kojim IID PUP Opštine Andrijevića mora da bude usklađen. Ovo znači da moraju da se poštuju osnovna opredjeljenja, utvrđene politike, smjernice, pravila i režimi utvrđeni planovima višeg reda, koji će se sprovesti i kroz dalju razradu u IID PUP Opštine Andrijevića.

13.2. KONCEPT PLANA

Područje Izmjena i dopuna Prostorno-urbanističkog plana Opštine Andrijevića se radi za dvije lokacije:

- **Lokacija 1** obuhvata cijele katastarske parcele br. 659/1, 660, 661/1, 661/2, i dio kat.parc. 2317, sve u K.O. Andrijevića, kao i cijele katastarske parcele 1296/5, 1758/1, 1758/15, 1759/2, 1760/1, 1768/4 i 1768/5, sve u K.O. Slatina I, ukupne površine 4,88 ha.
- **Lokacija 2** obuhvata cijele katastarske parcele br. 30 i 32, sve u K.O. Jošanica, ukupne površine 3,19 ha.

Zbog potrebe korekcije saobraćajnog rješenja, predlaže se proširenje obuhvata Izmjena i dopuna PUP za lokaciju 1, tako da površina za ovu lokaciju iznosi 9,43 ha.

Obje lokacije, koje su predmet IIDPUP Opštine Andrijevica se nalaze u granicama **PPPN Bjelasica i Komovi**. Prostornim planom je naglasak stavljen na razvoj planinske oblasti na području Komova u opštini Andrijevica, dok naseljske strukture nisu detaljnije razmatrane.

Lokacija 1 se nalazi u zahvatu **DPP autoputa Bar Boljare** odnosno u zahvatu infrastrukturnog koridora autoputa Bar-Boljare. Infrastrukturni koridor je formiran u širini od ukupno 2km, odnosno po 1km sa obje strane orijentaciono definisane trase budućeg autoputa. Infrastrukturni koridor autoputa je formiran u cilju zaštite prostora i predstavlja rezervnu površinu za definisanje trase planirane saobraćajnice, odnosno za mogućnost eventualnog odstupanja od trase koja je definisana Generalnim rješenjem. Nakon konačnog definisanja trase kada projekat autoputa bude bio urađen na nivou generalnog projekta, širina koridora saobraćajnice bi trebalo da bude oko 30m (van zone petlje).

Do završetka izrade generalnog projekta, širina saobraćajnog koridora od 2km, predstavlja ograničavajući faktor pri planiranju prostora unutar njega. Obradivač plana, u smjernicama za sprovođenje, nije definisao način korišćenja prostora unutar koridora autoputa do privođenja plana namjeni, iako se u okviru ovog prostora nalaze i planiraju naselja.

Lokacija 1 pripada građevinskom području Andrijevice. Sa zapadne i južne strane okružena poljoprivrednim zemljištem, koje je pretežno neizgrađeno. Na nekim parcelama uz južnu i jugoistočnu granicu kompleksa se nalaze porodični stambeni objekti. Sa istočne strane, se nalazi dijelom izgrađeno zemljište mješovite namjene. U neposrednoj blizini, sjeverozapadno se nalaze privredni objekti nekadašnjeg pogona fabrike „Soko Štark“ i objekat skladišta nekadašnjih Robnih rezervi.

Do predmetne lokacije se pristupa postojećim lokalnim putem Andrijevica – Seoce/ Gunjaje, koji se nalazi na kat. parcelama 1321 i 1296/4 K.O. Slatina I, koji tangira predmetnu lokaciju sa sjeverne strane.

Lokacija 2 se nalazi u brdskom dijelu opštine Andrijevica, na obroncima planine Komovi na granici sa opštinom Kolašin. U blizini lokacije se nalazi zona sa katunima: Božićki, Štavna i Vulića katun. Osim objekata koji su u funkciji katuna, kontaktno područje je neizgrađeno. Područje je dijelom obraslo bukovom šumom, dok se u zoni katuna nalaze pašnjaci. Do ove lokacije se dolazi lokalnim putem Trešnjevik - Preslo - Štavna.

13.3. OPIS POSTOJEĆEG STANJA ŽIVOTNE SREDINE

U okviru ovog dijela dokumenta dat je detaljniji opis karakteristika životne sredine na osnovu raspoloživih podataka za opštnu Andrijevica i iz Informacija Agencije za zaštitu prirode i životne sredine o stanju životne sredine u Crnoj Gori za 2019. godinu.

13.4. IDENTIFIKACIJA PODRUČJA ZA KOJA POSTOJI MOGUĆNOST DA BUDU IZLOŽENE ZNAČAJNOM RIZIKU I KARAKTERISTIKE ŽIVOTNE SREDINE U TIM PODRUČJIMA

U odnosu na namjenu i planirane aktivnosti predmetnog plana, te postojeće karakteristike lokacija, identifikovani su segmenti i ključni dijelovi životne sredine, koji mogu biti izloženi negativnom uticaju tokom realizacije plana.

Prva lokacija koje je predmet Izmjena i dopuna PUP Opštine Andrijevica se nalazi u gradskom području Andrijevice, u zoni uticaja dionice autoputa Bar-Boljare (dio trase prema Murinu), dok se druga lokacija nalazi u planinskom području Komova.

Lokacija 1 pripada građevinskom području Andrijevice. Sa zapadne i južne strane okružena poljoprivrednim zemljištem, koje je pretežno neizgrađeno. Na nekim parcelama uz južnu i jugoistočnu granicu kompleksa se nalaze porodični stambeni objekti. Sa istočne strane, se nalazi dijelom izgrađeno zemljište mješovite namjene. U neposrednoj blizini, sjeverozapadno se nalaze privredni objekti nekadašnjeg pogona fabrike „Soko Štark“ i objekat skladišta nekadašnjih Robnih rezervi.

Prostor Lokacije 1 uglavnom nije izgrađen već se koristi kao poljoprivredno zemljište (livade i pašnjaci). Na kat.parcelama 1759/2 i 1760/1, sve u K.O. Slatina I, postoji deset izgrađenih objekata. Objekti su pravljani kao privremeni – drvene barake. Do lokacije se pristupa postojećim lokalnim putem sa sjeverne strane. Prostor nije opremljen ostalom infrastrukturom i zapadni i južni dio presijecaju postojeći vazdušni električni vodovi. Ova lokacija zahvata i dio toka rijeke Krašnice. Planirano urbanističko rješenje iz PUP-a opštine Andrijevica nije realizovano.

Na ovoj lokaciji prisutne su neizgrađene površine pod livadskom vegetacijom, zatim na sjevernoj strani pojedinačna stabla, grupacije drveća i enklave lugova kitnjaka i cera (*Quercetum petraeae-ceridis*) i vegetacija najnižeg pojasa oko rijeke Krašnice. Pojas riparijske vegetacije na obalama rijeke Krašnice može se klasifikovati staništa od značaja za EU (3240 Obale planinskih rijeka obrasle sivom vrbom (*Salix elaeagnos*), a potencijalno su važna i staništa sa zeljastom vegetacijom.

Lokacija 2 se nalazi u brdskom dijelu opštine Andrijevica, na obroncima planine Komovi na granici sa Opštinom Kolašin, a u granicama zaštićenog prirodnog dobra od lokalnog značaja - Regionalni park Komovi, za teritoriju opštine Andrijevica U blizini lokacije se nalazi zona sa katunima: Božički, Štavna i Vulića katun, gdje osim objekata koji su u funkciji katuna, kontaktno područje je neizgrađeno. Područje je dijelom obraslo bukovom šumom, dok se u zoni katuna nalaze pašnjaci. Prostor Lokacije 2 nije izgrađen i koristi se kao poljoprivredno zemljište (pašnjak 7. klase) i šuma (rijetka bukovašuma) 4. klase.

Lokacija se nalazi u okviru režima zaštite III stepena - podzona 3b, u kojoj je u skladu IUCN kategorizacijom zaštićenih prirodnih dobara, u podzoni 3b dozvoljena planska izgradnja turističke infrastrukture. Takođe, lokacija se nalazi i u blizini granice Emerald sajta „Komovi“, koja je na sjeverozapadnom obodu visoravni Štavna. Što takođe daje određeni nivo ograničenja u procesu valorizacije prostora.

Takođe, lokacija je pretežno prekrivena šumom i pašnjacima. Šuma spada u šume 4. klase, i uglavnom se predstavljene rijetkom bukovom šumom ili grmljem, dok su pašnjaci 7. klase.

Na ovoj lokaciji, koja obuhvata katastarske parcele br. 30 i 32 K.O. Jošanica, i u njoj neposrednoj blizini, nalazi se 7 tipova staništa od značaja za EU. Ova reprezentativna staništa su: 6170 Planinski i predplaninski krečnjaci travnjaci, 6230 Vrstama bogati pašnjaci tvrdače (*Nardus stricta*), 6520 Brdske kosanice, 3240 Alpske rijeke i otvrdla vegetacija sive vrbe, 6430 Hidrofilni rubovi visokih zeleni uz rijeke i šume, 7210 Vlažne livade sa ljutkom (*Cladium mariscus*) i 9110 Luzulo-Fagetum bukove šume.

Na ovim području se planira izgradnja manjeg obima, tako da bi pažljivim odabirom mikrolokacije za izgradnju planinarskog doma kroz detaljniju urbanističku razradu, trebalo da se uticaj izgradnje na okolni prostor, svede na minimum.

Uzimajući u obzir navedene karakteristike prostora lokacije koje su predmet izmjena i dopune plana, kao i planiranu namjenu i prenamjenju poljoprivrednog zemljišta u građevinsko, negativnim uticajima će u najvećoj mjeri biti pogođeni sledeći segmenti:

- Smanjenje prirodne vegetacije i biološke raznovrsnosti

Uticaj na biodiverzitet biće evidentan i prisutan na obje lokacije, u većem obimu tokom realizacije pripremnih radova i izgradnje planiranih sadržaja, dok se za samo funkcionisanje očekuje minimalan uticaj. Takođe, i na jednoj i na drugoj lokaciji, sve površine koje su pod vegetacijom, a na kojima se planira izgradnja objekata i drugog, biće zauzete i trajno uništene. Neophodno je strogo voditi računa da se poštuju sva ograničenja i uslovi definisani Zakonom o zaštiti prirode prostora, a sa aspekta dozvoljenih aktivnosti u III b zoni zaštite i obimom zauzetosti prostora.

- Vode

Planirani kompleks za potrebe odbrane (kasarna) se formira u dvije podcjeline, sa sjeverne i južne strane rijeke Krašnice. Zbog pozicije i geomorfoloških karakteristika prostora na kome se planira budući objekat kasarne, kvalitet vode rijeke Krašnice može biti ugoržen kako realizacijom tako i oko funkcionisanja projekta. Kako bi postojeće stanje kvaliteta vode ove rijeke bio sačuvan, neophodno je strogo poštovati mjere zaštite, koje će biti precizno definisane u postupku procjene uticaja. U prilog navedenom ide i planom navedena činjenica, da ograničenje za izgradnju predstavlja korito bujičnog toka rijeke Krašnice koje skoro po sredini presjeca ovu lokaciju, kao i nepostojanje odgovarajuće saobraćajne i ostale infrastrukture oko same lokacije.

- Pejzaž

Kako se za obje lokacije predmetnim izmjenama i dopunama plana predviđa prenamjena prostora, te se livade, pašnjaci i poljoprivredno zemljište pretvara u građevinsko nesporno je da će doći do izmjena pejzažnih karakteristika. Kako se samim planom predviđa pejzažno uređenje, koje izborom sadnog materijala mora biti prilagođeno autohtonim karakteristikama prostora, te da aktivnosti u obuhvatu lokacije 2 moraju biti kontrolisane zbog ograničenja zaštićenog prirodnog dobra, negativni uticaj će biti kontrolisan i umanjen.

- Stvaranje otpada

²Neadekvatno odlaganje čvrstog otpada ugrožava životnu sredinu Andrijevice, jer su ponegdje prisutna smetlišta, što može da ugrožava vodu, zemljište i vazduh, utičući na gubitak staništa nekih osjetljivih biljnih i životinjskih vrsta, pa i na zdravlje stanovništva.

Način na kojim se danas upravlja sakupljenim komunalnim otpadom u Andrijevice ne zadovoljava ni u tehničkom, ni u sanitarnom pogledu. Sav otpad koji se sakupi direktno se transportuje na privremeno skladište komunalnog otpada, na lokalitet Sućeska, udaljen 5 km od centra grada. Na toj lokaciji se vrši i odlaganje drvnog i građevinskog otpada.

U pojedinim selima, kao i u gradskom jezgru, prisutno je i sezonsko variranje u učestalosti sakupljanja otpada. Otpad se sakuplja sa gradskog područja, kao i sa jednog dijela seoskog područja. Međutim, dio ruralnog područja nije obuhvaćen uslugama sakupljanja i odvoza otpada. Posljedica ovoga je nastanak velikog broja smetlišta.

Trajno rješavanje pitanja upravljanja komunalnim otpadom biće riješeno stavljanjem u funkciju Regionalnog centra za upravljanje otpadom u Bijelom Polju.

² Lokalni plan zaštite životne sredine opštine Andrijevice za period 2019 – 2023.g

• Izmjene zemljišta/gubljenje poljoprivrednog zemljišta

Predmetno područje po prvobitnoj namjeni pripada šumskom zemljištu - livade i pašnjaci. Planskim rješenjem će doći do prenamjene postojećeg zemljišta (u građevinsko zemljište, čime se utiče na fizičku strukturu tla. Uticaj na fizičku strukturu tla srazmjeran je veličini koeficijenta zauzetosti (pod objektima i saobraćajnicama) te će na planskom prostoru biti izražen.

Zbog položaja Lokacije 1, konfiguracije terena i usljed posebnih zahtjeva za izgradnju specijalizovanih objekata, uticaj na zemljište biće veći usljed spriječavanja rizika od prirodnog hazarda i mogućih bujica rijeke Kraštica. Naime, usljed moguće erozije, jaruženja i spiranja oko rijeke Kraštica mogu se očekivati dodatni radovi na stabilizaciji terena (nasipanje, ojačavanje terena, i dr.).

13.5. OPŠTI I POSEBNI CILJEVI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Opšti ciljevi zaštite životne sredine proističu iz opštih ciljeva zaštite životne sredine definisanih Zakonom o životnoj sredini (Službeni list Crne Gore", br. 052/16 od 09.08.2016), kao što su očuvanje i zaštita zdravlja ljudi, cjelovitosti, raznovrsnosti i kvaliteta ekosistema, genofonda životinjskih i biljnih vrsta, plodnosti zemljišta, prirodnih ljepota i prostornih vrijednosti, kulturne baštine i dobara koje je stvorio čovjek.

Opšti ciljevi zaštite životne sredine koji se odnose na prostor obuhvata predmetnog Plana i važni su za realizaciju predmetnog Plana, dati su i u Nacionalnoj strategiji održivog razvoja.

Posebni ciljevi strateške procjene predstavljaju razradu opštih ciljeva i definišu se na osnovu sagledanih problema i zahtjeva za zaštitu životne sredine na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou. Za svaki od postavljenih posebnih ciljeva strateške procjene definisani su indikatori u odnosu na koje se ocjenjuju planska rješenja.

Posebni ciljevi SPU predstavljaju konkretan, dijelom i kvantifikovan iskaz i razradu formulisanih opštih ciljeva SPU datih u obliku smjernica za promjenu i akcija kojima će se te promjene izvesti.

13.6. MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Ovim Planom se definišu sljedeći uslovi i mjere predviđene u cilju sprječavanja, smanjenja ili otklanjanja, u najvećoj mogućoj mjeri, štetnih uticaja na zdravlje ljudi i životnu sredinu do kojeg bi moglo doći realizacijom ovog planskog dokumenta:

- Dosljedna i pažljiva primjena i dalja razrada planskog dokumenta, kroz izradu projektne dokumentacije za izgradnju objekata i uređenja terena i pejzažno oblikovanje, u skladu sa odredbama ovog planskog dokumenta.
- Posebno voditi računa da se obezbijedi monitoring onih elemenata životne sredine koji će biti izloženi stalnom pritisku (DPRS7 model monitoringa) kako bi se obezbjedila povratna sprega između pritiska na životnu sredinu i blagovremenog odgovora onih koji su odgovorni za realizaciju pojedinih projekata i aktivnosti.
- U okviru uređenja područja treba uraditi projekte hidrotehničkih instalacija, vodovoda, fekalne i atmosferske kanalizacije, radi obezbjeđenja vodosnabdjevanja, prečišćavanja fekalnih voda i odvodnje sa krovova, saobraćajnih i drugih uređenih površina.
- Kvalitet otpadnih voda kao i dinamika ispitivanja mora biti u skladu sa Pravilnikom o kvalitetu i sanitarno – tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku

ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda ("Sl. list Crne Gore" broj 056/19).

- Nije dozvoljena upotreba septičkih jama i upojnih bunara.
- U sklopu infrastrukturnog rješenja pored rješavanja odvođenja fekalnih voda neophodno je i kanalisanje atmosferskih voda sa saobraćajnica.
- Zabranjeno je hidrotehničkim i drugim radovima vršiti sužavanje korita vodotoka i zagušivanje propusta.
- Kolektore i separatore masti i ulja i taložnike suspendovanih materija u okviru sistema za odvođenje i tretman otpadnih voda objekata kao i mjesta kod kojih postoji rizik od ispuštanja zagađujućih materija projektovati i graditi u skladu sa propisima. Odlaganje opasnog otpada iz ovih postrojenja vršiti na način predviđen propisima.
- Treba uspostaviti sistem stroge kontrole odlaganja otpada, od momenta stvaranja, sakupljanja, transporta do konačnog odlaganja, jer je komunalni otpad najčešći uzrok povećane koncentracije polutanata neorganskog porijekla (olovo, kadmijum, hrom, niki i dr.) i organskog porijekla (poliaromatskih ugljovodonika i polihlorovanih bifenila) u uzorcima zemljišta.
- Uvesti sistem reciklaže, postavljanjem posuda za primarnu selekciju otpada.
- Opasni medicinski otpad, njegov tretman (čuvanje i odlaganje) obavezno sprovesti u skladu sa važećim propisima.
- Ostali opasan otpad (akumulatori, upotrebljena motorna ulja, elektronske komponente i dr.) čuvati i odlagati u skladu sa važećim propisima.
- Sve postojeća neuređena odlagališta zemlje, građevinskog otpada, kabastog otpada (starog pokućstva, kućnih aparata i sl.) i dr. ukloniti.
- Sprječiti paljenje ovih neuređenih odlagališta.
- Potreban broj kontejnera i drugih sudova za odlaganje otpada, dinamiku i vrijeme njihovog pražnjenja, proračunati na osnovu ukupnog broja mogućih korisnika prostora.
- Uticaj na biodiverzitet biće evidentan i prisutan na obje lokacije, u većem obimu tokom realizacije pripremnih radova i izgradnje planiranih sadržaja, manji tokom funkcionisanja. I na jednoj i na drugoj lokaciji, sve površine koje su pod vegetacijom, a na kojima se planira izgradnja objekata i drugog, biće zauzete i trajno uništene. U ovom dijelu voditi računa da iste budu zauzete samo u planiranim granicama (gabaritima), te da druge površine ne budu ugrožene i uništene tokom realizacije pripremnih radova i izgradnje. Ovo više iz razloga što je na predmetnim lokacijama evidentirano više tipova staništa od značaja za EU. U vezi sa aktivnostima koje bi mogle biti planirane na toku rijeke Kraštica (**lokacija 1**), iste razmatrati uz stroga ograničenja i dozvoliti ih samo ako su vezane za sprečavanje incidentnih situacija.

Lokacija 2 se nalazu u granicama zaštićenog prirodnog dobra „Regionalni park „Komovi“, u zoni zaštite III stepena, podzona 3b. U skladu sa tim, neophodno je strogo voditi računa da se poštuju sva ograničenja i uslovi definisani Zakonom o zaštiti prirode prostora, a sa aspekta dozvoljenih aktivnosti u III b zoni zaštite i obimom zauzetosti prostora.

- Potrebno je izvršiti istraživanja područja u zahvatu IID PUP kako bi se utvrdilo prisustvo zaštićenih vrsta, njihova staništa, brojnost jedinki i drugi podaci od značaja za biodiverzitet. Kada su u pitanju zaštićene biljne i životinjske vrste postupati naročito u skladu važećim *Zakonom o zaštiti prirode*, kao i *Rješenjem o stavljanju pod zaštitu pojedinih biljnih i životinjskih vrsta*.
- Ukoliko sa prilikom iskopa terena za izgradnju saobraćajnica i objekata naiđe na eventualne paleontološke, mineraloške i slične nalaze, koji predstavljaju geonasljeđe, obavezno je prekinuti radove, obavjestiti organ uprave nadležan za zaštitu prirode, kako bi njihovi stručnjaci prikupili nalaze, odnosno izvršili neophodna istraživanja i druge radnje i aktivnosti.

- Uticaji pojedinačnih projektnih rješenja u zahvatu Plana moraju biti tretirani u okviru procedure procjene uticaja na životnu sredinu (Elaborat o procjeni uticaja na životnu sredinu).

13.7. PREGLED RAZLOGA KOJI SU POSLUŽILI KAO OSNOVA ZA IZBOR VARIJANTNIH REŠENJA

Predmetni planski dokument ID PUP “Andrijevica” nije se bavio razmatranjem drugih alternativnih rješenja, što je uslovilo i izostanak evaluacije više alternativnih rješenja i izbora najpovoljnijeg sa aspekta životne sredine.

13.8. PRIKAZ MOGUĆIH ZNAČAJNIJIH PREKOGRANIČNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU I PROBLEMI U IZRADI STRATEŠKE PROCJENE UTICAJA PREKOGRANIČNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU

Analizom identifikovanih moguć uticaja na životnu sredinu i utvrđivanjem njihove veličine, značaja i dometa, utvrđeno je da njihov uticaj neće prelaziti državne granice. Stoga nema potrebe da se sprovedu konsultacije sa susjednim državama.

13.9. OPIS PROGRAMA PRAĆENJA STANJA ŽIVOTNE SREDINE, UKLJUČUJUĆI ZDRAVLJE LJUDI U TOKU REALIZACIJE PLANA (MONITORING)

U skladu sa lokacijom, koja je predmet Plana, monitoring po zakonskoj regulativi za sadržaj Strateške procjene uticaja na životnu sredinu, predviđa procjenu potrebe praćenja stanja životne sredine, po parametrima. Monitoring se organizuje po sektorima životne sredine.

Monitoring kvaliteta vazduha mora da bude uspostavljen, u skladu sa Evropskom direktivom o procjeni i upravljanju kvalitetom ambijentnog vazduha (96/62/ES). Predlaže se jedno kontrolno mjerenje unutar samog predmetnog područja u toku realizacije projekta.

Monitoring treba vršiti povremeno, a za slučaj utvrđivanja povećanih vrijednosti, treba preduzeti mjere spriječavanja istovremenog rada više građevinskih mašina, odnosno kvašenje zemljanih površina.

Predlaže se da se sprovede monitoring nivoa buke u toku realizacije projekta.

Upravljanje otpadom treba da bude u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom (Sl.list Crne Gore“,br. 64/11 i 39/16). Kontrolisanje upravljanja treba sprovoditi kontinuirano.

Neophodnost praćenja stanja biodiverziteta, posebno stanja vegetacije, očuvanje i funkcionisanje najznačajnijih/najvrednijih područja, inspeksijski nadzor i praćenje stanja nacionalno i međunarodno značajnih vrsta flore i faune treba dugoročno da obezbjedi funkcionisanje živog svijeta, koji je vezan za ovu komponentu biodiverziteta predmetne lokacije i šireg područja zahvata plana.

Potrebno je pratiti kvalitet i kvantitet otpadnih voda, shodno načinu, dinamici i parametrima datim u Pravilniku o kvalitetu i sanitarno – tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda (“Sl. list Crne Gore” broj 056/19).

Indikatori stanja za koje se nađe opravdanje za uključivanje u Program monitoringa su: eventualna pojava odrona, klizišta, kvalitet zemljišta, itd.

Državni organi, organi lokalne uprave, institucije, ovlaštene i druge organizacije, dužni su da redovno, blagovremeno, potpuno i objektivno obavještavaju javnost o stanju životne sredine, odnosno o pojavama koje se prate u okviru monitoringa, kao i o mjerama upozorenja ili razvoju zagađenja, koja mogu predstavljati opasnost po život i zdravlje ljudi, u skladu sa Zakonom o životnoj sredini („Službeni list Crne Gore“, broj 052/16) i drugim propisima.